

Matio ninshitérinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'

*Quisocristo shimashonënpita
(Lucas 3.23-38)*

¹ Quisocristo nanamën sha'huitaranquëma'. Inaso' Yosë hui'nin. Iráca quëran huarë' Yosë yonquirin ina a'paimacaso marë'. Tapico chachin Quisocristo shimashonën. Apraanconta' shimashonën chachin. Ya'ipi shimashonënpita iráca ya'huëpiso' sha'huichinquëma', nitotoco'.

² Iráca Apraan hui'nahuanpachina, Isaco itopi. Ina quëran Isaconta' hui'nahuanpachina, Cacopo itopi. Cacoposo' na'a hui'ninpita ya'huëtërin. A'naso' Cota itopi. ³ Cotanta' hui'nahuanpachina, Parisë, Saro, inapita itopi. Tamara hua'huinpita inahuaso'. Ina quëran Parisë hui'nahuanpachina, Isromo itopi. Inanta' hui'nin ya'huëtóhuachina, Aramo itopi. ⁴ Aramonta' hui'nahuanpachina, Aminatapo itopi. Ina hui'nin Nasono itopi. Nasononta' hui'nahuanpachina, Sarëmon itopi. ⁵ Sarëmon yasa'apachina, Nacapa manin. Hui'nin ya'huëtóhuachina, Pooso itopi. Poososo' Rota macaton, hui'nahuanin. Opito itopi. Opitonta' hui'nahuanpachina, Quisi itopi. ⁶ Quisinta' hui'nahuanpachina, Tapi itopi. Inaso' copirno ya'conin. Ina quëran Oriasëco' sa'in masahuaton, hui'nahuanin. Saromon itopi.

⁷ Saromon hui'nin Nopoamo itopi. Ina hui'nin Apiasë itopi. Apiasënta' hui'nahuanpachina, Asa itopi. ⁸ Asa hui'nin Cosahuato itopi. Cosahuatonta' hui'nahuanpachina, Coramo itopi. Ina hui'nin Osiasë itopi. ⁹ Osiasënta' hui'nahuanpachina, Cotamo itopi. Ina hui'nin Acaso itopi. Acasonta' hui'nahuanpachina, Isiquiasë itopi. ¹⁰ Ina hui'nin Manasisë itopi. Inanta' hui'nahuanpachina, Amon itopi. Amon hui'nin Cosiasë itopi. ¹¹ Ina hui'nin Quiconiasë itopi. Iinpitanta' ya'huërin. Naporo' cotioro'saso', inimicoro'sari Papironia quëran huëcatona', canaipi. Minsërahuatona', napopinchin ya'huëpi'pa' quëpapi asacatacaiso marë'.

¹² Ina piquëran Quiconiasë hui'nahuanpachina, Saratiri itopi. Ina hui'nin Soropapiri itopi. ¹³ Inanta' hui'nahuanpachina, Apioto itopi. Apioto hui'nin Iriaquimo itopi. Ina hui'nin Asoro itopi. ¹⁴ Asoronta' hui'nahuanpachina, Satoco itopi. Satoco hui'nin Aquimo itopi. Ina hui'nin Irioto itopi. ¹⁵ Iriotonta' hui'nahuanpachina, Iriasaro itopi. Iriasaro hui'nin Matan itopi. Ina hui'nin Cacopo itopi. ¹⁶ Cacoponta' hui'nahuanpachina, Cosi itopi. Cosi yasa'apachina, Maria manin. Ina hua'huinso' Quisoso, Cristo itopiso'.

¹⁷ Nani Quisocristo shimashonënpita sha'huitëranquëma'. Apraan quëran Tapi copirno ya'conaquë huarë' shonca catapini shimashonënpita ya'huëtërin. Ina quëran Papironiaquë quëpai huarë' shonca catapini shimashonënpita ninshitaranquëma'. Ina quëran Quisocristo nasitaquë huarë',

shonca catapini chachin shimashonënpita
ninshtantaranquëma huachi.

Quisocristo nasitërinso'

(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Apira Quisocristo nasitërinso'
sha'huichinquëma', nitotoco'. Naporo tahuëri'sa'
Cosiso', nani Maria nontërin macacaso marë'.
Napoaponahuë' co'huara mashatërasohuë',
Ispirito Santo nohuanton inaora cayorin.

¹⁹ Così nitotahuaton, pa'yanin. Noya quëmapi
ni'ton, yonquiarin. “¿Ma'cha onpo'iya? Maria
nani hua'hua ma'patërin. Co maca'huaso'
ya'huërinhuë'. Co piyapi'sa' sha'huitarahuë',
Maria tapanpachin. Coisëichin sha'huitahuato,
co masarahuë',” ta'ton, yonquirárin. ²⁰ Huë'ëso',
Yosë anquëninëni ya'notimarin nontacaso marë'.

—Tashita Così. Carinquën nohuitëranquën.
Quëmaso' Tapico' shinquën. Pi'pian
sha'huitaponquën o'marahuë. Maria noya
maquë'. Co quëmapiri së'huarinhüë'. Ispirito
Santo nohuanton, inaora cayorin. Napoaton
noya maquë'. ²¹ Huaicaso' nanihuachin,
quëmapia'huaya nasitapon. Nasitohuachin,
Quisoso itëquë'. Piyapinënpita oshanëna'
inquitaton, nicha'ësarín ni'ton, ina nininën
acotëquë', itërin anquëniri. Itahuaton, panantarin
huachi.

²² Iraca Yosë nohuanton, pënëntona'pi ninorin.
Ninoton, Yosë quiricanënuë chachin ninshtërin:

²³ “A'na tahuëri nanon inaora cayoapon.

Co quëmapiri së'huapirinhüë', napoapon.

Quëmapia'huaya huaihuachin, Imanino itapi,”
tënin.

Yosë chachin o'maton, yacaparinpoa', tapon naporin. Ina pochin nasitimahuachina, iráca ninopiso' nanirin huachi.

²⁴ Cosiso' capayatahuaton, Sinioro anquëninën natëton, Maria manin huachi. ²⁵ Macaponahuë', co ichihuë'ërinhuë'. Hua'huin nasitërin piquëran huarë' ichihuë'ërin. Quëmapia'huaya nasitohuachina, Quisoso itopi.

2

Tayora nitotona'piro'sa' quënanpiso'

¹ Quisososo' Pirinquë nasitërin. Cotia parti chachin nasitërin. Naporo' Irotisëri inaquë hua'anëntërin. Ina quëran tayora nitotona'piro'sa' canquipi. Pi'i pipirinsó parti quëran huë'pi. Canquihuachinara, Quirosarinquë, natantiipi:

² —¿Insëquëta' nasha copirno nasitërin? Cotio copirno ya'conacaso' nani nasitërin ipora. Ya'huërai parti ya'huasocoi, nasha tayora ya'norinsó' quënanai. Ina nicatoi: “Yosëri a'paimarinsó' nasitërin huachi,” ta'toi, huë'nai ina chinotapoi, itëra'piapi.

³ Ina natantahuaton, copirno Irotisë pa'yanin. Quirosarinquë ya'huëpisopitanta' pa'yanpi.

⁴ Copirno pa'yanaton, cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita amatërin. Amatahuaton, natanin.

—¿Insëquëta' Cristo Yosëri a'paimarinsó' nasitapon? itërin.

⁵ —Cotia parti chachin nasitapon. Pirinquë nasitapon, itopi. Iráca pënëntona'pi ninoton, Yosë quiricanëinquë ninshitërin.

⁶ “Cotiaquë a'na ninano' ya'huërin, Pirin itopiso'.

Co panca ninanoyahuë' niponahuë', inaquë a'na copirno nasitapon.

Na'a copirnoros'a' Cotia parti ya'huëpirinahuë', inaso' chini chiníquën nanantapon.

Ya'ipi piyapínëhuëpita israiro'sa' itopiso' hua'anëntapon," ténin Yosë, itopi.

⁷ Copirnosos' natanahuaton, co a'ninquëchin yanatantërinhuë'. Po'oana quëran tayora nitotona'piros'a' amatërin. Huë'pachinara, inaora quëparahuaton, nontërin:

—¿Ma yoquiquëta' nasha tayora ya'norin? itërin.

Sha'huitoahuachinara, itantarín:

⁸ —Pirin'pa' nasha copirno nasitërin ipora. Inatohua' paatoma', noyá yoníco'. Hua'huasha quënanpatama', huënantatoma', sha'huitiintaco canta' paato chinochi, itërin nonpintaton.

⁹ Ina natanahuatona', pa'pi huachi. Pa'sapirinahuë', a'nanaya tayora quënaantapi. Ya'huëpíquë ni'piso chachin inápaquë paaton, quëchitërarín. Hua'huasha yacapatërinquë chachin tayora chiniconin. ¹⁰⁻¹¹ Ina ni'sahuatona', pa'pi pa'yatopi. Capa cancantatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë hua'huasha quënanconpi. A'shionta' ya'huarin, Maria itopiso'. Hua'huasha quënanahuatona', isonconahuatona', chinotopi. Ina quëran caposoa'huayanënapita i'soatahuatona', ma'sha pa'ton nininso' quëtopi. Oro, yonarin pochin pimóchin nininso', yaqui' pimóchin nininso' inapita quëtopi. ¹² Ina quëran tashi' huë'ësoi', Yosë nohuanton, hua'napi.

—Ama copirno ya'huërinquë pantatoma', sha'huitocosohuë', itërin anquëniri. Napoaton

a'na ira pa'tahuatona', ya'huëpi'pa' canconpi huachi.

Iquipito'pa' ichita'apiso'

¹³ Tayora nitotona'piro'sa' pa'pachinara, Yosë anquëninëni huë'ënquë Cosi ya'notahuaton itapon:

—Copirno nani chinotërin hua'huasha tëpacaso marë'. Apira sontaro'sa' a'pararin ina yonicaiso marë'. Napoaton a'naroáchin ichita'aquë'. A'shinë chachin Iquipito'pa' quëpaquë'. Inaquë yacapatëquë'. Noya huënantacaso' nipachin, sha'huitantaranquën, itërin anquëniri.

¹⁴ Natanahuaton, a'naroáchin Cosi huënsëintarin. Tashi' nipirinhüë', hua'huasha quëparin. A'shinë chachin ichita'arahuatona', Iquipito'pa' pa'pi.

¹⁵ Irotisë chiminaquë huarë' inaquë ya'huëpi. Iráca Yosë nohuanton, pënëntona'pi ninorin: “Hui'nahuë Iquipito'pa' yacapatopirinhüë', ina quëran ocoiarahuë,” tënin Yosë. Hui'nin chachin Iquipitoquë yacapatohuachina, ninorinso' nanirin huachi.

Hua'huasharo'sa' tëpapiso'

¹⁶ Copirno Irotisëso' tayora nitotona'piro'sa' ninarápirinhüë', co ya'nopihuë'. “Nonpintërinaco ipora,” ta'ton, chiníquën no'huitërin. No'huitaton, sontaro'sa' Pirin'pa' a'parin quëmapia'huaro'sa' tëpacaso marë'. “I'huá chachin tayora ya'norin ni'ton, co canopia'huaro'saráchin tëpacaso' ya'huërinhuë'. Cato' pi'ipitërinquë huarë' tëpaco',” itahuaton, a'parin. Sontaro'saso' pa'sahuatona', ya'ipi quëmapia'huaya Pirinquë ya'huërinso'pita

tiquipi. Ya'cariyanta' yonitona', cato' pi'ipitërinquë huarë' tēpapi.

17-18 Iráca ninoton, Yosë quiricanëinquë Irimiasë ninshitërin:

“Namaquë na'nërinso' natanpi. Naquira na'nërárin, ayanárin.

Hua'huinpitaco' yonquiaton, na'nërarin.

'Ama sëtëquësohuë', itopirinahuë', nani chiminpi ni'ton, sëtárin,” tēnin.

Iráca naporinso pochachin iporanta' hua'huaro'sa' tēpapi ni'ton, a'shina' na'nërápi.

19 Naporo' Cosiso' Iquipitoquë yacapatarin. Irotisë chiminpachina, Yosë anquëninëni ya'notantarin. Hua'narinso pochin Cosiri quënanin.

20 —Hua'huasha tēpana'pi nani chiminin ni'ton, israiro'sa' ya'huëpiquë panantaquë'. Hua'huasha a'shinë chachin quëpantaquë', itërin.

21 Ina natanahuaton, natërin. Quisoso a'shinë chachin quëparahuaton, inatohua' panantarin.

22 Canconahuaton, nanan natantërin. “Irotisë hui'nin ya'huërë' hua'anëntantarin. Ariqueirao itopisoari pa'pin ya'huërëtërin,” topi, natantërin. Ina tē'huataton, co nohuantërinhuë' inatohua' ya'huëcaso'. Naporahuaton, hua'nantarin.

—Ama copirno ya'huërinquë chachin panantaquësohuë', itërin anquëniri. Ina natanahuaton, Cariria parti pa'nin ya'huëcaso marë'. 23 Inatohua' a'na ninano' ya'huërin, Nasarito itopiso'. Inaquë ya'huërarin. Iráca pënëntona'piro'sa' ninopi. “Cristo huë'pachin, Nasarito piyapi itapona',” topi. Napoaton Yosë nohuanton, inaquë ya'huaton, hui'napitërin huachi.

3

Coansha Paotista pënëntërinso'

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28)

¹ Naporo' tahuëri'sa' Coansha Paotista pënëntarin. Cotia parti pancana inotëro' ya'huërin. Co inaquë piyapi'sa' ya'huëpihuë'. Inaquë ya'huaton, Yosë nanamën sha'huirarin. Na'a piyapi'sa' huë'pi natanapona':

² —Yosë hua'anëntiinpoaso' tahuëri nani ya'cariarinpoa'. Napoaton co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco huachi, itarin. Nani tahuëri ina pochin pënënarin.

³ Iráca Yosë nohuanton, Isiasë ninorin. Ninshitatón, naporin:

“Inotëro parti a'na quëmapi pënëntápon: 'Siniro o'macaso tahuëri naniriarin ni'ton, yonquico'. Ni'co'. Hua'an chiníquën nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionën a'parin ira tapatacaso marë'.

Ira otëërin noya pa'tacaiso marë'.

Inapochachin iporaso' cancanëma' anoyatoco' Siniro o'main,' tapon ina quëmapi, pënëntohuachin,” tënin.

Coansha pënëntacaso' ninoton, naporin.

⁴ Coanshaso' co noyápiachin a'morinhuë'. Ponira pochin a'morin, camiyo anporo quëran nipiso'. Sha'huëtë quëran nitonporin. Séquërë pochin nininso' macaton, ca'nin. Ninoi' quënanpachina, irorin. ⁵⁻⁶ Inaquë na'a piyapi'sa' huë'pi natanacaiso marë'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huëcatona',

natanpi. Cortanii' ya'cariya quëraonta' huë'pi. A'naya a'naya huëcatona':

—Tëhuëenchachin co noyahuë' nicato, oshahua-nahuë. Catahuaco Siniro naporahuëso nani-anchi, itopi Yosë nontatona'. Ina topachinara, Coanshari Cortaniiquë aporintërin.

⁷ Ina quëran na'a parisioro'sa', satoro'sa', inapitanta huë'pi.

—Quiyanta' aporintocoi, itopirinahuë', Coansha co nohuantërinhuë':

—¡Canpitaso' ya'huan pochin cancantatoma', yanonpinama'! “Yosë isoro'pa' ana'into huachin, cha'ëpoi,” topiramahuë'. Co topinan cha'ësaramahuë'. ⁸ Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noya nico huachi. ⁹ Ama canpitaora ninonpintocoso huë'. “Apraan shinpitacoi ni'toi, Yosë piyapinën pitacoi,” ama tocosohuë'. Yosë nohuantërin naporini, iso na'piro'santa' Apraan shinpita atarantacaso' nanichitonhuë'. ¹⁰ Nani Yosë yonquirin oshahuano'sa' ana'intacaso'. Ni'co'. Nararo'sa' co noya nitohuachinahuë', a'nërë'. Itëquënpitarë chachin ocoirahuatë', pënuë të'yatërë' huiquitacaso marë'. ¹¹ Co noyahuë' yonquiramasopita naniantohuatama', i'quë aporintaranquëma'. Ca piquëranso nipirinhüë' a'na quëmapi huë'sarin. Inaso' chini chiniquën nanantërin. Caso' co pi'pian tëranta' ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Co maquëyancohuë' ni'to, co sapatën quëpaca'huaso tëranta' nanitarahuë'. Inaso' huë'pachin, a'naquëma' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma'. A'naquëmaso nipirinhüë' pënuë chiniquën ana'intarinquëma'.

12 Cayarinso' manëso pochin nisarin. Arosë mapatëra, to'norarë'. Ina quëran pintiarahuatë', pëiquë acorë'. Sha'huëtënso nipirinhüë', pënquë ahuiquitërë'. Inaso' co onporonta' tacopiarinhüë', tënin Coansha.

Quisoso aporihuaninso'
(*Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22*)

13 Ina quëran Quisoso Cariria quëran huë'nin. Cortaniquë canquirahuaton, Coansha nontërin aporintacaso marë'.

14 Napotopirinhüë', co nohuantërinhuë'.
—¿Ma'marëta' napotiiranco? Co aporinta'huanquënso' ya'huërinhuë'. Quëma aporintoco tëhuënchinso', itërin.

15 Napotopirinhüë', Quisosori itërin:
—Yosë nohuantërin ni'ton, ya'ipi natëca'huaso' ya'huërin. Napoaton noya quëma aporintoco, itërin. Ina natanahuaton:

—Noyahua', itahuaton, i'quë aporintërin.
16 Ina quëran nonshiaso chachin a'naroáchin inápaquë pi'iro'të' ni'soatërin, ni'nin. Ispirito Santo nëpë pochin nohuaraimarahuaton, Quisoso ya'coancantomiatërin. 17 Naporo' inápa quëran Yosë noninso' natanpi.

—Isoso' ca hui'nahuë chachin, na'con nosoro- rahuëso'. Noya ni'nahuë, tënin.

4

Sopairi Quisoso tënirinsó'
(*Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13*)

1 Ina quëran Ispirito Santori Quisoso quëparin inotëro parti sopairi tënicaso marë'.

² Catapini shonca tahuëri tashirë chachin inaquë ya'huaponahuë', co manta' ca'ninhuë'. Ina piquëran tanarin huachi. ³ Naporó' sopairi huëcapairin.

—Tëhuëchachin Yosë hui'ninquën nipatan, iso na'piro'sa quëran cosharo' atarantëquë', itopirinhuë',

⁴ —Inca, co nohuantërahuë'. Yosë quiricanëinquë pënëninpoa'. “Co cosharoriáchin piyapi ananpirinhuë'. Ya'ipi Yosë noninso' natëhuachin tëhuëchinsó', nanpiarin,” ténin, itërin.

⁵ Ina quëran Quirosarin'pa' sopairi quëparin. Yosë chinotopiso pëi' a'canpiso aipi quëpantarahuaton, itërin:

⁶ —Quëmaso' Yosë hui'ninquën nipatan, no'paquë niiquë'. Quiricanën quëran nani sha'huitërinquën.

“Yosë anquëninënpita a'patimarinquën a'painenquënsó marë' ni'ton, co ma'sha onpoaranhuë'.

Imirina quëran masarinëinquën ama na'piquë tëranta' ya'quiamaso marëhuë', ténin ni'ton, no'paquë niiquë' a'pai'inëinquën, itërin sopairi.

⁷ —Inca co nohuantërahuë'. Yosë quiricanëinquë pënëninpoa'. “Ama Yosë téniquësóhuë'. Ama camaiquësóhuë'. Ina nohuantërinsoáchin yonquicaso' ya'huërin,” ténin quiricanëinquë, itërin Quisosori.

⁸ Ina quëran a'na motopi'pa' sopairi quëpantarin. Inatohua quëran ya'ipi ninanoro'sa', ma'shanënpita, inapita a'notërin. Noyápiachin nininsopita ya'ipiya quënanin.

⁹ —Natèhuatanco, carinquèn catahuanquèn, ya'ipi isopita hua'anéntapon. Isonahuaton, chinotoco chiníquèn nanan quèchinquèn huachi, itèrin sopairi.

¹⁰ —Inca co nohuantèrahuè'. Quèmaso' sopai hua'anquèn. Patoco huachi. Yosè quiricanèn quèran sha'huitèrinpoa': “Sinioroíchin chinotèquè'. Inasáchin natècaso' ya'huèrin,” ténin, itèrin Quisosori.

¹¹ Napotohuachina, sopairi patèrin. Patohuachina, anquèniro'sari huècapaimarahuatona', nocomaimapi.

*Quisoso pènèntacaso' caniaritèrinso'
(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)*

¹² Ina piquèran Coansha tashinan pèiquè po'mopi. Pènèntèrinso marè' napotopi. Ina natanahuaton, Quisoso pa'nin Cariria parti.

¹³ Inatohua' pacaponahuè', co huachi Nasaritoquè ya'huèrinhuè'. Sono' yonsanquè paaton, Capinaomoquè yacapatonin. Saporonoro'sa', nipitariro'sa', inapita iráca ya'huèpique yacapatonin. ¹⁴ Iráca chachin Yosè nohuanon, Isaiasè ninorin. Ninshitaton, naporin:

¹⁵ “Na'a piyapiro'sa' Cariria parti ya'huèpiso', imasapi.

Inapitaso', Cortanii' aquètèran ya'huèpi, marè Pancal' ya'cari'.

Inaquè saporonoro'sa', nipitariro'sa', inapita ya'huèpi.

Inaquè inpioro'santa' ya'huèpi.

¹⁶ Inapitaso' co Yosè nohuitatonaraihuè', tashi pochin cancantopi.

Chiminpachina', parisitomiatacaiso'
ya'huëpirinhuë',

Yosëri a'pintërinso pochin nanamën anitotarin
noya cancantacaiso marë'.

Tahuëri pochin a'pintarin huachi," tënin iráca.

Naporinso chachin Quisoso inatohua' paaton,
a'chinarin.

¹⁷ Naporo quëran huarë' Quisosori pënënarin.

—Iso tahuëri'sa' Yosë yahua'anëntarinquëma'.
Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita
naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtaantaco
huachi, itëra'piarin pënënaton.

Sami camayoro'sari imapiso'

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸ Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, cato'
sami camayoro'sa' quënanconin. A'naso' Simon.
Pitro itopi anta'. Iinso' Antërisë itopi. Ritinënapita
të'yatapi sami macacaiso marë'.

¹⁹ —Huëco' iyaro'sa', imaquico
a'chinchinquëma'. Sami manamaso pochachin
piyapi'sa' masarama' Yosë imacaiso marë', itërin
Quisosori.

²⁰ Napotohuachina, ritinënapita patahuatona',
Quisoso imasapi huachi. ²¹ Ina quëran amasha
pa'sahuaton, catoya'pi quënancoantarin. Santi-
aco, Coansha inapita itopiso'. Pa'pinarë' potiquë
huënsëatona', ritinënapita pasonapi. Pa'pinaso' Sip-
itio itopi.

—Huëco' imaquico, itohuachina, ²² potinëna',
pa'pina' inapita patahuatona', Quisoso imasapi
huachi.

Na'a piyapi'sa' a'chintërinso'
(Lucas 6.17-19)

²³ Ya'ipi Cariria parti paaton, niyontonpiso pëiro'saquë pënëna'piarin. Noya nanan a'chinaton: "Yosë yahua'anëntërinquëma," itëra'piarin. Naporahuaton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. Nisha nisha caniori maninsopita anoyatëra'piarin. ²⁴ Ya'ipi Siria partinta', nahuinin ni'ton, notohuaro' cania'piro'sa' quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Nisha nisha canio inquitëra'piarin. A'naquëonta' sopairi ya'coancantërin ni'ton, co huachi inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Tocona'piro'sa', apiaro'sa inapitanta' quëpapi Quisosori anoyatacaso marë'. Quëpachinara, ya'ipi anoyatëra'piarin.

²⁵ Hua'huayatërahuë' piyapi'sari Quisoso imasapi huachi. Cariria quëran, Ticaporisë quëran, Quirosarin quëran, Cotia parti quëran, Cortanii' aquëtëran quëran, inaquëranpita huë'pi Quisoso natanacaiso marë'.

5

Panënuquë a'chininso'

¹⁻² Ina quëran notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi. Inapita quënanahuaton, Quisoso panënuquë pa'sahuaton, huënsëconin. Imarinsopitari tancapitohuachinara, na'con a'chintárin.

Noya cancantopisopita
(Lucas 6.20-23)

3 “Natanco iyaro'sa' a'chinchinquëma'. Yosë huëntonëinquë yaya'conpatama', iso pochin cancantacaso' ya'huërin. ‘Caora co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Catahuaco Siniro,' topatama', Yosë noya ni'sarinquëma' ni'ton, noya cancantarama'. Hua'anëntërinquë chachin aya'conarinquëma'.

4 Sëtohuatama', Yosë achinicanarinquëma'. Oshanëma' yonquiatoma', cancanëma quëran huarë' sëtohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso marë'.

5 Sano piyapi nipatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Naporahuaton, a'na tahuëri nasharo'paquë ya'huëmiatarama'.

6 Tanarëso pochin, yamororëso pochin cancantatoma', Yosë na'con nohuantoco'. Ina pochin cancantacasoáchin nohuantohuatama', noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' ina pochin cancantacamaso marë'. Sano cancantarama'.

7 A'napita nosorohuatama', Yosë nosoroarinquëma' canpitanta'. Noya cancantarama'.

8 Ya'ipi cancanëma quëran imapatama', Yosë nohuitarama'. Naporahuaton, a'na tahuëri ina quënancontahuatama', noyá nohuitarama'.

9 Isoro'paquë na'a piyapi'sa' nino'huipirinahuë', canpitari catahuaco' noya ninonchina'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma'. Hui'nin pochin cancantiarinquëma'.

10 Yosë natëramaso marë' aparisitohuachinëinquëma', Yosë noya ni'sarinquëma'. Hua'anëntërinquë chachin nani aya'coninquëma'. A'na tahuëri inápaquë ya'huëcontarama'.

11 Imaramacoso marë' a'naquën
 no'huiarinënguëma', ahuëarinënguëma',
 pinosarinënguëma', nisha nisha nonpinapi-
 arinënguëma'. Napotopirinënguëmahuë',
 ama sëtocosohuë'. Ina marë' Yosë noya
 ni'sarinquëma' ni'ton, nóya cancantoco'.
 12 Iracanta' Yosë piyapinënpita pënëntohuachinara,
 a'naquëni inapochachin no'huipi. Napoaton
 a'napita no'huihuachinënguëma', noya
 cancantoco'. Parisitëramaso marë' Yosë'pa' na'con
 acanaarinquëma'. Ina yonquiatoma', capa
 cancantoco'," itërin Quisosori.

Yamora pochin nininso'
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

13 Ina quëran itantarin:

“Canpitaso' iyaro'sa', yamora pochin nicatoma'
 a'napita catahuamaso' ya'huërin. Napoapon-
 ahuë', yamora chimipitë pochin nicatoma co
 a'napita catahuahuatamahuë', co huachi insonta
 natëarinquëmahuë'.

14 Isoro'paquë ya'huëpisopita tashinanquë
 pa'nëso pochin nisapirinahuë', canpitari a'pintatë
 pochin nitarama'. Ni'co' iyaro'sa'. Ninano'
 panënguë ya'huëhuachina, ya'ipi piyapi'sari
 quënanpi. 15 Nanparionta' i'chinpihuatëra,
 co caconquë ocohuëtërëhuë'. A'ninquëchin
 acorë' pëi' acoana a'pinacaso marë'. Piyapi'sa'
 inaquë ya'huëhuachinara, noya quënantopi.
 16 Inapochachin canpitanta' a'pininso pochin
 nicatoma', noyasáchin nico'. A'napita
 nicatënënguëma': ‘Ma noya Tata Yosëri catahuarin
 ni'ton, noya nisapi,' tosapi,” tënin.

Iráca pënëntopiso'

17 Ina quëran itaantaran:

“Iráca Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita na'con pënëntopi. Pënëntatona', ninshitopi. Co ina naniantacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. Ya'ipi inapita ninopiso' nanicaso marë' o'marahuë. Ma'sona tapon naporinsopita no'tëquën sha'huichinquëma'. 18 Tëhuënhachin itëranquëma'. Isoro'pa' ta'huantaquë huarë' Yosë quiricanën iráca ninshitopiso' ya'huápon. Co a'na hui'sharinso tëranta' topinan quëran ninshitopihuë'. Ya'ipi ninorinso' naniarin huachi. 19 Napoaton pi'pian tëranta' co natëhuatamahuë', co Yosë noya ni'sarinquëmahuë'. Hua'anëntërinquë co acanarinquëmahuë'. Piyapi'sa' a'chintatoma': ‘Ama natëquësohuë’, itohuatama', co noya a'chinaramahuë'. ‘Natëcaso' ya'huërin,’ itohuatama', noya a'chinarama'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Hua'anëntërinquë acanamiatarinquëma'. 20 Cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita Yosë quiricanën noya nitotaponaraihuë', co cancanëna quëran imapihuë'. Canpitanta' co ya'ipi cancanëma quëran huarë' imapatamahuë', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë',” ténin.

Co no'huitacaso' ya'huërinhuë'

(Lucas 12.57-59)

21 Ina quëran itaantaran:

“Iráca pënëntopiso' nani nitotërama'. Mashocoro'sa' iráca pënënpi. ‘Ama piyapi tëpacosohuë’. Tëpahuatama', hua'ano'sa' ana'intinquëmaso' ya'huërin,’ topirinahuë'.

22 Co tēpatērēso marēáchin ana'intinpoaso' ya'huērinhüë', tēnahuë. A'na piyapi no'huihuatama', ana'intarinquēma'. Pinotohu-atamanta', cotio ansiano'sa' ana'inchinquēma'. Cancanēma quēran huarë' no'huitoma', 'Quēmaso' sopainquën,' itohuatama', pēnquë chachin parisitacaso' ya'huërin, tēnahuë.

23 Napoaton, iyaro'sa', a'naroáchin nanan anoyatacaso' ya'huërin. Yosë yachinotohuatama', yonquico'. Pi'pian tēranta' nanan ya'huëhuachin, 24 a'naroáchin paatoma', anoyatoco'. Nani nanan anoyatohuatama', naporu huarë' Yosë pēinēnquë paantaco'. Yosë chinotatoma' ma'sha yaquëtēramaso', quëtoco huachi.

25 Ni'co'. Nihuitēramaso marë' yaquëpahuachinēnquēma', a'naroáchin nanan anoyatoco'. Co anoyatohu-atamahuë', coisëquë quëparinēnquēma'. Coisëquë quëpahuachinēnquēma', son-taro'saquë yo'coaninēnquēma', tashinan pëiquë po'moarinenquēma'. 26 Inaquë po'mohuachinēnquēmaso', ya'ipiya pahuërëtaquë huarë' pipiarama',” tēnin Quisoso.

Monshihuaninso'

27 Ina quēran itantarin:

“Isonta' iráca pēnēntopiso'. ‘Sa'ama' ya'huëtohuachinquēma', ama monshihuancoso-huë', tēnin iráca, natantērama'. 28 Nipirinhüë', co monshihuanpiso marēáchin ana'intacaso' ya'huērinhüë', tēnahuë. A'na sanapi cancanēna quēran noyahuachina', ina marēnta' oshahuanapi. Nani monshitērinso pochin Yosëri ni'sarin.

29 Napoaton, ya'pirama quëran quënanamaso marë' co noyahuë' yonquihuatama', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, noya noya niitomahuë'. Somaraya nipomarahuë', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Cato' quëran chachin noya ni'tapomarahuë' parisitopiquë të'yatohuachinënquëma', pa'pi co noyahuë' nisarama'. 30 Imirama quëran pi'pian tëranta' co noyahuë' nipatama', oshahuanama'. Ninishitëimiratërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Apia nipomarahuë', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Imirama' nishitëramaso pochin cancantatoma', ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'poco'," tënin.

Sa'ahuano'sa' pënëinso'

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

31 Ina quëran itaantaran:

“Isonta' iráca pënëntopiso'. ‘A'na quëmapi sa'in yatë'yatohuachin, co topinan të'yatacaso' ya'huërinhuë'. Coisëquë paaton, quirica aninshichin: “Iso sanapi nani të'yatërahuë huachi,” ta'caso aninshichin. Ina quëran sanapi quëtacaso' ya'huërin' topi. 32 Caso nipirinhüë' nisha pënënanquëma'. Co sa'ama monshihuanpachinahuë', co onporonta' të'yatamaso' ya'huërinhuë', ténahuë. Topinan të'yatohuatama', oshahuanarama'. Ina sanapinta' so'yantahuachin, monshihuaninso pochin nisarin. Nasha so'ionta', monshin pochin nisarin. Co onporonta' të'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë,” tënin.

No'tëquënáchin nonacaso' ya'huërinso'

33 Ina quëran itaantaran:

‘Isonta’ shimashonëmapita iráca pënënpiso’. ‘Yoscoarë’ no’tëquën nontaranquën, itohuatëra, no’tëquën nontacaso’ ya’huërin, Yosë ana’intohuachinpoa’. Ina pochin nonpatëra, sha’huitëranso chachin nicacaso’ ya’huërin,’ topi. ³⁴ Nipirinhüë’, carinquëma’ sha’huichinquëma’. No’tëquënáchin nonpatëra, co Yoscoarë’ ta’caso’ ya’huërinhuë’. Co onporonta’ nonpinacaso’ ya’huërinhuë’, ténahuë. A’naquënso’ yanonpinatona’, taponá: ‘Pi’iro’të’ ya’huërin ni’ton, no’tëquën nontëranquën,’ toconpi. ‘Ina pochin nontato, nonpintohuatëra, co Yosë ana’intarincohuë’; topirinahuë’. Pi’iro’tënta’ Yosëri ninin. Inaquë ya’huaton, ya’ipiya hua’anëntarin. Napoaton co ina pochin nonacaso’ ya’huërinhuë’. ³⁵ A’naquëonta’ taponá: ‘Isoro’pa’ ya’huërin ni’ton, no’tëquën nontëranquën,’ topi. Yanonpinatona’, napopirinahuë’. Isoro’panta’ Yosëri ninin. Chini chiníquën nanantaton, isëquënta’ hua’anëntërinpoa’. ‘Quirosarin ya’huërin ni’ton, no’tëquën nontëranquën,’ toconpi a’naquëonta’. A’na tahuëri inaquë Yosëri a’paimarinso’ hua’anëntapon huachi. Napoaton co ina pochin nonacaso’ ya’huërinhuë’. ³⁶ ‘Moto’ ya’huëtërinco ni’ton, no’tëquën nontëranquën,’ topi a’naquëonta’ yanonpinatona’. Ama ina pochin noncosohüë’. Acatohuatamara, co nanitëramahuë’ a’na ainëma tëranta’ ayararintantacaso’. Yosëíchin nanitërin. ³⁷ Ma’sona tëranta’ iyaro’sa’ nonpatama’, no’tëquënáchin nonco’. ‘Pa’sarahüë’, topatama’, paco’. ‘Co pa’sarahüë’, topatama’, ama pacosohüë’. No’tëquënáchin nonpatama’, co

Yoscoarë' ta'caso' ya'huërinhuë'. Pi'pisha tëranta' piyapi nonpintohuatama', sopai nohuanton napoarama', tënahuë," tënin Quisoso.

Yai'huërëtopiso'
(Lucas 6.29-30)

³⁸ Ina quëran a'chintaantarin:

"Isonta' iráca pënëntopiso'. 'A'na piyapi a'nari ahuëaton, tapirayahuachin, coisëquë quëpaquë'. Inaquë no'tëquën i'huërëchin. Inanta' tapirayacaso' ya'huërin. Natëonta' nipantohuachin, coisëquë quëpaquë' i'huërëchin,' topi. ³⁹ Napopirinahuë', carima' sha'huichinquëma'. Co canpita capiniso' nii'huërëtacaso' ya'huërinhuë', tënahuë. Ma'sha onpotohuachinënquëma', ama no'huicosohuë'. Panpirayahuachinënquëma', ama manta' i'huërëtocosohuë'. Naquëranchin panpiantahuachinquëma', co naporu tëranta' no'huicaso' ya'huërinhuë'. ⁴⁰ A'naquën no'huitënquëma', coisëquë quëparinënquëma'. 'A'moranso quëtoco,' itohuachinënquëma', quëtoco'. Aipi a'moransonta' quëpatopirinënquëmahuë', co no'huicaso' ya'huërinhuë'. ⁴¹ Inso tëranta' camaiatënquëma': 'Pë'pëtonëhuë macaton, a'na quiromitro pochin quëpatoco,' itohuachinquëma', ama no'huicosohuë'. 'Noyahua'. Nohuantohuatan, cato' quiromitro quëpachinquën,' itoco'. ⁴² A'naquën: 'Ma'sha quëtoco,' itohuachinënquëma', ama apiratomahuë', quëtoco'. 'Canta' ma'sha a'nanco, topirahuë'; itohuachinënquëmanta', a'nanco'. Onpopionta' nosoroatë' catahuacaso' ya'huërin," tënin.

Inimicoro'santa' nosorocaso' ya'huërinso'
(Lucas 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ina quëran a'chintaantarín:

“Isonta' iráca pënëntopiso'. ‘Canpita capini ninosoroco'. Inimiconëmapitaso nipirínhuë', co nosorocaso' ya'huërinhuë', topi. ⁴⁴ Nipirínhuë' carima' sha'huichinquëma'. Inimiconëmapitanta' iyaro'sa', nosoroco'. Aparisitopirínëinquëmaonta', nosorocaso' ya'huërin. Inapita marënta' noya Yosë nontoco' inahuanta' catahuain.

⁴⁵ Inapotohuatama', Yosë pochín cancantarama'. Inaso' ya'ipi piyapi'sa' nosororín. Ina nohuanton, pi'i, o'nan, inapita ya'huërin noya nanpicaso marë'. Co imarinsopita marëáchin pi'i a'pinínhuë'. Noya nipisopita, oshahuano'santa', ya'ipiya a'pintërin. Naporahuaton, o'naonta' napopi-anachín acotërinpoa' ma'sha apapotacaso marë'.

⁴⁶ Nipayaramasopitaráchin nosorohuatama', co ina marë' Yosë acanaarínquëmahuë'. Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' nipayapisopita nosoropi. ⁴⁷ Iyamaráchin noya nontohuatama', co noya noya ninamahuë'.

Co Yosë nohuitopisopitahuënta' inahua capini noya ninontopi. Napoaton canpitaso' nisha piyapiro'santa' noya nontoco'. ⁴⁸ Tata Yosë pochín cancantacaso' ya'huërin. Inaso noyasáchin ninín ni'ton, canpitanta' ina pochín cancantatoma', noyasáchin nico',” tënin.

6

A'napita catahuacaso' ya'huërinso'

¹ Naquëranchin Quisoso pënëntaantarín:

“A'naquënso' piyapi'sari noya nicacaiso marë' noya Yosë imapisopita pochin ya'nopirinahuë', co tëhuënchachin cancanëna quëran huarë' Yosë yonquipihuë'. Ina pochin nipatama', co inápaquë Tata Yosë acanaarinquëmahuë'. Ama iyaro'sa' inapita pochin nicosohuë'. ² Ma'sha sa'ahuario'sa' quëtohuatama', ama a'ninquëchin quëtocosohuë'. A'naquën niyontonpiso pëiquë ya'conahuatona', coriqui sa'ahuario'sa' marë' quëtopirinahuë', a'ninquëchin quëtopi. 'Ina marë' noya ni'sarinacoi,' ta'tona', napopi. Cachiquënta' coriqui quëtopi piyapi'sari nicacaiso marë'. Co tëhuënchachin nosoroaponaraihuë', napopi. Piyapi'sariso' noya ni'pirinahuë', Yosëriso' co noyahuë' ni'nin. Co inápaquë acanaarinhuë', ténahuë. ³ Canpitaso nipirinhuë', sa'ahuario'sa' ma'sha quëtohuatama', ama a'ninquëchin quëtocosohuë'. Ama nipayaramaso tēranta' sha'huitocosohuë'. ⁴ Co piyapi'sa' nitotopirinahuë', Tata inápaquë ya'huërinso' ni'sarinquëma'. Ina acanaarinquëma',” itërin.

*Yosë nontacaso' a'chininso'
(Lucas 11.2-4)*

⁵ Ina quëran itaantarin:

“Yosë nontohuatama', ama nonpina'piro'sa pochin nicosohuë'. Inapitaso' niyontonpiso pëiquë huanirahuatona', na'con Yosë nontopirinahuë', co cancanëna quëran huarë' nontopihuë'. Cachiquënta' a'ninquëchin Yosë nontopirinahuë', piyapi'sari noya nicacaiso marë' napopi. Co tëhuënchachin Yosë yonquipihuë'. Piyapi'sari noya ni'pirinahuë', Yosëriso' co

acanaarinhuë'. ⁶ Canpitaso nipirinhüë' Yosë yanontohuatama', canpitaoráchin onpopiyanquë tēranta' Yosë nontacaso' ya'huërin. Quëmaoraíchin Yosë nontëquë'. Co quënanpiranhuë', nataninquën. Co piyapi'sa' natanpirinënquënhuë', Yosëso' noya natanatënquën, acanaarinquën.

⁷ Yosë nontohuatama', ama inachin inachin nontocosohüë'. Co Yosë imapisopitahuë' ina pochin yonquipi. 'Hua'qui' nontohuato, natanatonco catahuarinco,' topirinhüë'. Co Yosë nohuitatonahuë', napopi. ⁸ Ama inapita pochin cancantocohüë'. Co'huara Yosë nonchátërasënquëmahuë', ya'ipi pahuantërinquëmasopita nitotërin. ⁹ Napoaton Yosë yanontohuatama', iso pochin nontoco': 'Tata Yosë, quëmaso inápaquë ya'huaponahuë', natanancoi.

Quëmasáchin noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënquën.

¹⁰ Chini chiníquën nanantëran ni'ton, ya'ipicoi natëiinquën.

Inápaquë no'tëquën natërinënquënso pochachin catahuacoi quëma nohuantëransoráchin nii.

¹¹ Nani tahuëri catahuacoi cosharo' ya'huëchincoi.

¹² Co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Nosoroatoncoi, oshanëhuëi inquitocoi.

A'napita ma'sha onpotohuachincoi, nanan anoyatëraiso pochachin

oshanëhuëi inquitatoncoi, anoyacancantocoi.

¹³ Co noyahuë' yonquihuato, catahuacoi a'naroáchin nanianchii.

Catahuacoi ama sopai minsëincoisohüë'. [Quëmasáchin hua'anëntarancoi. Ya'ipi

nanitaparan. Ipora quëran huarë'
ya'ipiya natëinënquën. Amen,]' itoco' Yosë
nontohuatama'.

14 A'naquën ma'sha onpotopirinquëmaonta',
noya nontacaso' ya'huërin. Nanan
anoyatohuatama', Tata Yosënta' canpita
oshanëma' inquitaringuëma'. 15 Co nanan
anoyatohuatamahuë', Yosënta' co oshanëma'
inquitaringuëmahuë', itërin Quisosori.

Co coshatatonaraihuë', Yosë nontopiso'

16 Ina quëran itaantaran:

“Ama nonpina'piro'sa pochin nicosohuë'.
A'naquën Yosë nontacaso marë' ya'ipi tahuëri
co manta' coshatërinhuë'. Naporahuaton,
co nitapamantarinhüë'. Sëtërëso pochin
ya'norin a'napita nitotacaiso marë'. Co
cancanën quëran chinotaponahuë', a'napitari
nicacaiso marë' naporin. Ni'pachinara: ‘Ma
noya Yosë chinotërin,’ topi. Piyapi'sari noya
ni'pirinahuë', co huachi Yosëri acanaarinhuë'.

17 Canpitaso nipirinhüë' Yosë nontacaso
marë' co coshatohuatamahuë', ama piyapi'sa'
sha'huitocosohuë'. Noya ihuiantahuatoma',
nitapaco'. 18 Ama a'napita nitotacaiso marëhuë'
inapoco'. Tata Yosëíchin nitotarin. Co
quënanpirëhuahuë', ya'ipiya ni'sarinpoa'. Ina
marë' inápaquë acanaaringuëma', itërin.

Canamiatërëhuaso'
(Lucas 12.33-34)

19 Ina quëran itaantaran:

“Ama iyaro'sa' ma'sharáchin yonquicosohuë'.
Ama na'con coriqui, ma'sha, inapita

yontoncosohuë'. Isoro'paquë ya'ipi ma'sha a'naroáchin mocarin, chanatërin. No'soni pë'yarin. Chi'chiroterin. Ihuatëro'sa' ya'conatona', ihuarinënpoa'. Naporin. Napoaton, isoro'paquë ya'huërinso'pita co ya'huëmiatërinhuë'. ²⁰ Inápaquë ya'huërinso'pitaso nipirinhüë', ya'huëmiatarin. Yosë na'con yonquiatoma', noya nico'. Ina marë' na'con sacatoco' inápaquë acanamiachinquëma'. Inatohua' co manta' mocaponhuë'. Co no'soni pë'yaponhuë'. Co chi'chirotaponhuë'. Co ihuatëro'sa' ya'conatona' ihuaponënpoahuë'. Napoapon. ²¹ Ma'sharáchin nohuantohuatama', co Yosë yonquiamahuë'. Nipirinhüë' Yosë na'con na'con nohuantohuatama', ina na'con na'con yonquiamama',” ténin Quisoso.

Nitapicancaninso'

(Lucas 11.34-36)

²²⁻²³ Ina quëran a'chintaantarin:

“Ya'piranpo quëran ma'sha quënanë'. Co pëtorayatohuatërahuë', noya ni'tërë'. Nitapirayahuatëra, co manta' quënantërëhuë'. Canpitanta' ya'ipi cancanëma quëran Yosë yonquihuatama', tahuëri pochin cancantarama'. Nipirinhüë', ma'sharáchin yonquihuatama', tashi pochin cancantarama'. Nitapicancanpatama', aquë aquëtë co noyahuë' cancantarama huachi,” itërin.

Coriquiráchin yonquipisopita

(Lucas 16.13)

²⁴ Ina quëran itaantarin:

“A'na piyapi cato' patron ya'huëtohuachina, nisha nisha camaitopi ni'ton, co nanitërinhuë'

cato chachin natēcaso'. A'naso' nohuantaton, noya natēarin. A'naso nipirinhüē' co onpopinchin nohuantatonhuē', co natēarinhuē'. Inapochachin canpitanta' coriquiráchin cancantohuatama', co nanitaramahuē' Yosē natēcamaso'," tēnin.

Yosē noya a'pairinpoaso'
(Lucas 12.22-31)

²⁵ Ina quēran itaantarín:

"A'naquēnso' ma'sharáchin yonquipi. Capacaiso', o'ocaiso', a'mocaiso', inasáchin yonquipi. 'Nani ma'sha ya'huētohuachinco, nóya ya'huarahüē huachi,' topirinahuē'. Ama iyaro'sa' ina pochin cancantocosohüē'. Co capacaso marēáchin isoro'paquē acorinpoahuē'. A'mocasonta', co onpopinchin yonquicaso ya'huērinhuē'. Yosē na'con na'con yonquihuatēhua', catahuarinpoa noya ya'huēcaso'. ²⁶ Ni'co'. Inairaro'sa' co manta' sha'pihuē'. Co ma'sha sha'piso' macatona', pēinēnaquē acopihuē'. Napoaponahuē', Tata Yosēri catahuarin. Ina nohuanton, cosharo' quēnanpi. ¡Canpitaso' inapita quēran noya noya ni'ninquēma'! ²⁷ Chiminacaso nanihuachin co napion ancantopiramahuē', co a'na tahuēri tēranta' nanitaramahuē' ana'huēcamaso'.

²⁸ Nitapacamasonta', co aquētē yonquicamaso ya'huērihuē'. Ni'co'. Yancoro'sa' topinan noya papotopi. Co sacatopihuē'. Co manta' a'mocaiso nīpihuē'. Nipirinhüē', noyápiachin yancotopi. ²⁹ Iráca copirno Saromon nani ma'sha ya'huētērin. '¡Ma noyápiachincha a'morin paya!' topi. Yancoro'saso nipirinhüē', ina quēran noya noya ya'nopi. ³⁰ Pacatoro quēran huarē' Yosēri yonquirin. A'na tahuēríchín ya'huēpirinhüē',

ahuipachina, ahuiquitèrè huachi. Co hua'qui' ya'huëpirinhuë', Yosëri yonquirin. Ina nohuanton, noya papotërin. Canpitaso' ina quëran na'con na'con yonquirinquëma'. ¿Onpoatomata' nipachin, co natëramahuë'? 'Yosë catahuarinco mini,' ta'caso nipirinhuë'. ³¹ Ama ma'sha yonquiatoma', pa'yancosohuë'. '¿Ma'cha ca'në'poya? ¿Ma'cha o'orë'poya? ¿Ma'cha a'morë'poya?' ama tocosohuë'. ³² Co Yosë imapisopitahuë' ina pochin yonquipi. Ma'sharáchin yonquipi. Canpitaso nipirinhuë' tatanëma' inápaquë ya'huërinso' yonquirinquëma'. Ya'ipi pahuantërinquëmasopita nani nitotërin. ³³ Napoaton Yosë na'con na'con yonquico'. A'napitanta' catahuaco' hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Yosë nontoco' noyasáchin yonquicamaso marë'. Ina pochin cancantohuatama', catahuarinquëma'. Ina nohuanton, ma'sha pahuantërinquëmasopita ya'huëtarinquëma'. ³⁴ Napoaton ama tashiraya ma'sha onpoamaso' yonquiatoma', pa'yancosohuë'. Tashirayanta' ma'sha onpohuatama', pa'yanacaso ya'huapon ni'ton, co ipora quëranchin ina yonquiatoma co napion ancantápamaso ya'huërinhuë'," ténin Quisoso.

7

Nocantoro'sa' pënëninso' (Lucas 6.37-38, 41-42)

¹ Naquëranchin Quisoso pënëntaantarín.

"Ama iyaro'sa' a'napita nocancosohuë'. 'Paso' quëmapi co noyahuë', ama tocosohuë', Yosë ana'intochinquëma'. ² A'napita pinopatama', Yosënta' co noyahuë' ni'sarínquëma'. Piyapi

chiníquën nonapihuatama', Yosënta' chiníquën ana'intarinquëma'. Piyapi noya yonquirapihuatama', Yosënta' noya ni'sarinquëma'.³⁻⁵ Co iyaparin nocanacaso ya'huërinhuë'. Inaso pi'pian co noyahuë' nipachin, mo'shiri ya'conayatërinso pochin ninin ni'ton, nocanan. Quëmanta' co noyahuë' ninan ni'ton, narasëratë' nani noyá ya'copirayarinquënso pochin nipiranhüë', naporan. Napoaton 'carinquën noya nicatëinquën mo'shi ocoichinquën,' co itamaso ya'huërinhuë'. Napotohuatan, nonpinan. Narasëratë' niocoitëquë'. Ina quëran noya quënantaran. Naporo huarë' nanitaran iyaparin mo'shi ocoitacaso'," itërin.

⁶ Ina quëran itaantarin:

"Isonta' a'chinchinquëma'. Ni'niro'sa', coshiro'sa', inapita co yonquipihuë'. Huirina'pi pa'ton nininso' co quëtacaso' ya'huërinhuë'. No'paquë acorama' naporini, i'nachitonahuë'. Ina quëran canpitanta' yaquëtëitëinquëmahuë'. A'naquën piyapi'santa' ni'niro'sa' pochin cancantopi ni'ton, Yosë nanamën a'chintohuatama', chiníquën no'huïarinëinquëma'. Co pi'pisha tëranta' nohuantohuachinahuë', tananpitoco'," itërin.

Yosë nontacaso' ya'huërinso'
(*Lucas 11.9-13; 6.31*)

⁷ Ina quëran itaantarin:

"Nani tahuëri Yosë nontoco' nata'inquëma'. Pahuantërinquëmaso' nipatama', quëtarinquëma'. Ma'sha yonirëso pochin cancantatoma', nontáco' catahuainquëma'. Ya'coana pi'nirëso pochin cancantatoma', nontoco' aya'coinquëma'.

8 Tēhuēnchachin ma'sha nitohuatama', quētaringuēma'. Hua'qui' ma'sha yonípatama', quēnanarama'. Ya'coana pi'nirēso pochin nipatama', i'soataringuēma'.

9 Hui'nama' tanaton cosharo' natanpachinguēma', co na'pi quētēramahuē'. 10 Sami nayahuachina', co ya'huan quētaramahuē'. Sami quētarama'. 11 Canpitaso' co noyahuē' yonquiapomarahuē', hui'nama' nosororama'. Noya ma'sha quētērama'. Yosēso' noya noya ni'ton, na'con na'con nosororinguēma'. Inápaquē ya'huaponahuē', hui'ninpita pochin ni'ninguēma'. Nontohuatama', noya nininso' quētaringuēma'. Catahuaringuēma' noya cancantacamaso marē'.

12 Noya ninosorocaso' ya'huērin. Canpitaso' nohuantērama' a'napita nosoroinēnquēmaso'. Napoaton canpita nohuantēramaso chachin inapitanta' nosoroco'. Ninosoroatoma', nicatahuaco'. Yosē nohuanton, Moisésē, pēnēntona'piro'sa', inapita na'con pēnēnpirinēnquēmahuē', ninosorocaso' na'con na'con nohuantērin. Ninosorohuatama', noya imasarama', tēnahuē," itērin Quisosori.

Cato' ira ya'huērinso'

(Lucas 13.24)

13-14 Ina quēran itaantaran:

“Ni'co'. Cato' ira ya'huērin. A'naso' pancana. Co sacaihuē' pa'tacaso' ni'ton, na'a piyapi'sa' ina pa'tapi. Ya'coanamēnso' pancana nipirinhue', ina pa'tohuatama', parisitopiquē paatoma', parisitomiátapoma'. A'na iraso nipirinhue', sacai pochin pa'tacaso'. Ya'coanamēnso' yamianasha'huaya. Caraíchín

piyapi'sa' ina quënanpi. Inaquë ya'conpatama',
nanpimiatarama'. Ina ira pa'toco'. Sacai' Yosë
imacaso' niponahuë', chiniquën cancantatoma',
imaco huachi," tënin Quisoso.

Nisha a'china'piro'sa'
(Lucas 6.43-44)

¹⁵ Ina quëran itaantarín:

“Ni'cona iyaro'sa' nonpin nanan
pënëntona'piro'sa' nonpintochinënguëma'.
'Quiyanta' imarai,' itopirinënguëmahuë',
co cancanëna quëran imapihuë'. Tanan
ni'ni' yamapintërinso pochin cancantatona',
yatapicancaninquëma'. Co no'tëquën
a'chinpihuë'. ¹⁶ Napoaton noya yonquico'.
Noya cancantohuachina', noya nisapi. Co
noyahuë' cancantohuachina', co noyahuë'
nisapi. Co no'tëquën a'chintarinënguëmahuë'.
Ni'co'. Sharo'sa' nitërin quëran nohuitërëhua'.
So'huanpiso', co misëra nitërinhuë'. ¡Shihuarionta'
co quëpa nitërinhuë'! ¹⁷ Nara noya nipachina,
noya nitërin. Co noyahuë' nipachina, co
noya nitërinhuë', napoonin. ¹⁸ Nitacaso'
nara nipachina, inachachin noya nitërin.
A'naso nipirinhuë', co nitacaso' narahuë'
ni'ton, co onporonta' noya nitërinhuë'. ¹⁹ Co
noya nitohuachinhuë', a'nëhuachinara pënguë
ahuiquitopi huachi. ²⁰ Nitërin quëran nara
nohuitërëhua'. Inapochachin a'china'piro'sa'
nohuitarëhua'. Noya cancantohuachina', noya
nisapi. Co noyahuë' cancantohuachina', co
noyahuë' nisapi. Co no'tëquën a'chinapihuë',
itërin.

Yosë huëntonēnquē ya'conpisopita
(Lucas 13.25-27)

²¹ Ina quëran itaantarín:

“Na'a piyapi'sa': ‘Sinioro, Sinioro,’ itopirinacohuë', a'naquën co cancanëna quëran imarinacohuë ni'ton, co Yosë hua'anëntërinquë ya'conapihuë'. Yosë natëpisopitaráchin inatohua' ya'huëcontapi huachi. ²² Ayaro' tahuëri nanihuachín, na'a piyapi'sa' nontaponaco: ‘Quëma nanamën Sinioro sha'huirai. Quisoso nanan quëtërincoi, ta'toi sopairo'sa' a'parai. Quëma pochín sacai' nininsopita ninai,’ itaponaco. ²³ Cariso nipirínhuë' itapo: ‘Yanonpintatomaco, napopiramahuë', co noyahuë' cancantërama'. Co piyapínëhuëpitanquëmahuë'. Co onporonta' imaramacohuë'. ¡Paco huachi!’ itapo,” itërin Quisosori.

Cato' pëirinso'
(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ Ina quëran pënëntaantarín:

“Na'acquëma' natanamacoso marë' huë'nama'. Natëhuatamaco, a'na quëmapi pochín nisarama'. Ina quëmapiso', natëricho quëran yapëirin. Yapëihuachina, noya yonquiaton, noya pëiaquë yonirin. Na'pitë' quënanahuaton, inaquë noya pëirin. ²⁵ Chiníquën o'nanpachina, panca ihuan pa'nin. Pamatohuachina, opotopirinhuë', co anotërinhuë'. Chinii' niponahuë', co tē'yatërinhuë'. Panca ihuantaponahuë', na'pitëquë pëirin ni'ton, noya huanirin. Co tē'yatërinhuë'. ²⁶ A'naquënso nipirínhuë' yapëihuachina, co noya yonquirínhuë'. ‘Inotëquë tëranta' pëi'i,' ta'ton,

inaquë pëipirinhüë'. ²⁷ Ina quëran panca o'nanin huachi. Pamatohuachina, chiniiri të'yatërin. Panca ihuantohuachina, pëi' a'naroáchin të'yatërin. Ya'ipi noyá quiquirin huachi," itërin Quisosori.

²⁸ Ya'ipi piyapi'sa' natanahuatona', pa'yanpi. "¡Ma noyacha a'chintërinpoa paya! ²⁹ Co hua'anhuë' niponahuë', chiníquën nanantaton, a'chintërinpoa'. Co cotio maistro'saso' ina pochin a'chinpihuë'," topi.

8

Chana caniori maninso' (*Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16*)

¹ Ina quëran panën quëran nohuaramahuachinara, na'a piyapi'sari imasapi. ² Pa'sapirinhüë', a'na cania'pi huë'nin, chana caniori maninso'. Nacapirahuaton, Quisoso nantëntaquë isonin quëran, itapon:

—Nohuantohuatan Sinioro, quëma nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin.

³ Quisosori së'huarahuatón, itërin:

—Nohuantërahuë mini, iyasha. ¡Noyatëquë huachi! itërin. Itohuachina, a'naroáchin noyatërin. Canio inquirin huachi.

⁴ —Ama piyapi'sa' sha'huitëquësöhuë'. Corto hua'an ya'huërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquën. Naporahuaton, ma'sona Moisésë sha'huirinso' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin. Napotohuachina, pa'nin huachi.

*Capitan piyapinën anoyatërinso'
(Lucas 7.1-10)*

⁵ Ina quëran Capinaomoquë paantarín. Canconpachina, a'na Noma capitani huëcapairahuaton:

⁶ —Piyapinëhuë Siniro chiníquën caniorín. Pëinëhuëquë quëhuënárin. Co huachi nanitërinhuë' iratacaso'. Pa'pi parisitarín, itiirín.

⁷ —Noyapa', pa'sarahuë anoyatapo, itërin.

⁸ —Quëmaso' Siniro noya noyanquën. Co caso' quëma pochincohuë'. Co pëinëhuëquë huarë' huëcamaso' ya'huërinhuë'. Topinan camaiquë' noyachín, ténahuë. ⁹ Caso' hua'anëhuë natërahuë. Capitanco ni'ton, sontaro'sa' natërinaco canta'. “Paquë',” itohuatëra, pa'nín. “Huëquë',” itohuatëra, huë'nín. Piyapinëhuëpitanta' camairahuë. “Sacatëquë',” itohuatëra, sacatarín. Inapochachín quëmanta' topinan camaihuatan, a'naroáchin piyapinëhuë noyatarín ténahuë, itërin.

¹⁰ Quisosori natanahuaton, pa'yatërin. Napoaton piyapi'sa' itapon:

—¡Ma noyacha iso quëmapi natërinco paya! Nisha piyapi niponahuë', israiro'sa quëran noya noya natërinco. ¹¹ Iporaso huachi nisha nisha parti quëran huë'sapi. Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', imatona', Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. Inápaquë pa'pachina', Apraan, Isaco, Cacopo, inapita nohuitapi. Inapitarë' huënsëapi coshatacaiso marë'. Nóya ya'huërapí huachi, ténahuë. ¹² A'naquëmaso nipirínhuë', “Quiyanta' Yosë piyapinënpitacoi,” topiramahuë', co natëramahuë' ni'ton, co hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'. Tashinanquë tē'yatarínquëma'.

Inaquë na'nëarama', chiníquën parisitarama huachi, itërin Quisosori.

¹³ Ina quëran capitan itantarin:

—¡Ya'huëranquë iyasha paantaquë! Natëranco ni'ton, apiramiachin piyapinën noyatarin, itërin.

Naporo chachin piyapinën noyatërin. Paan-tahuachina, sano quënanconin huachi.

Pitro a'shatën a'naroáchin anoyatërinso'

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Ina quëran Pitro pëinënquë pa'pi. A'shatën chiníquën sapoton, quëhuénárin, quënanconpi. ¹⁵ Quisosori maimirarahuatón, a'naroáchin anoyatërin. Co huachi saporinhuë'.

Huanirahuaton, inari chachin a'carin, o'shitërin, napotërin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ I'huanahuanquë yatashirahuaso', na'a piyapi'sa' huëcatona', cania'piro'sa' quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. A'naquën sopairi ya'coancantërin ni'ton, co inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Quisosori topinan noncharapirinhuë', sopairo'sa' pipipi. Ya'ipi cania'piro'sa' anoyatërin. ¹⁷ Iráca Isaiasë ninoton, ninshitërin. “Caniopirëhuahuë', anoyatarinpoa'. Canio inquitarinpoa',” tënin. Cania'piro'sa' anoyatohuachina, ninorinso' nanirin huachi.

Ya'ipi cancanëna quëran imacaiso' ya'huërinso'

(Lucas 9.57-62)

¹⁸ Notohuaro' piyapi'sa' niyontonpachinara, ca'tano'sanënpita itërin:

—Poti maconco'. Aquëtëran pa'ahua', itapirinhüë', ¹⁹ a'na cotio maistrori nontiirin.

—Canta' Maistro imainquën. Insëquësona pa'patan, canta' pa'i, topirahuë', itërin.

²⁰ —Sacai' imancoso' iyasha, tënahuë. Anashiro'sa', huë'ëshinantëna ya'huëtöpi, inaquë huë'ëpi. Inairaro'santa' pë'pëtëna ya'huëtöpi. Caso nipirinhüë' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co pëi' ya'huëtërincohuë'. Pa'sápato, co ya'huëmiatërahuë', itërin.

²¹ A'na imarinsoarinta' huëcapairahuaton, itiirin:

—Canta' oshaquëran imamiachinquën, topirahuë', co apira nanitërahuë'. Tatahuë nani noyá mashotërin. Chiminpachin, cari pa'pitarahuë. Ina quëran imamiataranquën, itopirinhüë'.

²² Quisosori itërin:

—A'naquën co nohuantopihuë' imainacoso'. Chimipi pochin cancantöpi. Inapitari pa'pichina'. Quëmaso nipirinhüë' ca na'con na'con yonquiatonco, imaco, itërin.

Ihuan a'parinso'

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Ina quëran Quisoso potiquë ya'conin. Ya'conpachina, ca'tano'sanënpitanta' ya'conpi anta'. ²⁴ Paaquëya', a'nanaya panca ihuani manin. Panca sono' ni'ton, co'sacairi poti opoto opototahuaton, yamëntaitapirinhüë'. Ya'huërë Quisososo' huë'ërarin. ²⁵ Napohuachina, ca'tano'sanënpitari ochinanpi.

—¡Catahuacoi Sinioro! ¡Chimiitarihua' canpoaso'! itöpi.

26 —¿Onpoatomata' tē'huaramaso'? ¿Co noya natēyatēramacohuē' ti? itērin. Ina quēran huēnsēintarahuatón, ihuan a'parin. Sononta' nontērin.

—Sanoquē', itohuachina, a'naroáchin co'sacai' sanoirin. ²⁷ Ina nicatona', ca'tano'sanēnpita pa'yanpi.

—¿Ma quēmapicha isoso' ni'ton, ihuan a'parin paya? Sononta' a'naroáchin asanoirin, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantopiso'
(*Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39*)

²⁸ Ina quēran aquētēran canconpi. Inaso no'pa' Catara parti itopi. Inaquē cato' quēmapi ya'huēpi. Na'a sopairo'sari ya'coancantopi ni'ton, co huachi yonquipihuē'. Pa'pi hua'yantopi. Na'pi naninquē chimipiro'sa' po'mopiquē ya'huērapí. A'naroáchin yaahuētopi ni'ton, co inataquēchin pa'pihuē'. Quisoso nonshihuachina, sopairo'sari ya'coancantērinsopita na'pi nanin quēran pipirahuatona', huē'sapi nacapirin. ²⁹ Quisoso quēnanahuatona', chiníquēn nontapi.

—Nohuitērainquēn Siniro. ¿Ma'ta' onpotaponcoi? Quēmaso' Yosē hui'ninquēn ni'ton, co'huara ayaro' tahuēri naniyatērasohuē', ¿aparisitarancoi ti? itopi.

³⁰ Ina ya'cariya na'a coshiro'sa' ya'huērin. Huēntonēn coshatapi. ³¹ Inapita quēnanahuatona', itaantapi:

—Yaocoihuatancoi, coshiro'saquē tēranta' a'pacoí ya'coanta'ii, itantapi.

³² —Inta nipachin, inaquē paatoma' ya'conco', itohuachina, quēmapi'sa quēran

pipirahuatona', coshiro'saquë ya'conconpi. Inaquë ya'compachinara, coshiro'santa' hua'yantatona', a'naroáchin tahuan pa'topi. Panca sonoquë niitahuatona', inaquë chimiitopi.

³³ Ina ni'sahuatona', a'paina'piro'saso' pa'yanpi. Pa'yanatona ninano'pa' ta'api. Inaquë ya'ipiya sha'huiconpi.

—Sopairo'saso' quëmapi'sa quëran pipirahuatona', coshiro'saquë ya'conconpi. Napohuachinara, hua'yantatona', tahuan pa'topi. Ya'ipi chimiitopi, itopi. ³⁴ Natanahuatona', na'a piyapi'sa' huë'pi Quisoso nicacaiso marë'. Nani ni'pachinara, të'huatatona':

—A'na parti paquë', itopi.

9

Apia anoyatërinso'

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

¹ Napotohuachinara, potiquë ya'coantarahuatona', aquëtëran pëntoantapi. Quisoso ninanonëinquë chachin paantapi.

² Inaquë catapini quëmapi'sari huëcatona', apia quëpi. Pë'sara'huaya pochin ninquë quëpi. Hua'qui' co nanitërinhuë' huanicaso', quëhuénárin. “Ma noya isopita natërinaco,” ta'ton, Quisosori cania'pi itërin:

—¡Noya cancantëquë', apia'hua! Apiramiáchin quëma oshanën inquitaranquën, itërin.

³ Ina natanahuatona', cotio maestro'sa' yonquipi. “¿Ma quëmapita' isoso'? ‘Oshanën inquitaranquën,’ ta'ton, Yosë yaya'huërëtërin,” topi,

yonquiatona'. ⁴ Topinan yonquinëna quëran napoápirinahuë', Quisosori nitotaton.

—¿Onpoatomata' co noyahuë' yonquirapiramaco? ⁵ Canpitaso naporama': "Piyapinpoa a'napita oshanën inquitacaso', co nanitërëhuahuë'. Apia camaiatë': 'Huanirahuaton, noya paquë huachi,' itacasonta' co nanitaparëhuahuë'," tënama'. ⁶ Caso nipirinhue' Yosë quëran quëmapico ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' oshanëna' inquita'huaso marë'. Canpitanta' ina nitotacamaso marë' iso apia anoyatarahuë, itërin. Ina quëran apia itantarín:

—Huaniquë' apia'hua. Pë'sara'huaya masahuaton, ya'huëranquë paquë', itërin.

⁷ Itohuachina, a'naroáchin huanirahuaton, ya'huërin'pa' pa'nin huachi. ⁸ Piyapi'sa' ina nicatona', pa'yanpi.

—¡Ma noyacha Yosëri catahuarín paya! Piyapi niponahuë' chiníquën nanan quëtërin paya, topi.

Matio imarinso'

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ Ina quëran Quisoso paantarahuaton, Matio quënanconin. Coriqui Noma copirno marë' ma'patërinquë huënsëarin. Quisosori itapon:

—Huëquë' iyasha imaco, itërin. Itohuachina, a'naroáchin huanirahuaton, imarin.

¹⁰ Naporo' tahuëri ina pëinënuë Quisoso ca'tano'sanënpitarë' coshatapatapi. Na'a piyapi'sa' huë'pi Quisosorë' coshatatona' nohuitacaiso marë'. A'naquënso' copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa'. A'naquëonta' oshahuano'sa' itopiso'. ¹¹ Parisioro'saso' ina ni'sahuatona', Quisoso ca'tano'sanënpita itonpi:

—¿Onpoatonta' maistroneña' os-hahuano'sapitarë' coshatarin? Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' co noyahuë' nipirinahuë', inapitarë' coshatarin, itopi.

¹² Natanahuaton, Quisosori itërin:

—Isopitaso' tēhuēnchachin nohuantopi imainacoso'. Ni'co'. Cania'piro'saso' notoro nohuantopi. Nipirinhue', "Co caniorahuë'," topatëraso', co notoro nohuantërehue'.

¹³ Oshahuano'sa' pēnēna'huaso marë' o'marahuë. "Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërētantaco'," itërahuë. A'napitaso': "Quiyaso' co oshahuancoihuë'," topiso marë' co na'con a'chintërahuë'. Paatoma', Yosë quiricanën noya nitotoco' no'tëquën yonquicamaquë. Inaquë iráca ninshitopi: "A'naquën topinan quëran chinotatonaco oshanëna marë' ma'sha tēpapirinahuë', co a'napita nosoropihuë'. Nosorotacaso' na'con na'con nohuantërahuë," tēnin Yosë, itërin Quisosori.

Nasha nanan a'chininso'

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Ina quëran Coanshari a'chintërin sopita huëcatona', Quisoso nontiipi:

—Quiyaso' a'na tahuëri co coshatatoihuë', Yosë nontarai. Parisioro'santa' inapopi. Quëma imar-inënsopitaso nipirinhue', noya coshatapi, o'osapi, inapopi. ¿Onpoatonta' co quiya pochin imar-inënhue'? itiipi.

¹⁵ —Ca ya'huarahuë ni'ton, co sëtopihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachina, capa cancantopi. Nipayarin-sopita huë'pachinara, inapitarë' coshatatona',

capa cancantapi. ¡Co sètacaiso' ya'huërinhuë'! A'na tahuëriso nipirinhüë' inimiconënpitari huëcatona', sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', co huachi coshatacaiso' yonquiapihuë'. Sètapi huachi. Inapochachin canta' mapachinaco, imarinacosopita sètapi. Sëtatona', co huachi coshatacaiso' yonquiatonahuë', Yosë nontápona', itërin Quisosori.

¹⁶ Ina quëran a'chintaantarín.

—Ni'co'. A'morëso noyá mocahuachina, co nasha në'mëtëquë pa'pitërehüë'. Nasha në'mëtëquë pa'pitëre' naporini, naquëranchin noshataton, aquëtë chachin napointonhuë'.

¹⁷ Sha'moronta' yonquico'. Huino sha'moro' nipachina, co sha'huëtë' morsa mocaro' ninqüë ta'panëhuë'. Sa'potohuachina, a'naroáchin nopoitërin. Nopoitohuachina, huino chiniarë'. Morsanta' tapirë'. Sha'moro' huinoso' nasha morsaquë ta'panë'. Huino, morsanta' noya nizarin, tënin Quisoso. (Iráca inachitopiso' naniantatona', nasha nanan imacaso' ya'huërin, tapon naporin.)

Sanapi anoyatahuaton, Cairo hui'nin ananpitaantarínso'

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ A'chinaquëya', a'na cotio hua'an huë'nin. Quisoso notënanquë isonquirin.

—Hui'nahuë apira chiminin. Huëcaton, Sinioro, së'huaquiquë' nanpianta'in, topirahuë', itiirin.

¹⁹ —Noyapa', tosahuaton inarë chachin pa'nin. Ca'tano'sanënpitanta' pa'pi. ²⁰⁻²¹ Paaquëya', a'na sanapiri imaquiarin. Hua'qui' panca huënai'

a'parin. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorin-huë'. Parisitárin. "A'morinso tēranta' sē'huatohuato, anoyataponco," ta'ton pinën quëran imaquiarin. Imaquiton, a'morinso' huirotéínchin sē'huaquirin. ²² Quisosori tahuërétahuaton, sanapi quënanin.

—Noya cancantëquë', imoya. Natëranco ni'ton, noyataran, itërin. Naporo chachin noyatërin. Huënai' no'narin huachi.

²³ Ina quëran hua'an pëinënquë canconpi. Na'a piyapi'sa' quënanconpi, na'nërápi, ayanápi. Quinatoro'santa' quënanconpi. Huinatacaiso marë' huë'pirinahuë', ²⁴ Quisosori itapon:

—Ya'ipinquëma' pipico'. Co sanapia'hua chimin-inhuë'. Topinan huë'ësárin, itërin.

—Co huë'ërinhuë'. Nani chiminin, itatona' tēhuapi. ²⁵ Ya'ipi piyapi'sa' aipiran a'parahuaton, acoana chimipi ya'huërinquë ya'conin. Maimirarahuatón, ananpitaantarín. A'naroáchin huanirin huachi. ²⁶ Napohuachina, ya'ipi parti nanan nahuinin.

Cato' somaraya anoyatërinso'

²⁷ Ina quëran pipirahuaton pa'sapirinhüë', cato' somarayari imaquiapi. Co manta' quënantopihuë'. Quisoso imaratona', chiníquën nontapi.

—¡Nosorocoi Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën. Yosë a'paimarinquën ni'ton, nosoroatoncoi anoyatocoi, topiraihuë', itopi.

²⁸ Pëiquë canconahuatona', Quisoso ya'conin. Somarayaro'santa' ya'compachinara, Quisosori itërin:

—Cari nanitato anoyatërahuëso' ¿natërama' ipora ti? itërin.

—Natërainquën mini Sinioro. Ya'ipiya nanitaparan tënai, itopi.

²⁹ Napotohuachinara, së'huarayarahuatón, itërin:

—Natëramaco ni'ton, apiramiáchin anoyataranquëma', itërin.

³⁰ Napotohuachina a'naroáchin quënantopi.

—Anoyatëranquëmaso' iyaro'sa', ama insonta' sha'huitocosohuë', itopirinhüë', ³¹ pipirahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitëra'piapi.

—Quisoso anoyarayatërincoi. Noya huachi quënantërai, itëra'piapi. Ya'ipi parti quëran natantopi.

Në'huëya anoyatërinso'

³² Ina quëran pa'pachina, a'napitanta' canquipi. Në'huëya quëpi. Sopai nohuanton, co nanitërinhuë' nonacaso'. ³³ Quisosori nosoroaton, sopai a'patërin. A'patohuachina, a'naroáchin noyatërin. Noya nonsarin huachi. Piyapi'sari ni'pachinara, pa'yanpi.

—Co onporonta' iso pochin ni'chinëhuahuë'. Iráca quëran huarë' co insonta' isëquë naporinhüë', topi.

³⁴ Parisi'oro'saso nimirinhüë', co yanatëpihuë'.

—Sopai hua'ani catahuarin ni'ton, nanitërin sopairo'sa' a'pacaso', toconpi.

Piyapi'sa' nosororinso'

³⁵ Ina quëran Quisoso pa'sápaton, nisha nisha ninanoro'saquë a'chintëra'piarin. Niyontonpiso pëiro'saquë noya nanan sha'huitëra'piarin.

—Yosë yahua'anëntërinquëma', itëra'piarin. Insëquësona pa'pachina, ya'ipi cania'piro'sa' anoyatëra'piarin. Nisha nisha canio inquitërin.

³⁶ Paaton, notohuaro' piyapi'sa' quënanin. Co Yosë yonquiatonahuë', co napion cancantopi. Ohuicaro'sa pochin inahuaso', co incari tëranta' a'pairinhuë'. “¿Incha catahuaincoi paya?” ta'tona', nisha nisha yonquipi. Napoaton Quisosori nosororin. ³⁷ Nosoroaton, ca'tano'sanënpita itërin:
 —Notohuaro' piyapi'sa' ya'huëpirinahuë', co incariso tëranta' catahuarinhuë' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Cayarinsó' manëso pochachin piyapi'sa' manë' Yosë imacaiso marë'. Notohuaro' piyapi'sa' ya'huaponaraihuë', caraíchín pënëntapi Yosë imacaiso marë'.
³⁸ Napoaton Yosë nontoco' a'napitanta' a'pa'in pënëchina'. Ina sha'huitërinpoa' a'chinacaso marë', itërin Quisosori.

10

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinsó'
(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ Shonca cato' quëmapi'sa' Quisosori nani huayonin na'con na'con a'chintacaso marë'. Inapitaso', ca'tano'sanënpita itopi. Ayontonahuaton, chiníquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso marë'. Ina nohuanton, nisha nisha caniori manin-sopitanta' anoyatapi.

² Shonca cato' acorin paatona' nanamën a'chinacaiso marë'. Simon'ton acorin. Pitro itopi anta'. Iionta' acorin, Antërisë itopiso'. Santiaco, Coansha, inapitanta' acorin. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. ³ Pinipi, Partoromi, Tomasë, Tatio, inapitanta' nohuantaton, acorin. Mationta' coriqui Noma copirno marë' ma'patopirinhuë',

acorin ca'tanacaso marë'. Arpio hui'nionta' acorin, Santiaco itopiso'. ⁴ A'na Simonta' acorin. Inaso', copirno no'huina'piro'sa' imapirinhüë', iporaso' Quisoso imasarin huachi. Cotasë Iscariotinta' acopirinhüë', a'na tahuëri inari sha'huirapiarinso'.

A'chinacaiso marë' a'parinso'
(*Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6*)

⁵ Nani shonca catoya'pi acohuachina, sha'huitërin: "Paatoma' iyaro'sa' noya pënëntoco'. Ama nisha piyapiro'sa' ya'huëpiquë pacosohüë'. Samaria ninanoro'saquënta' ama pacosohüë'. ⁶ Israiro'sa' a'chintonco'. Inapitaso', ohuicaro'sa' chihuëpiso pochin ni'tona', co Yosë yonquipihuë'. Napoaton pënënacaso' ya'huërin. ⁷ Paatoma', a'chintoco': 'Iso tahuëri'sa' Yosë hua'anëntarinpoa', itoco'. ⁸ Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatoco'. Chimipiro'santa', ananpitaantaco'. Chana caniori maninsonta' quënanpatama', anoyatoco'. A'napitanta' sopairo'sari ya'coancantopi ni'ton, pa'pi hua'yantopi. Quënanpatama', sopairo'sa' a'patoco' piyapi'sa' noyachina'. Co manta' pahuërëtapomarahüë', Yosëso' inaora nohuanton, catahuarinquëma' ni'ton, ama pahuërë nitocosohüë'.

⁹ A'chinacamaso marë' pa'patama', ama manta' coriqui quëpacosohüë'. ¹⁰ Ama pë'pëto, pitana, sapatë', inapita quëpacosohüë'. Ama a'moramaso tëranta' cato' quëpacosohüë'. 'Asacatohuatëra, a'cacaso' ya'huërin,' topi. Napoaton a'chintohuatama', a'caarinëinquëma',

catahuarinēnquēma' ama ma'sha pahuantin-quēmaso marēhuē'.

¹¹ Nisha nisha ninanoquē a'chintoco'. Ninanoquē canconpatama', insosona noya natanpachinquēma', ina pēinēnquē yacapaco'. Inaquē yacapatohuatama', inaquēsáchin ya'huēco'. ¹² Pēinēnaquē ya'conpatama', 'Yosē catahuainquēma', itoco'. ¹³ Noya nohuantohuachinēnquēmaso', Yosēri catahuarin. Nipirinhüē', co noyahuē' nontohuachinēnquēmaso', co Yosēri catahuarinhüē'. ¹⁴ Insēquēsona pa'patama', 'Ama isēquē huēcosohuē'. Co yanatanainquēmahuē', itohuachinēnquēma', patoco'. Yapa'patama', pēnēnco'. 'Nani sha'huitopiranquēmahuē'. Co nohuantēramahuē' ni'ton, canpitaora tēhuēnēmaquē nina'intarama', itoco'. Ina quēran a'na parti paco huachi. ¹⁵ Tēhuēnchachin itēranquēma'. Ayaro' tahuēri nanihuachin, inapitaso' chiníquēn parisitapi. Iráca Sotomaro'sa', Comoraro'sa', inapita pa'pi co noyahuē' cancantopi ni'ton, Yosēri chiníquēn ana'intērin. Co natērincosopitasohuē' nipirinhüē', chini chiníquēn ana'intarin huachi," itērin Quisosori.

Aparisitacaiso' ninorinso'

¹⁶ Ina quēran itaantarín:

"Ni'co' iyaro'sa'. Ohuicaro'sa' co nanitopihuē' niapaicaiso'. A'naroáchin huēntonēn ni'niro'sari mapi. A'chintohuatama', a'naquēn piyapi'sa' ni'niro'sa' pochin cancantatona', no'huiarinēnquēma'. Napoaton noya yonquico'. No'huipirinēnquēmaonta', ama

no'huicosohuë'. Noya cancantatoma', sanoanan quëran nontoco'. ¹⁷ Ni'cona iyaro'sa', piyapi'sa' a'naroáchin ano'huitotama'. A'naquën no'huitënënguëma', masarinënguëma'. Mapachinënguëma', coisëquë quëpaarinënguëma'. Niyontonpiso pëiro'saquënta' huihuiar-inënguëma'. ¹⁸ Imaramacoso marë' hua'ano'sa' ya'huërinquë sha'huirapiarinënguëma'. Copirnorosaquënta' quëpaarinënguëma'. Ca nohuanto, inaquë quëpaarinënguëma' nanamëhuë sha'huitacamaso marë'. Inaquë nisha piyapiro'santa' a'chintarama'. ¹⁹ Inaquëpita quëpahuachinënguëma', ama pa'yancosohuë'. '¿Ma'cha tonopoya?' ama tocosohuë'. Naporo' Yosë anitotarinquëma' no'tëquën a'panitacamaso marë'. ²⁰ Co canpitaora yonquinëma quëran nonsaramahuë'. Ispirito Santo ayonquiarinquëma' noya nonacamaso marë'.

²¹ A'naquën imasarinaco. A'naquënso nipirinhüë' co nohuantarinacohüë' ni'ton, quëmopinënpita capini nino'huiapi. A'naquën iin chachin niponahuë', sha'huirapiarin tëpacaiso marë'. A'naquëonta' hui'nin niponahuë', imapachinco, pa'pini chachin sha'huirapiarin. A'naquëonta' a'shin chachin, pa'pin chachin niponahuë', imapachinaco, hui'ninpitari sha'huirapiapi. ²² Imaramaco ni'ton, na'a piyapi'sa' no'huiarinënguëma'. Nipirinhüë', co a'pohuatamacohüë', nicha'ësaranguëma huachi. ²³ Aparisitohuachinënguëma', a'na ninanoquë paantaco'. Inaquënta' a'chiantaco'. Na'a ninanoro'sa' Cotia parti ya'huërin. Co ya'ipi

ninanoro'saquë pa'shatërasënquëmahuë', canta' o'mantararahuë. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantarahuë Yosë hua'anëntërinso' acoca'huaso marë'.

²⁴ Ni'co'. Patron ya'huëhuachina, co piyapinënpitaso' chini chiniquën nanantërinhuë'. Canta' canpita maistrone'maco ni'ton, chini chiniquën nanantërahuë. ²⁵ Napoaton no'huihuachinënguëma', co ina marë' sëtacaso' ya'huërinhuë'. Nani no'huirinaco canta'. 'Sopainquën,' itërinaco ni'ton, canpitanta ina pochachin nontarinënguëma',” itërin Quisosori.

*Yosë të'huatacaso' ya'huërinso'
(Lucas 12.2-9)*

²⁶ Ina quëran itantarin:

“Piyapi'sa' no'huipirinënguëmahuë', ama iyaro'sa' të'huatocosohuë'. Iporaso' ma'sha noyá po'opinan pochin ni'ton, co insonta' nitotërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhuë' ya'ipiya nitotapi. ²⁷ Iporaso' co ya'ipi piyapi'sa' a'chintarahuë'. Carayanquëma tëranta' canpitaora quëparahuatënguëma', na'con a'chintaranquëma'. A'na tahuëriso nipirinhuë' ya'ipi piyapi a'ninquëchin sha'huitoco' nitochina'. ²⁸ Ama piyapi'sa' të'huatocosohuë'. Tëpapiirinënguëmaonta', co hua'yanëma' matarinënguëmahuë'. Yosë tëhuëchinso' të'huatacaso' ya'huërin, tënahuë. Ina nohuanton, chiminë'. Co noyahuë' nipachina', pënuë chachin a'paarin huachi. Inatohua' hua'yanënarë chachin parisitomiatapi huachi. Napoaton Yosë na'con na'con të'huatacaso' ya'huërin. Co piyapi'sa' të'huatacaso' ya'huërinhuë'.

²⁹ Yosëso' a'pairinquëma'. Ni'co'. Inairaro'sa' co pa'tonhuë'. Cato nipirinhüë', a'na soroíchin pa'tërin. Napoaponahuë', co a'naya tëranta' Yosëri naniantërinhuë'. Co ina nohuantohuachinhüë', co chiminhüë'. ³⁰⁻³¹ Canpoaso nipirinhüë' na'con na'con a'pairinpoa'. Ya'ipinpoa' a'naya a'nayanpoa' yonquirinpoa'. Ainënpoa' hua'huayátërahuë' nipirinhüë', ya'ipiya pichirin. Napoaton ama të'huacosohüë'. Ní'sárinpoa'.

³² 'Quisoso imarahüë,' topatama', ayaro' tahuëri carinquëmanta' nohuantarinquëma'. 'Imarinaco mini,' itarahüë Tata Yosë. ³³ Nipirinhüë', 'a'porahuë huachi,' topatamaso', carinquëmanta' a'poaranquëma'. 'Co imarinacohüë', itarahüë Tata Yosë," ténin Quisoso.

Nisha nisha Quisoso yonquirapipiso'
(*Lucas 12.51-53; 14.26-27*)

³⁴ Ina quëran pënëantarin:

“ 'Cristo o'mahuachin, ya'ipiya nohuantatona', noya ya'huapi,' topiramahuë', co ya'ipiya nohuantarinacohüë' ni'ton, nino'huiapi. ³⁵ Ipora quëran huarë' a'na pëiquë ya'huëpisopita nisha nisha yonquiapi. A'na pëiquë pa'pin nohuantarin. Hui'ninso nipirinhüë' co nohuantarinhüë'. A'na pëiquënta' hui'nin nohuantarin. Pa'pinso nipirinhüë' co nohuantarinhüë'. Sanapi'santa' nisha nisha yonquiapi. A'shin co nohuantarinhüë'. Hua'huinso nipirinhüë' nohuantarin. A'shatën nohuantapirinhüë', notainso' co nohuantarinhüë'. Napoapona'. ³⁶ Imaramacoso marë' quëmopinëma chachin

no'huiarinēnquēma'. Co nishahuē' niponaraihuē', inimiconēn pochin ni'sarinēnquēma'.

³⁷ Yaimapatamaco, ca na'con na'con nosoroco. Tatama', mamama', hui'nama' inapita co onpopinchin nosorocaso' ya'huērinhuē'. Co na'con na'con nosorohuatamacohuē', co tēhuēnchachin imaramacohuē' tēnahuē'.
³⁸ Imapatamaco, a'napita aparisitarinēnquēma'. Yatēpapurinēnquēmaonta', imamiatoco. Corosēquē chiníquēn parisitērē'. Inapochachin canpitanta' imapatamaco, aparisitarinēnquēma'. Co ahuantohuatamahué', co tēhuēnchachin imaramacohuē'.
³⁹ Noya nanpicamasoáchin yonquihuatama', topinan quēran nanpiarama'. Chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhué', imaramacoso marē' aparisitohuachinēnquēma', noya cancantoco'. Tēpapurinēnquēmaonta', noya noya nanimiatontarama',” itērin.

Yosēri acanarinso'
(Marcos 9.41)

⁴⁰ Ina quēran pēnēantarin: “Insosona noya natanpachinquēma', noya natanarinaco canta'. Yosē a'paimarinco ni'ton, Yosē nanamēn chachin imasapi huachi. ⁴¹ A'chinamaso marē' Yosē noya ni'sarinquēma'. Inápaquē acanaarinquēma'. A'naquēn natanpachinēnquēma', 'Yosē nanamēn chachin a'chintarinpoa', ta'tona', noya natanarinēnquēma'. Ina marē' inapitanta' inápaquē canarapi. Tēhuēnchachin noya piyapi'sa' catahuacaso' ya'huērin. 'Yosē imarin ni'ton, noya quēmapi inaso', ta'toma', catahuaco'. Ina marē' Yosē acanaarinquēma'. ⁴² Inso tēranta' imarincoso co chiníquēn nanantopirinhué',

inanta' nosorocaso' ya'huërin. Imarincoso marë' i'sha tëranta' o'shitohuatama', inápaquë Yosë acanaarinquëma'. Tëhuënchachin noya i'huërëtarinquëma', itërin Quisosori.

11

Coansha Paotistari piyapi a'parinso' (Lucas 7.18-35)

¹ Nani ca'tano'sanënpita sha'huitahuaton, a'chinacaso marë' pa'nin huachi. Nisha nisha ninanoquë pa'sahuaton, a'china'piarin. Pënëna'piarin.

² Coansha Paotistaso nipirihuë', naporo' tashinan pëiquë ya'huárin. Inaquë ya'ipi Quisoso naporinso' natantërin. Ina natantaton, cato' imarinsopita a'parin Quisoso natanacaiso marë'.

³ Canconpachinara, Quisoso natanatona':

—Coansha Paotista a'parincoi ni'ton, natana'huainquënso marë' huë'nai. I'huá chachin inaso', na'con sha'huitërincoi. “A'na tahuëri Cristo o'mararin, Yosëri a'paimarinso',” itërincoi. ¿Quëmaso' inanquën nimara, ti? ¿Pahuanarin o'macaso' nica? Co nitotatoihuë', natanapoinquën huë'nai. Sha'huitocoi quiyanta' Coansha sha'huitoanta'ii, itopi.

⁴⁻⁵ Napotohuachinara, Quisosori itërin:

—Nani ma'sha ni'nama', natanama'. Somaraya nininsopita huë'pachinara, ca nohuanto, ni'topi. Apiaro'santa' a'naroáchin anoyatërahuë. Noya iratopi ni'nama'. A'naquëonta' chana caniori maninsopita anoyatërahuë. Në'huëro'santa' ca nohuanto, noya natantopi. Chimpinpisopitanta' ananpitaantarahuë. Notohuaro' piyapi'sa' co Yosë

nohuitatonaraihuë', nosorotápirinahuë', iporaso huachi noya nanan a'chintarahuë natanama'. Paatoma', ya'ipiya Coansha sha'huitonco' no'têquên nitochin. ⁶ Insosona ya'ipi cancanëna quëran natëmiatohuachinaco, nóya cancantapi, itërin Quisosori.

⁷ Ina natanahuatona', Coansha sha'huitapona' pa'pi. Nani pa'pachinara, Quisosori piyapi'sa' a'chintantarin.

—Natanco iyaro'sa' Coansha yonquiato a'chinchinquëma'. I'hua inotëro parti ina nicapoma' pa'patamara, inaso Yosë marë chiniquên huanirin quënanconama'. Co piquira ihuani onororinso pochin niconinhuë'. ⁸ Co inaso ma'huano'sa' pochin noyápiachin a'morinhuë'. Noyápiachin a'mopisopitaso', copirnoros'a' pëinënaquë ya'huëpi. Coanshaso nipirinhuë', co nani ma'sha ya'huëtërinhuë'. ⁹ Pënëntërinso' natanacamaso marë' pa'nama', tënahuë. Coansha tëhuëncachin nóya pënëntërin. Co topinan quëran pënëntërinhuë'. Yosëri chachin a'parin pënëntacaso marë'. ¹⁰ Iráca quiricanënuë ninoton Yosëri hui'nin sha'huitërin.

“Co'huara pa'shamátërasënuënhuë', comisionëhuë'ton a'pararahuë piyapi'sa' ayonquicaso marë'” itërin.

Coansha ninoton, naporin.

¹¹ “Íráca quëran huarë' na'a piyapi'sa' pënëntopirinahuë', Coansha Paotistaso' noya noya pënëntërin. Pënëntërinso' noya, nipirinhuë', inso tëranta' imapachinaco, noya noya nisarin. Yosë hua'anëntërinquë chachin ya'conarin huachi, tënahuë.

12 Coansha pënëntërin quëran huarë' na'a piyapi'sa' huë'sapi natanacaiso marë'. A'naquënso nipirinhüë' co nohuantopihuë' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso'. Co nohuantatonaraihuë', nohuantopisopita aparisitopi. Chiníquën cancantopisopitaso nipirinhüë', onpopionta' ya'conapi. 13 Iráca quëran huarë' Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita ninopi. 'Yosë yahua'anëntërinpoa'. A'na tahuëri ina marë' acorinso' a'paimararin,' topi. Coanshanta' ninotona', ninshitopi: 'Co'huara Siniro tahuërinën naniyatërasohüë', Iniasë huëantarin pënëntacaso marë', topi. 14 Napopiso chachin Coansha pënëntarin huachi. Iniasë pochin cancantaton, pënëntarin, ténahuë. Nohuantohuatama', natëco'. 15 Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'.

16 Iporaso' piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. Hua'huaro'sa pochin cancantopi. Hua'huaro'sa' cachiquë ya'nipihuachinara, a'naquën taponá: 'Huëco' pita pochin ni'tëhua', ya'nipiahua', ta'tona', 17 quinatapirinhüë', co a'napita nohuantopihuë' nansacaiso'. Ina quëran co nohuantohuachinarahuë', tantaponá: 'Inta nipachin, huëco' chimipi pa'pitopiso pochin ni'tëhua', ya'nipiahua', nitantapi. Na'nëpirinhüë', co a'napita nohuantopihuë' na'nëcaiso'. Inapochachin canpitanta' ipora nisha nisha yonquirama'. 18 Coansha Paotistaso' pënëntapon, co aquëtë' cosharo' yonquirinhüë'. Co noya coshatërinhuë'. Co pi'pian tëranta' huino o'orinhüë'. Napopirinhüë': 'Inaso'

Sopairi ahua'yantërin ni'ton naporin,' tënama'.
 19 Caso nipirihuë', Yosë quëran quëmapico
 niporahuë' coshatërahuë, o'orahuë. Ina marë'
 pinoramaco canta'. 'Quisoso coshatárin,
 o'opatárin. Oshahuano'sarë' nipayarin. Copirno
 marë' coriqui ma'patona'piro'sarënta' nipayarin,
 toconama'. Nisha nisha yonquiconama'.
 A'naquënso nipirihuë' noya yonquiatona', Yosë
 natëapi huachi. No'tëquën pënënahué ni'ton,
 no'tëquën yonquiapi huachi," tënin Quisoso.

Nisha nisha ninanoquë ya'huëpisopita pënëninso'
(Lucas 10.13-15)

20 Nisha nisha ninanoro'saquë nani pënëntërin.
 Inaquë na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin.
 Ya'huëhuano'saso' nicaponaraihuë', inachachin
 inachachin yonquiantapi. Co oshanëna'
 yaa'popihuë'. Napoaton chiníquën pënënin.
 21 Corasinoquë ya'huëpisopita, Pitsaitaquë
 ya'huëpisopita, inapita yonquiaton, itapon:

“¡Ma'huántacha canpitaso' nisarama
 paya! Na'con pënënpiranquëmahuë', co
 natëramacohué'. Ina marë' parisitarama'.
 Na'con nitotopiramahuë', co yaimaramacohué'.
 Tiroquë, Sitonquë, inaquëpitaso nipirihuë'
 co pënëntërahuë'. Co inaquë cania'piro'sa'
 a'naroáchin anoyatërahuë'. Inaquë naporahuë
 naporini, oshanëna marë' sëchitonahuë'.
 Sa'catën nininso a'motona', huarianoquë
 nipashimotochitonahuë'. Co noyahuë' yonquíp-
 isopitanta', nianchitonahuë'. 22 Napoaton
 ayaro' tahuëri nanihuachin, canpitaso'
 Yosë chini chiníquën ana'intarinquëma'.

Inapitaso' co onpopinchin ana'intarinhuë'.
²³ Capinaomoquë ya'huëramasopitanta' co
 no'tëquën yonquiramahuë'. 'Noyacoi
 ni'toi, Yosë'pa' pa'sarai,' ¿topiramahuë' ti?
 Co ina marë' inatohua' pa'saramahuë'.
 Parisitopiquë pa'miatarama huachi. Hua'qui'
 a'chintëranquëma'. Na'a cania'piro'sa' a'naroáchin
 anoyatërahuë. Nani nicapomarahuë', co
 yaimaramacohuë'. Sotomaquë naporahuë
 naporini, inapitaso natëitonacohuë'. Co oshanëna
 marë' Yosëri ata'huanchitonhuë'. Ipora huanta'
 ya'hua'itonahuë'. ²⁴ Ayaro' tahuëri nanihuachin,
 canpitaso' chini chiniquën ana'intarinquëma'.
 Sotomaro'saso nipirinhüë', co onpopinchin
 ana'intarinhuë', tënahüë," itërin Quisosori.

Quisoso asanocancaninpoaso'
(Lucas 10.21-22)

²⁵ Naporo' noya cancantaton, Yosë nontërin:

“¡Ma noyacha Tata yonquiran paya! Quëmaso'
 chini chiniquën nanantëran. Inápaquë
 ya'huëransopita, isoro'paquë ya'huëransopita,
 ya'ipiya hua'anëntëran. A'naquën Tata nani
 ma'sha nitotaponaraihuë': 'Quiyaora noya
 noya nitotarai,' topiso marë', co nanamën
 anitotëranhuë'. Imarinacosopitaso nipirinhüë',
 co onpopinchin nitotaponaraihuë': 'Catahuaco
 Siniro co caora nanitërahuë', topachinara,
 quëma nanamën chachin anitotëran. Ina
 marë: 'Yosparinquën,' itëranquën. ²⁶ Quëmaora
 nohuanton Tata naporan,” itërin.

²⁷ Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin.

“Tata Yosë nohuanton, pënëntarahuë. Ya'ipi nanamën anitotërinco piyapi'sa' a'chintaca'huaso marë'. Hui'ninco ni'ton, inasáchin noya nohuitërinco. Inapochachin Tata Yosë nohuitërahuë. Casáchin noya nohuitërahuë. A'naquëonta' cari anohuitohuato, nohuitapi anta'. ²⁸ Huëco' casáchin imaco catahuainquëma'. Isoro'paquë ma'sha onporama' ni'ton, sëtarama'. Naporahuaton, nisha nisha yanatëpiramahuë', co canpitaora nanitëramahuë' noya cancantacamaso'. Pë'pëto quëquën quëparamaso pochin ninatanama ni'ton, napion cancantërama'. Napoaton huëco' catahuainquëma' sano cancantacamaso marë'. ²⁹ Co carinquëma' nocananquëmahuë'. Sanoanan quëran pënënanquëma'. Casáchin natanco a'chinchinquëma'. Nani tahuëri catahuanquëma' noya cancantacamaso marë'. Ina pochin imapatamaco, sano cancantarama huachi. ³⁰ Ma'sona nicacaso sha'huitohuatëinquëma', catahuanquëma' noya nicacamaso'. Catahuanquëma' ni'ton, co sacaihuë' imasaramaco huachi,” itërin Quisosori.

12

Chinoto tahuëri naporinso'
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

¹ A'na chinoto tahuëri nanihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' pa'sapi. Tricoro' pëntontapi. Ca'tano'sanënpita tanatona', papona pochin a'naya a'naya trico moto maraapi. I'shorayarahuatona', ca'pi. ² Ina ni'sahuatona parisioro'saso':

—¡Ni'quë' Maistro! Chinoto tahuëri nipirinhüë', ca'tano'sanënpita tricoloraya i'shorayapi, co ipora tahuëri pi'pisha tëranta' sacatacaso ya'huërinhuë'. Co Moisësë pënëntërinso' natëpihuë', itopi.

³ Napotohuachinara, itërin:

—Yosë quiricanën ¿co nontëramahuë' ti? Iráca Tapi tanahuachina, ⁴ Yosë pëinënquë ya'conin. Inaquë ya'conahuaton, pan Yosë marë' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' tanatona', ca'pi. Corto hua'ano'saráchin ina pan capacaiso nipirinhüë', Tapi ca'nin. Ca'pirinhüë', co ina marë' Yosëri ana'intërinhuë'. ⁵ Isonta' yonquico'. Nani chinoto tahuëri corto hua'ano'sa' Yosë pëinënquë sacatopi. Piyapi'sa' oshanëna marë' ohuicaro'sa' tëpapi. Sacatopirinhüë', co ina marë' oshahuanpihuë'. ¿Co inanta' nontëramahuë' ti? ⁶ Yosë pëinën noya nipirinhüë', caso' chini chiníquën nanantato, noya noya a'chintaranquëma'. ⁷ Yosë chachin naporin: “Piyapi'sa' nosorocamaso' na'con na'con nohuantërahuë. Ma'sha oshanëma marë' tëparahuatoma ya'ipi ahuiquitamaso', co onpopinchin nohuantërahuë,” tënin quiricanënquë. Nontopiramahuë', co natantochináchinhuë' cancantërama'. No'tëquën yonquirama' naporini, co topinan quëran sha'huirapiitomahuë'. ⁸ Yosë quëran quëmapico ni'to, chiníquën nanantërahuë. Chinoto tahuëri ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquëma'. Co nicacasohüë nininsonta' sha'huichinquëma', itërin.

*Imirin tachitërinso'
(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)*

⁹ Ina quëran paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë ya'conconin. ¹⁰ Inaquë a'na quëmapi quënanconin. A'na imirin tachitërin ni'ton, co pi'pisha tëranta' nanitërinhuë' së'quëtacaso'. “Ipora tahuëri co cania'piro'sa' anoyatacaso ya'huërinhuë',” ta'tona', parisioro'sari ni'sapi. Quisoso yasha'huirapitona', itapona':

—Chinoto tahuëri nipirinhüë', ¿noya cania'piro'sa' anoyatacaso' ti? itopi.

¹¹ —Ni'cochi iyaro'sa', ohuicaro'sa' pë'tahuahuatamara, a'naya tëranta' panca nanincatëquë anotohuachina, ocoirama'. Chinoto tahuëri nipirinhüë', masahuatoma', ocoirama'. ¹² Piyapi'saso nipirinhüë' noya noya ni'ton, na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Napoaton chinoto tahuërinta' piyapi'sa' catahuacaso' ya'huërin, itërin.

¹³ Napotahuaton, apia nontërin.

—Imiran iyasha ihuëquë', itërin. Natëton ihuëpachina, a'naroáchin noyatërin. A'na imirin pochachin niantarin. ¹⁴ Ina nicatona parisioro'saso' pipipi. Pipirahuatona', Quisoso tëpacaiso marë' yonquipi huachi.

Iráca ninorinso'

¹⁵ Ina nitotaton, Quisoso a'na parti pa'nin. Na'a piyapi'sari imasarin. Cania'piro'sa' huë'pachinara, ya'ipiya anoyatërin.

¹⁶ —Ama a'napita sha'huitocosohuë', itërin.

¹⁷ Iráca Quisoso ninoton, Isaiasë ninshitërin. Yosë yonquirinso chachin ninshitaton, naporin:

18 “Iso quëmapi nani acorahuë nisha nisha piyapi'sa' nicha'ëcaso marë'. Noya natëarinco.

Na'con nosoroato, nóya ni'nahuë.

Ispiritonëhuë chachin aya'coancantarahuë.

Nisha piyapiro'santa' no'tëquën a'chintahuaton, anoyacancantarin.

19 Co no'huiarinhuë'. Co chiníquën nonsarinhuë'.

Co cachiquë paaton, piyapi'sa' ano'huitarinhuë'.

20 A'naquën piquira yanopantërinso pochin nica-tona', co huachi chiníquën cancantopihuë'. Inapitaso' achinicancanarin.

Nanparin yatacopirinso pochin cancantatona', pi'pianchin Yosë shia'popi. Co inapitanta' no'huiarinhuë'.

No'tëquën a'chintahuaton, na'a piyapi'sa' anoyacancantarin. Inapotaton, sopai minsëarin huachi.

21 Nisha nisha piyapi'sari natanahuatona': 'Inasáchin nicha'ësarinpoa', tosapi huachi,' tënin Yosë quiricanënguë.

Iráca Isaiasë ninorinso chachin nanirin ni'ton, Quisosori sanoanan quëran piyapi'sa' pënënarin.

Sopai hua'an minsërinso'

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

22 Ina quëran a'na quëmapi quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co nanitërinhuë' nonacaso'. Co quënantacaso tëranta' nanitërinhuë'. Sopai a'parahuaton, a'naroáchin anoyatërin. Noya ni'tërin. Nonacasonta' nanitërin huachi. 23 Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi. “¡Ma'pitacha nanitaparín paya! Isoso' Tapico' shiin, ¿Yosëri a'paimarinso' nimara ti?” nitopi.

24 Parisioro'sariso nipirinhüè', co natëpihuè':
 “Sopairo'sa' hua'an Piirsipo* itopisoari
 catahuarin ni'ton, nanitaparín sopairo'sa'
 a'pacaso'. Co inari catahuarinhüè' naporini,
 co nanichitonhüè',” topi.

25 Topinan yonquirapirinhüè', inaora
 yonquinën quëran Quisosori nitotaton,
 itërin: “Ni'co'. Ninanoquë ya'huëpisopita
 nino'huipi naporini, yanquë'itonahüè'. Co
 huachi inaquë ya'huë'itonahüè'. Huëntonënquë
 ya'huëpisopitanta' nino'huipi naporini, inapitanta'
 yanquë'itonahüè'.

26 Inapochachin Satanasë
 sopairo'sarë' nino'huipi naporini, co huachi
 hua'an niitonhüè', co huachi piyapi'sa'
 hua'anëntacaso' nanichitonhüè'. 27 'Piirsipo
 catahuarinquën,' itopiramacohüè', co no'tëquën
 yonquiramahuè'. Co ina catahuarincohüè'.
 A'naquën a'chintëramasoarinta' sopairo'sa'
 yaa'papi. Satanasë catahuarinco ni'quëhuarë',
 inapitanta' inari catahuarin. Inapita natanco'
 macariso' catahuarinso' sha'huichinquëma'.

28 Caso nipirinhüè', Ispirito Santo catahuarinco
 sopairo'sa' a'paca'huaso'. Napoaton Yosë chachin
 a'paimarinco hua'anënta'huanquëmaso marë',
 tënahuë.

29 Quëmapi chiniquën nipachina, pëinën noya
 a'pairin. Co insonta ya'conaton ma'shanën
 mataponhüè'. Anaso nipirinhüè' ina quëran chini
 chiniquën ni'ton, huëcapairahuaton minsëquirin.
 Tonporahuaton, ma'shanënpita quiquitërin.

30 Co imapatamacohüè', inimicotaramaco.

---

* 12:24 Piirsiposo': Satanasë tapon naporin.

Co catahuahuatamacohuë', sopai natëarama huachi. Piyapi'sa' anishacancantarama' ama Yosë imacaiso marëhuë'.

³¹ Napoaton itaranquëma': Co noyahuë' nipatama', oshahuanarama'. Pinótohuatamanta oshahuanarama'. Oshanëma marë' sëtohuatama', Yosë oshanëma' inquitaringuëma'. Ya'ipi co noyahuë' ninamasopita inquitaringuëma'. Ispirito Santoíchin pinotoma' oshahuanpatama' tëhuëncinso', co inquitaringuëmahuë'.

³² Caso' Yosë quëran quëmapico nipirahuë' pinopatamaco, ina marë' oshahuanpiramahuë', oshanëma marë' sëtohuatama', inquitaringuëma'. Nipirinhüë', Ispirito Santo pinopatama', co oshanëma' inquitaringuëmahuë'. Co onporonta' inquitaringuëmahuë', itërin Quisosori.

Nara pochin nininso'

(Lucas 6.43-45)

³³ Ina quëran itaantarín: “Nara noya nipachina, noya nitërin. Co noya nitohuachinahuë', napoonin,' topi. Nitërin quëran nara nohuitëre'. Inapochachin piyapinponta' ninëhua'. Noya yonquihuatëhua', no'tëquën nonaríhua'. ³⁴ Canpitaso nipirinhüë', ya'huan pochin cancantatoma' yanonpinama'. Co noyahuë' yonquiatoma', co nanitëramahuë' noya nonacamaso'. Onpopinsona cancantëramaso', nonama quëran piyapi'sa anitotarama'. ³⁵ Noya cancantohuatëhua', noyasáchin nonaríhua'. Co noyahuë' cancantohuatëhua', co noyahuë' nonaríhua'. ³⁶⁻³⁷ Noya cancantohuatama', noya nonsarama'. Ayaro' tahuëri Yosë noya ni'saringuëma'. Co noyahuë' cancantohuatama',

co noyahuë' nonsarama'. Ina marë' ayaro' tahuëri ana'intarinquëma'. Ayaro' tahuëri nanihuachin, Yosë nontarinquëma'. Ya'ipi nonamasopitanta' aipitarinquëma'. Anaquëma' co noyahuë' nonpatama', 'Co yonquiatohuë', naporahuë', itopiramahuë', ina marënta' ana'intarinquëma', tēnahuë. Co noyahuë' cancantohuatama', no'tēquën ana'intarinquëma huachi," itërin Quisosori.

Yosë pochin nicacaso' nohuantopiso'
(*Marcos 8.12; Lucas 11.29-32*)

³⁸ Ina quëran parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita huë' pachinara, Quisoso nontiipi:

—Yosë pochin niquë' ni'inguën. Ina ni'patoi, natëarainquën, itiipi.

³⁹ —Canpitaso' co noyahuë' cancantërama'. Co pi'pisha tëranta' Yosë yanatëramahuë'. “Yosë pochin niquë' ni'inguën,” itopiramacohuë', co Yosë nohuantërinhuë'. Isoíchin anitotarinquëma'. A'na tahuëri Conasë pochin nisarahuë. ⁴⁰ Iráca Conasë marëquë tē'yaitohuachinara, panca sami pochin nininsoari mi'tërin. Cara tahuëri tashirë chachin inaquë ya'huapirinhüë'. Ina quëran Yosë nohuanton, cha'ërin. Inapochachin canta' Yosë quëran quëmapico ni'to, chiminpato, cara tahuëri tashirë chachin acoporo' ya'huaporahuë', cha'ësarahuë huachi. ⁴¹ Conasë cha'ërahuaton, Ninihuiquë pa'nin. Inaquë pënëntohuachina, co noyahuë' yonquipisopita naniantopi. Napoaton ayaro' tahuëri inapita nontarinënguëma'. “¿Onpoatomata' co canpitaso' natëramahuë'?” itaponënguëma'. Caso' chiníquën

nanantato, noya noya pënënpiranquëmahuë', co yanatëramacohuë'. Napoaton ayaro' tahuëri Yosë na'con ana'intarinquëma'. ⁴² Inapochachin iráca Saromon hua'anëntapon, copirno sanapi nininso' sor parti quëran huë'nin ina nontacaso marë'. “Ya'ipi nitotërin,” ta'ton, huë'nin natanapon. Napoaton ayaro' tahuëri ina atapanarinquëma'. Saromon quëran caso' na'con na'con nitotato, noya noya a'chintopiranquëmahuë', co yanatëramacohuë' ni'ton, Yosë chiníquën ana'intarinquëma', itërin Quisosori.

Sopairi ya'coancantantarinso'
(Lucas 11.24-26)

⁴³ Ina quëran Quisosori a'chintaantarin. “A'na quëmapi sopairi ya'coancantopirinhüë', ina quëran pipirin. Pipihuachina, inotëro' parti pa'sárin. Insëquësona ya'huëcaso marë' yonisapirinhüë', co quënaninhüë'. ⁴⁴ Napoaton ina quëmapiquë chachin huëantarin. Inaso' co Yosë yonquiatonhuë', topinan ya'huárin quënanquiantarin. Noya ya'huëantachinachin ni'ton, sopairi yaya'coancantantarin. ⁴⁵ Napoaton paantarahuaton, canchisë sopairo'sa' maantarin. Aquë aquëtë' co noyahuë' nipisopita maantarin. Posa sopairo'sari chachin quëmapi ya'coancantantapi. Napoaton aquë aquëtë' co noyahuë' yonquirin huachi. Inapochachin ipora na'a piyapi'sa' sopai natëtona', co noyahuë' cancantopi. Ina quëran: ‘Co huachi sopai natëarahüë', taponaraihuë', co Yosë yonquiatonahuë', oshaquëran aquë aquëtë'

co noyahuë' cancantaantapi huachi," itërin Quisosori.

*Quisoso quëmopinënpita pochin nininsopita
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)*

⁴⁶ Piyapi'sa' nontaso', a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Quisoso yanontopirinahuë', na'a piyapi'sa' yamorapi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. Aipiran huaniápirinahuë', ⁴⁷ a'na quëmapiri sha'huitërin:

—Ni'quë' Maistro. Mamaparin, iyaparinpita, inapita huëcatona', aipiran huanirapi. Yanontërinëinquën, itërin, ⁴⁸ Napotopirinhüë', Quisosoriso' itapon:

—Mamahuë, iyahuëpita, inapita pochin ni'nahuësopita sha'huichinquën nitotëquë', itahuaton, ⁴⁹ imirin quëran tasatërin:

—Isopita imarinaco ni'ton, iyahuëpita pochin nicato, nosororahuë. ⁵⁰ Yosë natëpisopita iyahuëpita pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', oshihuëpita pochin ni'nahuë. Payaro'santa' Yosë imapachina', mamahuë pochin ni'nahuë, itërin.

13

*Pa'sarayarinso'
(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ Naporro' tahuëri pëi quëran pipirahuaton, sono' yonsanquë huënsëconin. ² Inaquë notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi natanacaiso marë'. Hua'huayatërahuë' tancapitohuachinara, potiquë ya'conahuaton, huënsëmarin. Ii' yonsánshaquë huarë' piyapi'sa' yamorapi. ³ Nisha nisha pënënto

nanan a'chintërin. Ma pochinsona nininsopita a'chintárin ayonquicaso marë'.

A'chintaton, itapon: “A'na quëmapi sha'tapon pa'sarin. ⁴ Tricoraya iminquë pa'sarayarin papotacaso marë'. Pa'sarayahuachina, a'naquën ya'pirin iraquë huarë' pa'sarayarin. Iraquë huarë' anotërin ni'ton, inairaro'sari huëcapairahuatona', pë'yaquipi huachi. ⁵ A'naquën ya'pirin na'piroquë pa'sarayarin, pi'pian pi'pian no'pa' ya'huërinquë. Shimënsin no'pa' ni'ton, shiarahuaton, papotopirinhüë'. ⁶ Pi'iri chiniquën pi'cahuachina, yaahuirin. Pi'pishara'huaya itëhuanin ni'ton, ahuirin huachi. ⁷ A'naquën ya'pirionta' nahuanoquë pa'sarayarin. Inaquë papotopirinhüë', nahuano'sarinta' papotërin. A'shinahuatona', imotërin huachi. Napoaton co nitërinhuë'. ⁸ A'naquënso nipirinhüë' noyaro'paquë pa'sarayarin. Inaquë noya papotërin. A'shinpachina, sha'nin quëran na'con na'con nitërin. A'naquën cara shonca, cara shonca nitërin. A'naquën saota shonca, saota shonca nitërin. A'naquën pasa, pasa nitërin. ⁹ Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'," itërin Quisosori.

Pënënto nananquë a'chininso'

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Ina quëran ca'tano'sanënpitari ya'caritahuatona', natanpi. “¿Onpoatonta' Maistro piyapi'sa' a'chintohuatana, pënënto nanan quëran a'chintëran?” itopi.

¹¹ “Yosë hua'anëntërinso' co insonta' inaora yonquinën quëran nitotërinhuë'. Canpitaso' ya'ipiya

a'chintaranquëma'. A'napitaso nipirinhüë' co ya'ipi a'chintarahüë'. Pënënto nanan quëransáchin a'chintarahüë. ¹² Insosona noya natanpachinaco, Yosëri catahuarin noya yonquicaiso marë'. Na'con na'con nitotapi. A'napitaso nipirinhüë' co yanatëhuachinacohüë', Yosëri tananpitarin ni'ton, ya'ipiya naniantapi huachi. ¹³ Napoaton inapita hüë'pachinara, sacai pochin a'chintërahüë. Natanaponaraihuë', co natëapihuë'. Nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'. ¹⁴ Iráca Isaiasëri ninoton, naporin:

'Natanapomarahüë', co natëtaramahuë'.

Nicapomarahüënta' co tëhuë'nchachin quënanaramahuë'.

¹⁵ Isopitaso' co natantochináchinhuë' cancantopi. Në'huëya pochin cancantatona', co yanatantopihuë'.

Tanshirinso pochin cancantatona', co yaquënantopihuë'.

Noya ni'pi naporini, quë'nanchitonahuë'.

Noya natanpi naporini, cancanëna quëran nataintonahuë'.

Co noyahuë' yonquipisopita naniantatona' imarinaco naporini,

anoyacancanchitohüë', tënin Yosë iráca.

Ipóra huanta' na'a piyapi'sa' ina pochin cancantopi.

¹⁶ Canpitaso nipirinhüë', ma noya Yosë catahuarinquëma' ni'ton noya ni'namaco. Noya natanamaco. Napoaton noya cancantarama'. ¹⁷ Iráca quëran huarë' na'a pënëntona'piro'sa', noya piyapi'sa', inapita canpita ni'namasopita yani'pirinahuë', co ni'pihuë'.

A'chintëranquëmasopitanta' yanatanpirinahuë',
co natanpihuë', itërin Quisosori.

Tricoraya tapon naporinso'
(*Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15*)

¹⁸ Ina quëran ca'tano'sanënpita a'chintaantarín.
“Natanco iyaro'sa'. Sha'tona'pi sha'ninso
pochin nininso' a'chintanta'inquëma' no'tëquën
nitotacamaso marë'. ¹⁹ Tricoraya pa'sarayarëso
pochin Yosë nanamën ya'ipi parti a'chintëre'.
‘Yosë yahua'anëntarinquëma’, topachina,
a'naquën piyapi'sa' ira pochin nipi. Nanamën
natanpirinahuë', co yonquipihuë'. Inairaro'sari
huëcapairahuatona', pé'yaquipiso pochin a'naroáchin
sopai huë'nin. Huë'sahuaton, Yosë nanamën
natanpiso' osërëtiirin. Ananiantërin huachi.
²⁰ A'naquën piyapi'saso nipirinhuë', na'piro
pochin niconpi. Yosë nanamën natanahuatona',
a'naroáchin pa'yatatona', natëpirinahuë', ²¹ co
cancanëna quëran huarë' natëpihuë'. Co chiníquën
cancantatonaraihuë', co natëmiatopihuë'.
Ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin yaa'popi.
Imapiso marë' aparisitohuachinara, a'popi
huachi. ²² A'naquën piyapi'santa' nahuano'
ya'huërinso pochin niconpi. Yosë nanamën
natanpachinara, yaimapirinahuë', ma'sharáchin
yonquiatona', naniantopi. ‘Na'a coriqui,
ma'sha, inapita ya'huëtohuachincoi, nóya
cancantarai,’ topirinahuë', co ina quëran noya
cancantacasohuë' nipirinhuë'. Napoaton
nahuano'sari imotërinso pochin, ma'sharáchin
yonquiatona', Yosë nanamën naniantopi. Co
imamiatopihuë'. ²³ A'naquën piyapi'saso

nipirinhüë', noyaro'pa pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', cancanëna quëran huarë' natëpi. Cara shonca, cara shonca nitërinso pochin a'naquën noyamiáchin imapi. A'naquëonta' saota shonca, saota shonca nitërinso pochin noya imapi. A'naquëonta' pasa, pasa nitërinso pochin ya'ipi cancanëna quëran imatona', noya noya imapi huachi," itërin.

Pacatëro' sha'ninso'

²⁴ Ina quëran a'chintaantarín: "A'nanta' iyaro'sa', a'chintaanta'inquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na patron iminpachina, noya trico sha'nin.
²⁵ Ina quëran tashihuachina, huë'ësoi' inimico huë'nin. Huë'sahuaton, inaquë chachin pacatëro' trico pochin ya'norinso' sha'quirin anta'. Trico sha'ninso' huancanaya ina huancanaya sha'quirin. Nani sha'pachina, pa'nin. Co incari tëranta' ni'ninhüë'.
²⁶ Inanta' pichopitahuaton, tricorë' napopianachin ya'norin. Cato chachin a'shinaponahuë', pacatëroso' co nitërinhuë'. Naporo huarë' nohuitopi huachi. 'Isoso' co tricohuë', pacatëro', topi.
²⁷ Ina ni'sahuatona', piyapinënpitari sha'huitonpi. 'Noyarayasachin asha'topiranhüë', ¿onporahuatonta' ina huáncana ina huancánachin pacatëro' papotërin?' itonpi.
²⁸ 'Inimiconëhuë' naporin,' itërin patronënari. Napohuachina, piyapinënpitari itapona': 'Nohuantohuaton, paatoi hua'chi'i, topiraihuë', itopi.
²⁹ 'Ama napotocosohüë'. Ipora hua'tohuatama', triconata' ocoiarama'.
³⁰ Tananpitoco' cato chachin

a'shiina'. Nani macacaso' nanihuachin, sacatoro'sa' sha'huitarahuë. Pacatëro'ton masahuatoma', tonpoco' pënquë ahuiquitacaso marë'. Ina quëran tricosachin masahuatoma', pëinëhuëquë acotoco huachi, itarahuë,' tënin patron," itërin Quisosori.

Mostasaraya pochin nininso'

(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)

³¹ Ina quëran itaantaran: "Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. Mostasaraya pochin ninin. Inaso ya'pirin pi'pira'huaya niponahuë',
³² iminquë sha'patëra papotohuachina, panca ta'an ninin. Nani a'shinpachina, inairaro'sa' huëcatona', inaquë pëirin," itërin. (Inapochachin caniaritapon, caraíchin piyapi Yosë imapirinahuë', a'na tahuëri notohuaro' piyapi'sa' Yosë imasapi.)

Pan ahuëpocatërinso pochin nininso'

(Lucas 13.20-21)

³³ "Naquëranchin iyaro'sa' Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. Pan ahuëpocatërinso pochin ninin anta'. A'na sanapi pan nipachina, cara shonca quiro pochin trico no'mo' manin. Masahuaton, pi'pian tëranta' pan ahuëpocatërinso' ayontohuachina, ya'ipiya së'cotaton, ahuëpocatërin huachi," itërin Quisosori.

Ma'pochinsona nininso'

(Marcos 4.33-34)

³⁴ Notohuaro' piyapi'sa' niyontonpachinara, na'a pënënto nanan sha'huitërin. Ma'pochinsona nininsoáchin sha'huitërin. ³⁵ Iráca pënëntona'piri ninoton, ninshitërin.

“Piyapi'sa' a'chintahuato, ma'pochinsona nininso' a'chintarahüë.
 Isoro'pa' ninin quëran huarë' co piyapi'sa' nito-
 topirinahuë',
 a'chintarahüë huachi,” tënin iráca ninoton.
 Naporinso chachin ina pochin Quisosori
 a'chintarin.

Pacatëro' tapon naporinso'

³⁶ Ina quëran piyapi'sa' patahuaton, pëiquë ya'conconin. Inaquë ca'tano'sanënpitari itapona': “Achin sacai' pochin pënënto nanan a'chintopirancoihuë'. Pacatëro' sha'piso' co nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan? A'chintantacoi nitochii,” itopi. ³⁷ “Inta nipachin, a'chinchinquëma'. Patron asha'tërinso pochin piyapi'sa' a'chintërahuë. Yosë quëran quëmapico ni'to, nanamën a'china'huaso marë' o'marahüë. ³⁸ Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Yosë hua'anëntërinquë ya'conpispitaso' noya ya'pirin pochin nipi. Sopai natëpispitaso nipirinhüë', pacatëro' pochin niconpi. Co noyahuë' cancantatona', sopai natëpi. ³⁹ Inimico pacatëro' sha'ninso pochin sopai chachin nohuanton, co noyahuë' nipi. Nitërinso' manëso pochachin ayaro' tahuëri naniriarin. Nanihuachin, anquëniro'sa' o'maapi piyapi'sa' macacaiso marë'. ⁴⁰ Pacatëro' ahuiquitëreso pochin ayaro' tahuëri pënuquë ana'intacaso' ya'huërin. ⁴¹ Anquëniro'sa' a'pahuato, ya'ipi co noyahuë' nipispita ayontonapi huachi. Anishacancantona'piro'santa' masapi. ⁴² Inapita masahuatona', pënuquë të'yatapi. Inaquë chiniquën parisitatona', na'nërápona'. ⁴³ Yosë

natëpisopitaso nipirinhüë', nóya ni'sarin. Pi'i a'pininso pochin Yosë hua'anëntërinquë ya'noapi. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico," itërin Quisosori.

Oro pochin nininso'

⁴⁴ Ina quëran itaantaran: "Isonta' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na quëmapi ya'huëpirinhüë'. A'na no'pa' pa'taton, oro pochin nininsopita quënanconin. Acoporo' ya'huëpirinhüë', quënanconin. Pa'yataton, imotantarahuaton, pa'nin huachi. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarin quëran, ina no'pa' pa'anconin huachi. 'Quënanahuëso' noya nóya, ta'ton, ina na'con na'con nohuantërin," tënin. (Inapochachin Yosë hua'anëntinquëmaso' na'con na'con nohuantoco', tapon naporin.)

Huirina'pi pa'ton nininso'

⁴⁵ Ina quëran itaantaran: "A'nanta' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na quëmapi pa'sárin huirina'pirahuayaro'sa' pa'ton nininso' yonicaso marë'. ⁴⁶ A'na tahuëri noya noya nininso' quënanin huachi. Na'con pa'tërin ni'ton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton coriqui canarin quëran pa'anconin. 'Ina na'con na'con nohuantërahuë, ta'ton, pa'anin huachi," itërin.

Sami pochin nininso'

⁴⁷ Ina quëran itaantaran: "A'nanta' a'chintaanta'inquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. Sami manëso pochin ninin.

Panca riti marëquë tē'yatohuatëra, notohuaro' sami manë'. Nisha nisha manë'. ⁴⁸ Na'a sami ya'compachina, yonsanquë oshirë'. Ina quëran sami camayoro'sa' huënsërahuatona', sami nisha nisha huayonapi. Noya sami i'mëquë po'morapi. Napoonin nininsopitaso nipirihuë', tē'yatopi. ⁴⁹ Ayaro' tahuëri inapochachin nisarin. Anquëniro'sa' o'marahuatona', ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha huayonapi. Yosë yonquipisopita noya acoapi. A'naquënso nipirihuë', co noyahuë' cancantopi ni'ton, ⁵⁰ pënquë tē'yatapi. Inaquë chiníquën parisitatona', na'nërápona huachi," itërin Quisosori.

⁵¹ Ina quëran ca'tano'sanënpita natanin:

—Nani a'chintëranquëmaso' ¿nitotërama' ti? itërin.

—Nani nitotërai, itopi.

⁵² —Yosë quiricanën nani nitotërama'. Yosë hua'anëntërinso' a'chintëranquëma' ni'ton, pëi' hua'anën pochin nisarama'. Pëi' hua'anën noya nipachina, ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita noya nocomarin. Nani na'con a'chintëranquëma' Yosë nanamën a'chinacamaso marë'. Iráca ninshitopiso' nitotërama'. Naporahuaton, a'nanta' nashamiachin a'chintëranquëma'. Ya'ipiya nitotatoma', a'chintëra'piarama', itërin Quisosori.

Nasaritoquë paantarinso'

(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)

⁵³ Nani a'chintohuachina, pa'nin huachi.

⁵⁴ Ya'huërinquë chachin paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë a'chintarin. Piyapi'sa' natanahuatona', nisha nisha yonquiatona', ninontopi.

—¡Ma'pítacha nitotërin paya! ¿Macariso' a'chintomara? Piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërin. ¿Onporahuatoncha nani ma'sha nanitaparin nicaya? ⁵⁵ Hua'huatapon quëran huarë' nohuitërehua'. Pa'pinso' nontëcamayo. A'shinsó' Maria itopi. Iinpitanta' nohuitërehua'. Santiago, Cosi, Simon, Cotasë, inapita itopi. ⁵⁶ Oshinpitanta' isëquë ya'huarin. Co Quisoso chiníquën nanantërinhuë'. ¿Onporahuatonta' nipachin ina pochin nitotërin? nitopi.

⁵⁷ Co natëtonaraihuë' tëhuapi. Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Íráca quëran huarë' napopi. “Ya'ipi piyapi'sari pënëntona'pi noya natanpi. Ninanonënquë ya'huëpisopitaso nipirinhue', co noyahuë' natanpi. Co quëmopinënpitari tëranta' yanatëpihuë',” topi iráca. No'tëquën napopi, tënin Quisoso.

⁵⁸ “Co Yosë quëran o'marinhue',” ta'tona', co cancanëna quëran huarë' natëpihuë' ni'ton, co na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërinhuë'. Caraíchin cania'piro'sa' anoyatërin.

14

Coansha Paotista tëpapiso'
(*Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9*)

¹ Ya'ipi Quisoso naporinso' nahuinin. Cariria hua'an Irotisë itopisonta' natantërin.

² “Ma'pitacha nanitapaton, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin paya. Coansha Paotistaco' nanopiantarinso' tënahuë,” itërin piyapinënpita nontaton. I'huamiáchin Coansha atëpataton, naporin.

3-4 I'hua chachin Coansha nanpiso', Irotisë co noyahuë' ninin. Iin sa'in osërëtatón, manin. Pinipi sa'in chachin osërëtërin, Irotiasa itopiso'. Napoaton Coansha Paotistari chiníquën pënënin. “Yosë co nohuantërinhuë' iyaparin sa'in osërëtatón macamaso',” itërin. Napotohuachina, chiníquën no'huitatón, sontaro'sa' camairin macacaiso marë'. Masahuatona', tashinan pëiquë po'mopi.

5 Chiníquën no'huitón, yatëpapirinhüë', piyapi'sa' të'huatërin. “Yosëri chachin Coansha a'parin pënëinpoaso marë',” ta'tona', noya ni'pi. Inapita të'huatatón, co atëpatërinhuë'. 6 Ina quëran hua'huatërinso' tahuëri nanihuachina, pita ninin. Na'a piyapi'sa' amatërin. Naporo' Irotiasa hua'huin ya'conahuatón, ya'ipi piyapi'sa' ni'tërantapaquë nansararin. Nanon nansarinso' ni'sahuatón, hua'ani pa'yatërin: 7 “Ma'sona tëranta', apia'hua, nohuantohuatan, nico quëchinquën. Yoscoarë' quëchinquën,” itërin. 8 Itohuachina, a'shin paahuarin.

—¿Ma'ta' mama ma'pai? itoonin.

—“Coansha anishitëconotahuatón, motën quëtoco,” itëquë', itërin a'shini. Manorahuatón, hua'an ya'huërinquë paantarin.

—Coansha motën nohuantërahuë. Sënanquë aco-
rahuatón, apiramiáchin quëtoco, itoonin.

9 Natanahuatón, hua'an sëtërin. “Coansha noya quëmapi,” ta'tón, co huachi yonquirinhüë' tëpacaso'. Co yatëpapirinhüë', “Ya'ipi piyapi'sa' nataninaco, Yoscoarë' itërahuë,” ta'tón, sontaro'sa' a'parin tëpacaiso marë'. 10 Pa'sahuatona', tashinan

pëiquë nishitëconotonpi. ¹¹ Motën sēnanquë aco-
rahuatona', nanon quëtopi. Nanonta' a'shin
quëtoonin.

¹² Napotohuachinara, imarinsopita natantahu-
atona' huë'pi. Nonën quëparahuatona', pa'pitopi.
Ina quëran Quisoso sha'huitonpi.

Cosharo' ana'atërinso'

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

¹³ Coansha tēpapiso' natantahuaton, Quisoso
piyapi'sa' patërin. Potiquë ya'conahuaton,
co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'nin. Piyapi'sa'
natantahuatona', imapi. Ira pa'tatona',
inahua'ton canconpi. ¹⁴ Quisososo canconahu-
aton nonshipirinhuë', notohuaro' piyapi'sa'
quënanconin. Quënanconahuaton, na'con nosororin.
Noya nontaton, ya'ipi cania'piro'sa' anoyatërin.
¹⁵ I'huararahuasos', ca'tano'sanēnpitari itiipi:

—Nani i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë'.
Piyapi'sa' a'paquë' ninanoro'saquë pa'ina'. Inaquë
cosharo' pa'anatona' ca'ina', itopirinahuë'.

¹⁶ —Co iyaro'sa' pacacaiso' ya'huërinhuë'. Can-
pitari a'caco', itërin Quisosori.

¹⁷ —Capa isëquë capacaso'. A'natërapoíchin pan,
catoíchin sami, inaíchin ya'huëtërincoi, itopi.

¹⁸ —Inaya tēranta' quëshico, itohuachina,
quëshipi.

¹⁹ Ina quëran piyapi'sa' sha'huitërin pastoquë
huënsëcaiso marë'. Nani huënsëhuachinara,
Quisosori a'natërapoya pan, catoya sami, inapita
manin. Masahuaton, inápaquë nē'pëtahuaton,
Yosë nontërin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton,

pan, sami, inapita sē'panahuaton, ca'tano'sanēnpita quētērin.

—Piyapi'sa' quētonco' ca'ina', itohuachina, quētēra'piapi. ²⁰ Ya'ipi piyapi'sa' coshatopi. Natēaquē huarē' coshatopi. Ina quēran pē'sotopiso' mapi. Shonca cato' i'mē' mēntatopi. ²¹ A'natērāpo huaranca pochin quēmapi'sa' coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinarē chachin coshatopi anta'.

Ii' aipi i'narinso'

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² Ina quēran ca'tano'sanēnpita sha'huitērin. “Potiquē ya'conahuatoma', aquētēran paco'. Nani piyapi'sa' nontohuato, canta' pa'sarahuē,” itohuachina, pa'pi huachi. Ina quēran piyapi'sa' nontērin. ²³ Nani nontohuachina, panēnquē inaora pa'nin Yosē nontacaso marē'. Inaquē Yosē nontaso', tashitērin. ²⁴ Ca'tano'sanēnpitaso nipirinhüē', sono' huancanai' tashitopi. Ya'ipi tashi' maitopirinhüē', panca ihuan nacapiatona', co nanitopihüē' chiniquēn paacaiso'. Poti opoto opototarín. ²⁵ Co tahuēriyátērasohüē', Quisoso hüē'sapirinhüē', co nitotopihüē'. I' aipi i'narahuaton, no'pa pochin pa'tarin. Poti ya'cariarin. ²⁶ Ca'tano'sanēnpitari quēnanpirinhüē'. Ii' aipi i'narinso' ni'sahuatona', pa'yanpi. “Hua'yan” ta'tona', “ēē” topi. Chiniquēn pa'yanpirinhüē', ²⁷ a'naroáchin Quisosori nontērin.

—¡Co'ta ca hüē'sarahuē. Ama pa'yancosohüē'! Chiniquēn cancantoco', itērin.

²⁸ Ina natanahuaton, Pitrori itērin:

—Quëma Siniro ni'quëhuarë', sha'huitoco pa'i. Canta' i' pa'tato nacapi'inquën, itërin.

²⁹ —Noyapa', huëquë', itohuachina, Pitro poti quëran nohuaraitahuaton, ii' aipi huanirin. Quisosoíchin yonquiaton, amasha huancanaimiachin noya pa'sapirinhüë'. ³⁰ Ihuani chiníquën aco'sacaitërinso ni'sahuaton, të'huatërin. Napohuachina acopoi' pa'sapirinhüë':

—¡Catahuaco Siniro! itërin.

³¹ A'naroáchin Quisosori maimirarin. Oshirahuaton, ahuaniiintarin:

—Co ya'ipi cancanën quëran natërancohuë' ni'ton, acopoi' pa'sapiranhüë'. ¿Onpoatonta' co noya natërancohuë'? itërin.

³² Ina quëran potiquë quësahuaton, ichiya'conin. Ya'conpachina, a'naroáchin ihuan sanorin.

³³ Napohuachina, na'con yonquipi.

—Quëmaso' Siniro tëhuënchachin Yosë hui'ninquën, ta'tona' chinotopi.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'
(*Marcos 6.53-56*)

³⁴ Ina quëran aquëtëran canconahuatona', Quinisariti parti nonshipi. ³⁵ Ya'huëhuano'sari nohuitahuatona', nanan a'papi. “Quisoso nani canquirin,” topachinara, na'a cania'piro'sa' quëpi anoyatacaso marë'. Nisha nisha parti quëran hüë'pi. ³⁶ “Quëma a'moranso' huirotën tëranta' së'huatona', noyachina',” itopi. “Inta nipachin së'huaina',” topachina, së'huapi. Insoarisona së'huahuachina, a'naroáchin noyatopi.

15

Shimashonēnapita napopiso' (Marcos 7.1-13)

¹ Ina quēran a'naquēn parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita Quirosarin quēran huē'pi Quisoso natanacaiso marè'.

² —¿Onpoatonta' ca'tano'sanēnpita co quiya pochin nipihuē'? Iráca shimashonēnpoa' inachintopiso' a'chintērinēnpoa'. “Co'huara coshachatērasēmahuē', i'shaquē pi'pian niopoimiratoco' ama oshahuanacaso marēhuē'” topi iráca. Quēmaso nipirinhue' co ina pochin nicacaso' a'chintēranhuē', itopi.

³ Napotohuachinara, Quisosori itērin:

—¿Onpoatonta' canpitanta' shimashonēnpoa' inachintērinso' natētoma', co Yosē pēnētērinso' natēramahuē'? ⁴ Quiricanēn quēran pēnēninpoa'. “Tatama', mamama', inapita noya nicatoma natēco'” tēnin. Naporahuaton, “Inso tēranta pa'pina', a'shina' inapita co noyahuē yonquirapitona' no'huihuachina', tēpaco'” tēnin Yosē iráca. ⁵ Canpitaso nipirinhue' nisha a'chinama'. “Ma'sha ya'huētērinco'so' nani acorahuē Yosē quēta'huaso marè'” topatēra, co tatanpo' quētacaso' ya'huērinhuē', toconama'. Napoaton tatama' ma'sha pahuantohuachinara, apiratatoma', co quētēramahuē'. ⁶ “Co quētacaso' ya'huērinhuē'” toconama'. Ina pochin a'chinatoma', co Yosē quiricanēn natēramahuē'. ⁷ “Yosē imarai,” topiramahuē', co imaramahuē'. ¡Canpitaso' nonpintēnquēma'! Iráca Isaiasē ninshitaton, no'tēquēn ninorinquēma'.

8 Yosë naporin: “Isopita piyapi'sa' nanamëna quëran noya nontopirinacohuë', co cancanëna quëran imarinacohuë'. Co ca pochin cancantopihuë'.

9 ‘Yosë pënëntërinso' a'chinarai,' topirinahuë', inahuara yonquinëna quëran a'chinpi. Napoaton topinan quëran chinotërinaco,” ténin Yosë. Iráca Isaiasë ninshitaton naporin, itërin Quisosori.

Onporahuatëhuasona oshahuanëhuaso'
(*Marcos 7.14-23*)

10 Ina quëran piyapi'sa' përasahuaton, a'chintërin. —Ya'ipinquëma' natanco no'tëquën yonquicamaso marë'. 11 Coshatërëso marë' co oshahuanëhuë'. Cancanënpoa quëran yonquirëso marë' oshahuanëhuaso'. Tëhuënchachin co noyahuë' nonpatëra, oshahuanë', itërin.

12 Ina quëran ca'tano'sanënpitari sha'huitiirin. —Achin Maistro pënënancoi ni'ton, parisioro'sa' no'huirinënquën, itopi.

13-14 —Ama ina marë' pa'yancosohuë'. Oshaquëran Yosëri ana'intarin. Ni'co'. Ma'sha sha'patëra, co pacatëro' pa'ararëhuë'. Ocoirahuatë' të'yatëre'. Inapochachin co nanamën imapisopitahuë' Yosëri a'poarin. Inapitaso' somaraya pochin cancantopi. Somarayaso' co nanitërinhuë' a'na somaraya noya quëpacaso'. Quëparin naporini, cato chachin panca naninquë anochitonahuë', itërin Quisosori.

15 —Achin Maistro a'chintërancoiso', a'chintaantacoi quiyanta' no'tëquën nitochii, itërin Pitrori.

16 —¿Co canpita tëranta' yonquiyátëramahuë' ti? Inta nipachin, a'chinchinquëma'. 17 Nani ma'sha

ca'nēhuaso marē', co ina marē' oshahuanēhuahuē'.
 Co cosharo' cancanēnpoaquē ya'coninhuē'.
 Chi'chirinamēnpoaquē ya'conin. Ina quēran
 inquierantārēhua'. ¿Co ina nitotēramahuē' ti?
 18 Napoaponahuē', cancanēma quēran co
 noyahuē' yonquihuatamara, co noyahuē'
 nonama'. Ina marē' oshahuanama'. 19 Co
 noyahuē' yonquihuatamara, tēpatērama',
 nitēhuananpitērama', monshihuanacasoáchin
 yonquirama', ihuatērama', nonpintērama',
 pinotērama'. 20 Ina pochin cancantohuatamara,
 oshahuanamaso'. Co i'shaquē niopoimiratari-
 huarahuēnta', coshatohuatēhuara, co ina marē'
 oshahuanēhuahuē'. Cancanēnpoa quēran nóya
 yonquicaso' ya'huērin. Ina Yosē nohuantērin,
 itērin Quisosori.

Nisha sanapi natētērinso'

(Marcos 7.24-30)

21 Ina quēran Cotia parti quēran pipirahuaton,
 Tiro, Siton, inapita parti pa'nin. 22 Naporo'
 a'na Canaan sanapi inaquē ya'huērinsoari
 huēcapiarahuaton, chiníquēn itapon:

—¡Nosoroco, Sinioro! Quēmaso' Tapico' shinquēn
 ni'ton, Yosē chachin acorinquēn piyapi'sa'
 catahuamaso marē' tēnahuē. Hua'huahuē
 parisitárin. Sopairi ya'coancantaton, chiníquēn
 aparisitarin. Inquitoco, topirahuē', itērin.

23 Quisososo' co a'panitaponahuē'
 pa'sapirinhué', sanapiriso' imaraton:

—Nosoroco Sinioro, itērarin. Ina ni'sahuatona',
 ca'tano'sanēnpitari pi'pian no'huipi.

—Iso sanapi a'paquē' pa'in. Imaquitonpoa',
 pinatano' níriarin, itopi.

24 Napotohuachinara, sanapi itërin:

—Quëmaso' imoya nisha piyapinquën. Israiro'sa' catahua'huaso marë' Yosë a'parinco. Inahuaso Yosë piyapinënpita nipirinahuë', ohuica chihuërinso pochin nipi ni'ton, catahuarahuë', itërin.

25 Sanapiso nipirinhüë', isonquirahuaton moshaquirin.

—Nisha sanapico nipirahuë', canta' Sinioro catahuaco, topirahuë', itërin.

26 —Ni'quë' imoya. Hua'huaro'sa' a'cahuatëra, co cosharonën osërëtahuatë' ni'nira a'carëhuë', itërin Quisosori.

27 —Naporin mini Sinioro. Napoaponahuë', pi'pian tëranta' coshoro' atotohuachina, ni'nira'huayari capitërin ni'ton, quiyanta' catahuaco, topirahuë', tënin.

28 —¡Ma noya imoya natëranco! Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëranco ni'ton, hua'huan anoyachinquën, itërin. Napotohuachina, a'naroáchin hua'huin noyatërin huachi.

Nisha nisha cania'piro'sa' anoyatërinso'

29 Ina quëran Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, a'na panëncuë pantarin. Inaquë huënsëconin.

30 Napohuachina, notohuaro' piyapi'sa' huë'pi. Nisha nisha caniori maninsopita quësapi. A'naquën sonpacha, a'naquën somaraya. Apiaro'sa', në'huëyaro'sa', inapita quësahuatona', Quisoso pirayan acoipi. Inaquë acoihuachinara, ya'ipimiachin anoyatërin.

31 Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'yatopi. “Ni'co'. Në'huëyaro'sa' nonsapi. Apiaro'sa' nani noyatopi.

Sonpacharo'sa' noya iratopi. Somarayaro'santa' noya quënantopi. ¡Ma noyacha Yosëso paya! ¡Ma noyacha ni'ton, piyapinënpitanpoa catahuarinpoa paya!" topi.

Cosharo' ana'atantarinso'
(Marcos 8.1-10)

³² Ina quëran ca'tano'sanënpita përasahuaton, itapon:

—Piyapi'sa' nosororahuë. Nani cara tahuëri pochin natanarinaco ni'ton, co huachi manta' coshoro' ya'huëtopihuë' capacaiso'. Co topinan yaa'parahuë', tanari canahuachina', itërin.

³³ —Pa'pi notohuaro' piyapi'sa' yamorapi. ¿Intohuacha coshoro' macatë' isonapo' piyapi a'carë nicaya? Co pëi' isëquë ya'huërinhuë', itopi.

³⁴ —¿Onpo panta' ya'huëtërinquëma'? itohuachina, —Canchisëíchin pan, caraíchin sami, inaíchin ya'huëtërincoi, itopi.

³⁵ Ina quëran piyapi'sa' sha'huitërin no'paquë huënsëcaiso marë'. Sha'huitoahuachinara, huënsëpi. ³⁶ Nani huënsëhuachinara, canchisë pan, sami, inapita masahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquën Tata,” itërin. Ina quëran së'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin piyapi'sa' quëtacaiso marë'. Ya'ipi quëtëra'piapi. ³⁷ Nani quëtöhuachinara, ya'ipiya natëaquë huarë' coshatopi. Ina quëran pë'sotopiso' masahuatona', canshisë i'më' mëntatopi. ³⁸ Catapini huaranca quëmapi'sa pochin coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinarë chachin coshatopi. ³⁹ Ina quëran piyapi'sa' nontahuaton, potiquë ya'conin. Aquëtëran pëntonahuaton, Macatan parti canconin.

16

Quisoso sacai' nininso' nicacaso' nohuantopiso' (Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)

¹ Ina quëran parisioro'sa', satosioro'sa' inapita Quisoso nontacaiso marë' huë'pi. Nonpintatona', nontopi atëhuëcaiso marë'. “Yosë a'paimahuachinquën, sacai' nicacaso nininso' niquë'. Quiyanta' ina nicatoi, natëiinquën,” itiipi.

² “¿Onpoatomata' iyaro'sa' co no'tëquën yonquiramahuë'? Ni'co'. O'nan nitoninorama'. I'huanahuanquë noyapihuayanchin nipachina, 'Tashiraya noyahuantapon,' tënama'.

³ Tashiramiachin chistro yaratohuachinaso', 'Ipora tahuëri o'nanapon nimara,' tënama'. Ina nitotapomarahuë', ¿onpoatomata' ipora chachin naporahuësopita co yonquiramahuë'? ⁴ Ipora ya'huëramasopita co noyahuë' cancantërama'. Nitëhuananpitopisopita pochin cancantatoma', co pi'pisha tëranta' Yosë yanatëramahuë'. 'Sacai' nicacaso nininso' niquë' natëiinquën,' itopiramacohuë', co Yosë nohuantërinhuë' ina pochin nica'huaso'. Isoíchin anitotarinquëma'. A'na tahuëri canpita nitotacamaso marë', Conasë pochin nisarahuë” itërin. Ina quëran patërin huachi.

Parisioro'sa'yanonpinpiso' (Marcos 8.14-21)

⁵ Ca'tano'sanënpita sono aquëtëran pëntonpirinahuë', naniantopi pan quëpacaiso'. ⁶ Ina quëran Quisosori itërin:

—Parisioro'sa', satoro'sa' inapita, pan ahuëpocatërinso' pochin ya'huëtopi. Ama iyaro'sa' ina nohuantocosohuë', itërin.

⁷ Natanahuatona', ca'tano'sanënpita capini ninontopi.

—¿Onpoatonta' naporin? tënin a'naso'.

—Ahuën. Capa pan. Co quënëhuahuë' ni'ton, napotërinpoa' nimara, tënin a'nanta'.

⁸ Ninontopiso' nitotaton, Quisosori itërin:

—¿Onpoatonta' “capa pan,” toconama'? Tëhuëchachin co noya natëyatëramacohuë'.

⁹ A'chintápiranquëmahuë', ¿ipora huanta' co yonquiramahuë' ti? Yonquico' iyaro'sa'. I'hua chachin a'natërápo painchin nipirihuë' a'natërápo huaranca piyapi ananitérahuë. ¿Ina naniantërama' ti? Naporo' pë'sotopiso' shonca cato' i'më' mëntatërama'. ¹⁰ Ina quëran canchisë painchin nipirihuë', catapini huaranca quëmapi'sa' ananitérahuë. Naporo' canchisë i'më' pë'sotopiso' manama'. ¹¹ ¿Onpoatomata' co yonquiramahuë'? “Pan ahuëpocatërinso pochin ya'huëtopiso' ama nohuantocosohuë',” itohuatënuëmara, co cosharo' yonquiato naporahuë', itërin.

¹² Naporo huarë' yonquipi huachi: “Co pan chachin yonquiato, naporinhuë'. Parisioro'sa', satoro'sa' inapita a'chinpiso' yonquiato, pënëninpoa'. Pi'pisha pan ahuëpocatërinso' së'yonpachinara, a'naroáchin së'cotërin. Inapochachin inapitanta' co no'tëquën a'chinatonaraihuë', piyapi'sa' anishacancantopi, tapon napotërinpoa',” topi.

Pitro natëtërinso'
(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Ina quëran Sisaria Pinipo parti pa'pi. Inaquë ca'tano'sanënpita itapon:

—Nani ma'sha nanitaparahuëso marë', ¿inpochinta' piyapi'sa' cancantërinaco? itërin.

¹⁴ —Nisha nisha cancantiarinën: “Coansha Pao-tistaco' nanopiantarinso' ni'ton, naporin,” topi a'naquën. “Co inahuë'. Iniasëco' nanopiantamara,” topi a'naquëonta'. “Pënëntona'pi iráca chiminpir-inhuë', nanopiantarinso' nimara, tomantatona', Ir-imiasë nimara,” topi a'napitanta', itopi.

¹⁵ —¿Canpitapo'? ¿Incota tënama'? itërin. Ito-huachina, ¹⁶ Simon Pitrori itërin:

—Quëmaso' Cristo. Yosë hui'nin chachinquën. Ina nanpiton, a'paimarinquën, itërin.

¹⁷ —Ma noyacha iyasha Yosë catahuar-inquën ni'ton, naporan. Napoaton noya cancantëran. Co quëmaora yonquinën quëran nitotëranhuë'. Tata Yosë chachin anitotërinquën. Quëmaso' Conasë hui'ninquën. Simon itopirinëinquënhuë', ¹⁸ nasha nininën acochinquën. Pitro itaranquën. Ca nohuanto, na'pitëquë noya pëipiso pochin na'a piyapi'sa' a'chintaran imainacoso marë'. A'chintohuatan, huëntonëhuëquë aya'conarahuë. Oshaquëran na'asarama huachi. Co chimirin tëranta' minsëarinquëmahuë'. ¹⁹ A'na tahuëri chiniquën nanan quëchinquën a'napita a'chintacamaso marë'. Yosë huëntonëinquë ya'conacaiso' a'chintaran. Ya'coana niahuiquë i'soatëreso pochin piyapi'sa' catahuaran ya'conacaiso marë'. Ina quëran ma'sona noya nicacaiso'

a'chintaran. Insosona co yanatēhuachinquēnhuē', sha'huitēquē': "Tēhuēnchachin co Yosē ya'huērin'pa' pa'saranhuē'," itēquē'. Yosērinta' inachachin sha'huitarin. A'naquēnso nipirinhue', noya natanpi quēran cha'ēsapi huachi. Yosērinta' noya ni'sarin. Natērinaco ni'ton, oshanēna' Yosēri inquitarin. Napoaton huēntonēnquē ya'conapi huachi, itērin.

²⁰ Ina quēran ya'ipi ca'tano'sanēnpita itapon: "Ca mini Cristoco. Yosē chachin acorinco piyapi'sa' nicha'ēca'huaso marē'. Ina nitotapomarahuē', ama iporaso' a'napita sha'huitocosohuē'," itērin.

Chiminacaso' ninorinso'
(*Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27*)

²¹ Naporo quēran huarē' chiminacaso' ninoton, ca'tano'sanēnpita sha'huitērin:

—Quirosarinquē pa'pato, na'con parisita'huaso' ya'huērin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita co huachi quē'yaarinacohuē'. Tēpaarinaco. Chiminaporahuē', cara tahuēri quēran Yosē ananpitaantarinco, itērin. ²² Ina natanahuaton, a'naroáchin Pitrori amasha quēparahuaton, chiníquēn pēnēnin:

—¡Ama Siniro napoquēsohuē'! Ama Yosē nohuanchinsohuē', itopirinhue',

²³ Quisosori tahuērētahuaton, itērin.

—¡Ta'tēquē' iyasha! Sopai nohuanton, napotēranco. ¿Yaanishacancantēranco ti? Co Yosē pochin yonquiranhue'. Piyapinquēn ni'ton, quēmaora nohuantēransoachin yonquiran, itērin Quisosori.

²⁴ Ina quēran ya'ipi ca'tano'sanēnpita itērin:

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantatoma', Yosë nohuantërinSORÁchin imaco'. Corosëquë chiníquën parisitërë'. Canpitanta' parisitapomarahuë', imamiatoco. ²⁵ Noya nanpicamasoáchin yonquihuatama', topinan quëran nanpiarama'. A'na tahuëri chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhüë', casáchin yonquihuatamaco, parisitapomarahuë' co topinan quëran nanpiaramahuë'. Yosë'pa' nanpimiatarama'. ²⁶ Ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërinSOPITA canapiramahuë', co hua'yanëma' cha'ëpachinhüë' topinan quëran nisarín. ¡Onponta' pahuëretapiramahuë', co huachi hua'yanëma' nanitarinhüë' cha'ëcaso'! ²⁷ Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahüë. Tatahuë huënaratërinso pochín canta' huënaratarahuë. Anquëniro'sapitarë' co o'mantararahüë. Naporo' coisë pochín no'tëquën sha'huitarahuë huachi. Noya nipachina', noya acoarahüë. Co noyahuë' nipachina', ana'intarahüë huachi. ²⁸ Tëhuëenchachín isoro'pa' hua'anëntapo. A'naquëma' co'huara chimiyantërasënuquëmahüë', hua'anëntarahüëso' ni'sarama', itërin.

17

Nisha pochín ya'norínso'

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

¹ Saota tahuëri quëran Quisoso pa'nin motopi'pa'. Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaráchin quëparín. ² Inapitari nicasoi', nisha pochín ya'norín. Ya'ipi ya'pirín pi'i pochín a'pinín. A'morínso' huënaráchin huënaráchin ninín. ³ A'nanaya Moisésë, Iniasë, inapita quënanpi. Iráca

ayapirinahuë', Yosë nohuanton, ya'noantatona'. Quisosorë' ninontapi. ⁴ Ina ni'sahuaton, Pitrori itërin:

—¡Ma noya Siniro isëquë huë'nëhua! Nohuantohuatan, cara imënamëa'huaya nii, a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisësë marë', a'nanta' Iniasë marë', topirahuë', itërin.

⁵ Nonaquëya', chitorori imotërin. Huënaráchin huënaráchin ninin. Chitoro' huáncana quëran Yosëri sha'huitërin: “Isoso' ca hui'nahuë, na'con nosororahuëso'. Nóya ni'nahuë. Ina noya natanco',” itërin.

⁶ Ina natanahuatona', chiníquën pa'yanpi. Isonahuatona', nipa'copirayatopi. Monshoápirinahuë', ⁷ Quisosori së'huaquirahuaton:

—Ama huachi iyaro'sa' pa'yancosohuë'. Huaniantaco', itërin.

⁸ Napotohuachina   në'pëtintapirinahuë',
Quisosoráchin quënanpi.

⁹ Ina quëran motopi quëran nohuaramapona pochin, Quisosori itërin:

—Achin ni'namaso', ama insonta' sha'huitocosohuë'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri nanopiantarahuë. Naporo huarë' a'napita sha'huitoco', itërin.

¹⁰ —Pi'pian Siniro yanatanainquën. Maistro'sa' Yosë quiricanën a'chinpachinara, napopi: “Co'huara Cristo o'mayatërasohuë', Iniasë'ton huëantarín,” topi. ¿Onpoatonta' napopi? itërin ca'taninsopitari.

¹¹ —No'tëquën napopi. “Noya ayonquiantacaso marë' huëantapon,” tënin pënëntona'pi ninoton.

¹² Carimaso nipirinhüë' sha'huitaranquëma'.

Nani mini huëantapirihuë', co nohuitopihuë'. Co yanatëtonaraihuë', inahuara yonquinëna quëran no'huipi. Canta' Yosë quëran quëmapico nipirahuë', inapochachin aparisitarinaco, itërin Quisosori.

¹³ Napotohuachina, ca'tano'sanënpita yonquipi huachi: “Tëhuënychachin i'hua Coansha Paotista pënëntërin. Iniasë pënëntërinso pochachin pënëntopirihuë', co yanatëpihuë',” topi yonquiatona'.

Hua'huasha hua'yantërinso'
(*Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43*)

¹⁴ Nani nohuaraimantahuachinara, na'a piyapi'sa' quënanquimarin. A'na quëmapiso' huë'sahuaton, isonquirin.

¹⁵ —Hui'nahuë Sinioro nosorotoco. Chiniquën parisitarin. Sopai nohuanton, no'paquë nitë'yatahuaton, sa'po sa'po niconin. Pacoro pacorotarin. A'na tahuëri pënquë anotërin. A'na tahuëri i'quë nitë'yaitërin. Naporárin.

¹⁶ Ca'tano'sanënpita sha'huitato: “Sopai inquitoco',” itopirahuë', co nanitopihuë', itërin.

¹⁷ —¡Ma'huantacha ninama paya! Canpitaso' co Yosë natëramahuë'. Co natëtochináchinhuë' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahuë', ¿onporo huarëta' yanatëramaco? itahuaton, —Hua'huasha quëshico, itërin Quisosori.

¹⁸ Quëntahuachina, Quisosori sopai nontërin. “Iso hua'huasha tananpitëquë'. Pipimiatëquë huachi,” itohuachina, a'naroáchin sopai pipirin. Hua'huasha noyatërin huachi.

19 Ina quëran inaora ya'huaso', ca'tano'sanënpitari natanquirin.

—¿Onpoatonta' Sinioro co quiyariso' nanitëraihuë' inquita'huaiso'? itopi.

20 —Co ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëramacohuë' ni'ton, co nanitëramahuë'. Natëramaco naporini, catahuaitënquëmahuë'. Yosëso' ya'ipiya nanitaparin. Pi'pian tëranta' ina natëtoma', nontohuatama', catahuarinquëma'. Nani ma'sha nanitaparama'. “Yosë nohuanton, iso motopi ya'huinca'in,” tënama' naporini, ina nohuanton, ya'huincaitonhuë'. Inapochachin ya'ipi cancanëma quëran natëramaco naporini, sacai' nininso' catahuaitënquëmahuë'. [²¹ Isanpi sopaiso nipirinhüë' sacai' inquitacaso'. Ayono nicatë chiniquën Yosë nontaquë huarë', inquitërë', itërin.]

Chiminacaso' ninoantarinso'
(*Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45*)

22 Cariria parti papona pochin, Quisosori ca'tano'sanënpita sha'huitaantarin:

—Yosë quëran quëmapico nipirahuë', piyapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinaco, masarinaco. ²³ Mapachinaco, tëpaarinaco. Chiminaporaahuë', cara tahuëri quëran Yosë ananpitaantarinco huachi, itërin. Natanahuatona', pa'pi, sëtopi.

Coriqui Yosë pëinën marë' quëtopiso'

24 Capinaomoquë cancompachinara, a'naquën Yosë pëinën marë' coriqui ma'patona'piro'sa' huë'pi. Huëcatona', Pitro itiipi:

—Yosë chinotopiso pëi' tapacaso marë' ya'ipinpoa' pi'pian coriqui quëtacaso' ya'huërin.

¿Quëma maiströnenso' co pahuëretërinhuë' ti? itopi.

²⁵ —Pahuëretërin mini, itërin Pitrori.

Ina quëran pëiquë ya'compachina, inaquë Quisoso quënanconin. Co'huara sha'huichátërasohuë', inari ninoton, itërin:

—Pi'pian iyasha natainquën. Copirnoros'a coriqui nohuantohuachinara, ¿inpitata' ma'parin? ¿Quëmopinënpita quëran huarë' ma'parin to? itërin.

²⁶ —Co quëmopinënpitaso' ma'parinhuë'. Nisharo'saráchin ma'parin, itërin Pitrori.

—No'tëquën naporan. Napoaton co hui'ninpitariiso' quëtacaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin Yosë pëinënquë nicacaso' ya'huërin. Co caso' quëta'huasohuë' nipirahuë', ²⁷ ama no'huitacaiso marëhuë' carinta' quëchi. Sono' yonsanquë pa'sahuaton, yo'natëquë'. Ya'nan ohuararanso' sami nanamënquë ni'quë'. Inaquë coriqui quënanaran. Masahuaton, quëtonquë'. Catoënpo marë' naniarin, itërin. Pitro pa'sahuaton, Quisoso ninorinso chachin quënanconin huachi.

18

Chini chiniquën nanantërinso'

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

¹ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari paahuarahuatona', Quisoso natanpi.

—A'na tahuëri Yosë isoro'paquë hua'anëntohuachin, ¿insota' chini chiniquën nanantarin? itopi.

² Ina natanahuaton, a'na hua'huasha përasahuaton, huancánachin ahuanirin.

3 —Natanco iyaro'sa' pi'pian a'chinchinquëma'.
 Co no'tëquën yonquiyátëramahuë'.
 Hua'huasharo'sa' yonquico'. Co chiníquën nanan
 nohuantopihuë'. Co a'napita nocanpihuë'. Co
 inapita pochin cancantohuatamahuë', co on-
 poronta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'.
 4 Hua'an pochin cancantacamaso' naniantatoma',
 hua'huasha pochin sano cancantoco'. Ina
 quëran Yosë noya noya ni'sarinquëma huachi.
 5 Imaramaco ni'ton, ya'ipiya nicatahuacaso'
 ya'huërin. Hua'huaro'santa' nosorohuatama',
 canta' nosoroaramaco. Ya'ipi hua'huaro'sa
 pochin cancantopisopitanta', noya ni'co'.

Anishacancantërinso'

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

6 “Hua'huasha natërinçoso' anishacancanto-
 huatama', Yosë chiníquën ana'intarinquëma'.
 A'naquëonta' imasapirinacohuë', co chiníquën
 cancanchatërapihuë'. Inapitanta' anishacan-
 cantohuatama', ana'intarinquëma'. Co'huara
 inapita anishacancanchatërapomahuë', marëquë
 chimiitërama' naporini, noya noya niitomahuë'.
 Pancara'piquë a'sonconotahuatënëinquëma',
 të'yaitërinëinquëma' naporini, co aquëtë'
 oshahuaintomahuë'. Piyapi anishacancantacaso',
 pa'pi co noyahuë'. 7 Isoro'paquë sacai' Yosë
 imacaso'. Nisha nisha ya'huërin piyapi'sa'
 anishacancantacaiso'. Ina marë' oshahuanpi.
 Anishacancantona'piso nipirinhüë', na'con
 na'con oshahuanin. Yosëri chiníquën ana'intarin
 ni'ton, jma'huantacha nisarin paya!

8 Napoaton imirama quëran, nantëma quëranhuë
 nipon co noyahuë' nipatama', oshahuanama'.

Ninishitëimiratërama', ninishitërantëtërama', ninapotërama naporini, noya noya niitomahuë'. Tantoimira, tantorancha nipomarahuë', Yosë'pa' paatoma', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Imirama', nantëma', inapita nishitëtëramaso pochin cancantatoma', ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'poco'. ⁹ Ya'pirama quëran quënanamaso marë' co noyahuë' yonquihuatama', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, noya noya niitomahuë'. Somaraya nipomarahuë', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Cato quëran chachin noya ni'tapomarahuë' parisitopiquë tē'yatohuachinēnquëma', pa'pi co noyahuë' nisarama',” itërin.

Ohuica chihuërinso pochin nininso'
(Lucas 15.3-7)

¹⁰ Ina quëran Quisosori itaantarin: “Ama a'na hua'huasha tëranta' nocancosohuë'. Inahuanta' Yosëri nosororin. Nani anquëniro'sa' sha'huitërin a'naya a'naya a'paicaiso marë'. Tata Yosë'pa' ya'huatona', Yosë nontapi. [¹¹ Na'a piyapi'sa' co noyahuë' cancantatona', chihuëpiso pochin nipi. Yosë quëran quëmapico ni'to, o'marahuë inapita nicha'ëca'huaso marë'.]

¹² Ni'co'. A'na quëmapi pasa ohuicaro'sa' pë'tahuarin. Ya'ipiya nosororin. Pastoquë coshatacaiso marë' quëparinquë a'naya tëranta' chihuëhuachina, yonípon pa'nin. A'napitaso' inaquëranchin patahuaton, hua'qui' yonisarin. ¹³ Quënanahuaton, pa'yatarin. Iscon shonca iscon ohuicanënpita co chihuëpirinahuë', co inapitaráchin yonquirinhuë'. A'naíchin chihuërinso' quënanahuaton, na'con na'con

pa'yatërin. ¹⁴ Inapochachin Tata inápaquë ya'huërinso' nosororinquëma'. Hua'huaro'santa' nosororin. Co nohuantërinhuë' a'naya tëranta' parisitopiquë paacaiso'," tënin.

Nanan anoyatacaso' ya'huërinso'
(Lucas 17.3)

¹⁵ Ina quëran Quisosori pënëantarin. "Imapatamaco, iyaparima pochin ninicamaso' ya'huërin. A'naquën ma'sha onpotohuachinquën, quëmaora paaton, nanan anoyatëquë'. Ina quëran oshaquëran pënënuquë' noya yonquianta'in. Noya natëhuachinquën, oshanën marë' tëhuënychachin sëtohuachin, noya cancantaantarin. Iyaparima pochin ninosoroantarama huachi. ¹⁶ Nipirinhüë', co yanatëhuachinquënhüë', a'na ya'pihuë nipon, catohüë nipon pënënanso natanacaiso marë' quëparahuaton, nontoantaquë'. Iyaro'sa' quëparansopitanta' noya nataina' ama pi'pian tëranta' nonpinacaso marëhuë'. Inapitarinta' pënëina'. ¹⁷ Co inapita tëranta' yanatëantahuachinhüë', ya'ipi imaramasopita niyontonpachina', ya'ipiya sha'huitëquë' inahuarinta' nanan anoyachina'. Inapitarinta' pënëantapirinhüë', co inapita tëranta' yanatantahuachinhüë', ama huachi iyama pochin ni'cosohüë'. Co imarinso pochinhüë nipon, Noma copirno marë' coriqui ma'patona'pi pochin nipon ni'co huachi.

¹⁸ Oshahuanacaso' co yananiantohuachinhüë', sha'huitëquë': 'Tëhuënychachin iyasha oshahuan. Co naniantëranhüë' ni'ton, co Yosë inquitaringuënhüë', itëquë'. Yosërinta' inachachin napotapon. Nipirinhüë', oshanën marë' sëtaton

Yosë yonquiantahuachin, noyatapon. ‘Oshanën iyasha Yosë inquitaringuën,’ itëquë'. Yosërinta' oshanën inquitaton, noya ni'sarin huachi.

¹⁹ Catoyanquëma tëranta' napopianachin yonquiatoma Yosë nontohuatama', Yosë natanatënguëma', catahuaringuëma'.

²⁰ Chinotamacoso marë' niyontonpatama', canpitaro'co ya'huarahüë. Carayanquëma tëranta' niyontonpatama', canta' inaquë ya'huërarahuë,” tënin Quisoso.

²¹ Ina quëran Pitrori itërin:

—A'na iyahuë Sinioro ma'sha onpotohuachinco, nanan anoyachi, tënahüë. Nipirinhüë', naquëranchin naquëranchin ma'sha onpotohuachinco, ¿onpo onporota' nanan anoyachi? ¿Canchisëro' pochin nimara ti? itërin.

²² —Co canchisëroichin nanan anoyatacaso' ya'huërinhuë'. Canchisë shonca canchisëro'* anoyatoco', itërin Quisosori.

Co nanan anoyatona'pihuë'

²³ Ina quëran itaantarin:

“Yosë hua'anëntërinso' a'chinchinquëma', natanco'. A'na hua'an naporinso pochin ninin. Na'a piyapinënpitari nihuirin ni'ton, a'naya a'naya amatërin natanacaso marë'.

²⁴ Napohuachina, a'nara' quëntapi na'a huaranca nihuirinso'. Co apira pahuëretochináchinhüë' nihuitërin. ²⁵ ‘Hua'huayátërahuë nihuirinco ni'ton, co onporonta' nanitarinhüë' pahuëreincoso', ta'ton, inpriatonën itapon: ‘Iso quëmapi co

* **18:22** Canchisë shonca canchisëro' topachina: Onponta nanan anoyatacaso' ya'huërin, tapon napotërin.

nanitërinhuë' pahuërëincoso'. Chiminaquë huarënta' sacatopirinhüë', co onporonta' pahuërarincohüë'. Napoaton ya'ipi ma'shanënpita matonquë'. Ina quëran inaora chachionta' pa'anquë'. Sa'in, hui'ninpitare chachin pa'anquë' pi'pian tëranta' cana'i,' itërin hua'ani. ²⁶ Ina natanahuaton, nihuitona'pi chiníquën pa'yanin. Isonahuaton, nohuantaso' mosharin. 'Nosoroco siniro oshaquëran ya'ipiya pahuërë'inquën. Ama pa'ancoisohüë', itërin. ²⁷ Napotohuachina, hua'ani nosororin. Nosoroaton, ya'ipi nihuirinso' ayataton noya a'parin huachi.

²⁸ Nihuitona'piso nipirinhüë' pipirahuaton, a'na iin pi'pian nihuirinso' quënanconin. Pasa tahuëri sacatohuachina canarinsoichin nihuipirinhüë', maconorahuaton, chiníquën no'huirin. 'Ya'ipi nihuirancoso' apiramiáchin pahuërëco huachi,' itërin. ²⁹ Ina quëmapinta' isonahuaton, na'con mosharin. 'Nosoroco iyasha oshaquëran ya'ipi pahuërëaranquën,' itopirinhüë', ³⁰ co pi'pian tëranta' nosororinhüë'. Tashinan pëiquë apo'motërin. 'Pahuërëtaquë huarë' pipiin,' itërin. ³¹ Hua'an piyapinënpitaso' ina ni'sahuatona', no'huitopi. '¡Ma'huantacha ninin paya! Co pi'pian tëranta' nosororinhüë', ta'tona', hua'anëna ya'ipiya sha'huitonpi. ³² Ina natanahuaton, nihuitona'pi amataantarin. '¡Quëmaso' pa'pi co noyahuë' cancantëran! "Nosoroco," itëranco ni'ton, hua'huayátërahuë nihuipirancohüë', ya'ipiya topinan ayatëranquën. ³³ Carinquën nosororanquënso pochachin a'na iyasha nosorocamaso nipirinhüë', ¿co pi'pian tëranta' nosororanhuë' ti?' itërin. ³⁴ Ina quëran

chiníquën no'huiton, sontaro'sa' amatahuaton, tashinan pëiquë apo'motërin anta'. 'Pahuërëinco huarë' chiníquën aparisitëquë', itërin," tënin.

³⁵ Ina quëran itaantapon:

—Inapochachin Tata Yosë na'con nosoroatëinquëma', ya'ipi oshanëma' yainquitopirinquëmahuë', co canpita capini nanan anoyatohuatamahuë', co oshanëma' inquitarinquëmahuë'. Chiníquën parisitarama'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' nanan anoyatacaso' ya'huërin, itërin Quisosori.

19

Sa'ahuano'sa' pënëninso'
(*Marcos 10.1-12; Lucas 16.18*)

¹ Nani a'chinahuaton, Cariria quëran pipirin. Cortanii' aquëtëran paaton, Cotia parti cancoantarin huachi. ² Notohuaro' piyapi'sari imasapi. Inaquë na'a cania'piro'sa' anoyatërin.

³ Ina quëran a'naquën parisioro'santa' huë'pi. Nonpintatona', atëhuëcaiso marë' nontiipi:

—¿Noya ipora sa'anpo' tē'yatacaso' ti? itiipi.

⁴ —¿Ma'ta' Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoa'? Iráca ya'nan piyapi nipon, catoíchin Yosëri ninin. A'na quëmapi, a'na sanapi, inaíchin ninin. ⁵ “Napoaton quëmapi sa'apachina, pa'pin, a'shin, inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso' ya'huërin. Cato' piyapi nipirinhüë', a'naíchin pochin Yosëri ni'nin,” tënin. ⁶ Catoya'pi nipirinhüë', a'naíchin pochin ni'nin. Nani Yosëri asë'quërin ni'quëhuarë', co onporonta'

sa'ama' të'yatacaso' ya'huërinhuë', tënahuë, itërin Quisosori.

⁷ —¿Onpoatonta' nipachin, iráca Moisésëso' pënëninpoa' sa'anpo' të'yatacaso'? “Sa'anpo' yatë'yatohuatëra, coisëquë aninshitahuatë', të'yatërë'” tënin, itopi parisioro'sari.

⁸ —Co të'yatacaso' pënëninquëmahuë'. Co natantochináchinhuë' cancantërama' ni'ton, napotërinquëma'. “Coisëquë ninshitaquë huarë' të'yatërë'” itopirinquëmahuë', ya'nan nipon quëran huarë' co Yosë nohuantërinhuë' sa'ama' të'yatacaso'. ⁹ Napoaton carinquëma' pënëinquëma'. Co sa'ama' monshihuanpirinhuë', të'yatohuatama', oshahuanama'. Ina quëran a'na sanapi mapatama', co inaso' sa'amahuë'. Monshitëramaso pochin Yosëri ni'nin, itërin.

¹⁰ Ina natanahuatona', ca'tano'sanënpitari itapona':

—Ina pochin ni'quëhuarë', co noyahuë' sa'acaso' nimara, itopi.

¹¹ —A'naquën mini Yosë nohuanton co sa'apihuë'. Na'con na'conso nipirinhuë' noya sa'acaso'. ¹² A'naquën hua'huatapona quëran huarë' inachin co nanitopihuë' sa'acaiso'. A'naquëonta' a'napitari ma'sha onpotërin ni'ton, co huachi nanitopihuë'. A'naquëonta' na'con na'con Yosë marë' yasacatatona', co sa'apihuë'. Ina pochin nicacamaso' nohuantohuatama', inapoco', itërin Quisosori.

Hua'huaro'santa'nosororinso'
(*Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17*)

13 Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisosori së'huamotocaso marë'. Inapotahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Na'a hua'huaro'sa' quëntapirinahuë', ca'tano'sanënpitari co nohuantopihuë':

—Ama napotocosohuë'. Quisoso apinama', itopi. 14 Quisososo nipirihuë' tënin:

—Tananpitoco' hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosohuë'. Hua'huaro'sa' a'naroáchin yaimarinaco. Inapita pochin cancantohuatama', Yosë hua'anëntërinquë ya'conarama', itahuaton, 15 hua'huaro'sa' së'huamotorahuaton, Yosë nontërin noya ya'huëcaiso marë'. Nani Yosë nontohuachina, pa'nin huachi.

Ma'huan yaimarinso'

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

16 Ina quëran a'na quëmapiri huëcapairin.

—¿Ma'ta' Maistro caso' nii nanpimiata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itërin.

17 —¿Ma'marëta' noya nininso' natananco? Yosëíchin noya noyaso'. Nanpimiatamaso' nohuantohuatan, pënëntërinso' natëquë', itërin.

18 —¿Insopitata' natëca'huaso' ya'huërin? itërin ma'huani.

—“Ama piyapi tëpaquësohuë'. Nani sa'an ya'huëtohuachinquën, ama monshihuanquësohuë'. Ama ihuatëquësohuë'. Ama nonpinapiquësohuë'.

19 Tata natëquë'. Mamanta' natëquë'. Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroquë'” itërin Quisosori.

20 —Hua'huatapo quëran huarë' inapita natërahuë. ¿Ma'ta' pahuantarinco nica'huaso'? itaantarin ma'huani.

21 –Yosë pochachin cancantamaso' nohuantohuatan, ya'ipi ma'shanënpita pa'anconahuaton, coriqui canaranso' sa'ahuario'sa' quëtëquë'. Ina quëran imaco huachi. Co huachi ma'sharáchin yonquihuatanhuë', inápaquë canamiataran, itërin Quisosori.

22 Ina natanahuaton, co huachi noya cancantërinhuë'. “Hua'huayátërahuë ma'sha ya'huëtërinco,” ta'ton, sëtërin. Sëtaton, pa'nin huachi.

23 Nani pa'pachina, ca'tano'sanënpita itërin:

–Sacai quëran ma'huano'sa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. 24 Ni'co' iyaro'sa'. Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin. Camiyoso panca masho ni'ton, sacai' inaquë ya'conacaso'. Ma'huano'saso' ina quëran saca sacai Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso', itërin.

25 Ina natanahuatona', pa'yanpi.

–Napoahuarë' ¿cha'ërë'po ta'ma a'naya tëranta nica? nitopi.

26 Ya'ipiya notëërahuaton, itapon:

–Co insonta' inaora nanitërinhuë' cha'ëcaso'. Yosëíchin nanitërin anoyacancantinquëmaso'. Ya'ipiya nanitaparín, itërin.

27 –Ni'quë' Maistro. Quiyaso' ya'ipi ma'shanëhuëi patahuatoi, imasarainquën. ¿Ma'ta' ina marë' canapoi? itërin Pitrori.

28 –Tëhuënychachin iyaro'sa' canaarama'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri ya'ipiya anoyatarahuë. Naporo' noya noya ya'noato, hua'anëntacaso' shiraquë huënsërahuë. Inaquë

coisë pochin no'tëquën sha'huitarahuë. Can-pitanta' acoaranquëma' ya'ipi israiro'sa' shonca cato' huënton chachin nininso' hua'anëntacamaso marë'. Shonca catonquëma' napoarama'.²⁹ A'naquëma mini imamacoso marë' ma'shanëma' patarama'. Ina marë' Yosë acanaarinquëma'. A'naquëma' pëinëma', iyaparima', oshiparima', tataparima', mamaparima', sa'ama', hui'nama', no'panëma' inapita patarama' a'chinacaso marë'. Inapohuatama', a'naíchin marë' pasa aquëtë canarëso pochin quëtarinquëma'. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa' nanpimiatarama'.³⁰ A'naquënso ipora chiníquën nanantopirinahuë', a'na tahuëri topinan piyapi pochin nisapi. A'naquënso nipirinhue' ipora topinan piyapi pochin nicaponaraihuë', a'na tahuëri chiníquën nanantapi, itërin Quisosori.

20

Sacatoro'sa' canapiso'

¹ “Natanco iyaro'sa', Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. A'na quëmapi ya'huërin, pancana no'pa' hua'anëntërinso'. Inaquë opasáchin sha'nin. Panca imin ya'huëtërin ni'ton, piyapi'sa' nohuantërin iminënquë asacatacaso marë'. Tashiramiachin pa'nin sacatoro'sa' yonípon.² A'naquën quënanconahuaton: ‘Sacatoco,’ itohuachina, natanpi. ‘¿Onpo marëta' asacatarancoi?’ itohuachinara: ‘A'napita canapiso nápo' pahuërëaranquëma’, itërin. ‘Noyahua’. Ina nápo marë' ni'quëhuarë', sacatarai,' topachinara, iminënquë a'parin sacatacaiso marë’.³ Ina quëran yono

pi'iriahuaso', cachiquë paantarin a'na sacatoro'sa' yoniantacaso marë'. A'naquën quënancoantarin.

⁴ 'Canpitanta' iminëhuëquë sacatoco' no'tëquën pahuërë'inquëma', itohuachina: 'Noyahua'. Sacachii nipachin,' ta'tona', inahuanta' paantapi sacataponá'. ⁵ Ina quëran camotëchin naquëranchin cachiquë paantarahuaton, a'napitanta' iminëquë a'parin sacatacaiso marë'. Tëhuërënahuaso', inapotaantarin.

⁶ I'huaraya huarë' naquëranchin cachiquë paantarahuaton, quëmapi'sa' quënancoantarin. '¿Onpoatomata' topinan huaniarama'? ¿Ya'ipi tahuëri ipora co sacatëramahuë' pa?' itoonin.

⁷ 'Co sacachátëraraihuë'. Co inso tëranta' camairincoihuë' ni'toi, ninaarai,' itopi. 'Inta nipachin, canpitanta' iminëhuëquë sacatoco', itërin. A'na oraíchin pi'i ya'conacaso' nisapirinhüë', pa'pi sacataponá'.

⁸ Nani tashihuachina, hua'anëni inpriatonën sha'huitërin: 'Ya'ipi sacatoro'sa' amatahuaton, pahuërëquë'. I'huaraya huarë' sacatërin sopita'ton pahuërëquë', itërin.

⁹ A'na oraíchin sacatopirinhüë', huë'pachinara, ya'ipi tahuëri nanirinso' pahuërërin.

¹⁰ Tashiramiachin sacatopisopita ina ni'sahuatona', yonquiapi: 'Na'con na'con canpoaso' pahuërëarinpoa', ta'tona', huë'pirinhüë'. Ina nápo chachin pahuërërin anta'.

¹¹ Coriqui ma'pataponaraihuë', hua'anën no'huiconpi.

¹² 'Pasopitaso', a'na oraíchin sacatopi. Quiyaso nipirinhüë', ya'ipi tahuëri sacatërai. Tashiramiachin quëran huarë' pi'i pi'carincoi. Hua'qui' sacatopirinhüë',

napopianachin pahuërërancoi. Co no'tëquën

pahuërërancoihuë'; itërin a'nari. ¹³ 'Co'chi iyasha nonpintëranquëmahuë paya. Ina nápo coriqui marë' ya'ipi tahuëri sacatarai, itëramaco ni'ton, no'tëquën pahuërëranquëma'. ¹⁴ Canaranso' masahuaton, paquë huachi. A'napitaso' co hua'qui' sacatopirinahuë', caora nohuanto, ya'ipi tahuëri nanirinsó' pahuërërahuë. ¹⁵ Caoranquën coriqui ni'ton, onposona nohuantohuato, inanapo pahuërëta'huaso' ya'huërin. Inapita nosoroato, pahuërërahuëso marë' ¿no'huiramaco ti?' itahuaton, a'parin huachi. ¹⁶ Tëhuënhachin a'naquënso' ipora co piyapi'sari noya ni'pirinahuë', a'na tahuëri Yosëri nóya ni'sarin. A'naquënso nimirahuë' ipora piyapi'sari noya ni'pirinahuë', a'na tahuëri co Yosëri noya ni'sarinhuë'," itërin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huitantarinsó'
(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷ Ina quëran Quirosarinquë paantapi. Paponá pochin ca'tano'sanënpita amashamiachin quëparahuaton, inapitaráchin sha'huitantarin.

¹⁸ —Natanco iyaro'sa'. Quirosarinquë paantarëhua'. Inatohua' Yosë quëran quëmapico nimirahuë', sha'huirapiarinaco. Cotio hua'ano'sa', maistro'sa', inapita masahuatonaco: "Tëpacaso' ya'huërin," tosapi. ¹⁹ Ina toshuatona', nisha piyapiro'sa' sha'huitapi aparisitnacoso marë'. Tëhuarahuatonaco, chiníquën huihuiarinaco. Huihuitonaco, pë'shaarinaco. Ina quëran corosëquë apatanantarinaco chimina'huaso marë'. Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran nantantarahué huachi, itaantarin.

Santiago, Coansha inapita nohuantopiso'
(Marcos 10.35-45)

²⁰ Ina quëran cato' ca'tano'sanënpita huë'pi Quisoso nontacaiso marë'. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. A'shinë chachin huë'pi. A'shinso' isonahuaton:

Pi'pian Siniro nonchinquën, topiraihuë', itërin.

²¹ —¿Ma'ta' imoya nohuantëran? itërin Quisosori. —Hua'an ya'conpatan, hua'huahuëpita chiniquën nanan quëtëquë', topirahuë'. Quëma pirayan ahuënsëquë', a'nara' inchinan quëran, a'nanta' ahuënan quëran ahuënsëquë', itërin.

²² —Canpitaso' co ya'ipi nitochätëramahuë' ni'ton, co no'tëquën yonquïramahuë'. Máin o'orëso pochin chiniquën parisitarahuë. Canpitanta' aparisitohuachinënuquëma', ¿ahuantapoma' ti? itërin.

—Ahuantarai, topi cato chachin.

²³ —Imaramaco ni'ton, canpitanta' parisitapoma mini. Napoaponahuë', co caso' nanitërahuë' chiniquën nanan quëta'huanquëmaso'. Tata Yosëichin nanitërinso'. Inari nohuantërinso'pita acoarin. Nani inapita marë' taparin huachi, itërin.

²⁴ Ina quëran oshaquëran a'napita ca'tano'sanënpitari natanpi. “Chini chiniquën nanantacaiso' ¿nohuantopi ti?” ta'tona', no'huipi.

²⁵ Quisososo nipirihuë', ya'ipi ca'tano'sanënpita përasahuaton, pënënin:

—Nisha piyapiro'sa' chiniquën nanantacaiso' pa'yatopi. Hua'ano'saso' chiniquën nanantatona', piyapinënpita no'huiana quëran camaipi.

²⁶ Canpitaso nipirihuë' ama inapita pochin

cancantocosohuë'. Yosë huëntonënquë ya'conpatëra, co chiníquën nanantacaso' nohuantërëhuë'. Noya noya iyaro'sa' yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'.²⁷ Piyapinën pochin cancantoco'. Catahuacasoáchin yonquihuatama', Yosë noya noya ni'sarinquëma'.²⁸ Canta' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co a'napita camaica'huaso marë' o'marahuë'. Piyapi'sa' catahuaca'huaso marë' o'marahuë. Chiminarahuë na'a piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë', itërin Quisosori.

Somaraya nininso'

(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

²⁹ Paantarahuatona', a'na ninanoquë canconpi, Quirico itopiso'. Ina quëran pipihuachina, notohuaro' piyapi'sari imasapi.³⁰ Cato' quëmapi'saso nipirinhüë', ira yonsanquë huënsëapi. Somaraya ni'tona', inaquë huënsërapicoriqui ma'patacaiso marë'. “Quisoso na'huërarin,” topachinara, chiníquën përapí.

—¡Nosorocoi Siniro! Quëmaso' Tapico' shinquën. Yosë a'paimarinquën ni'ton, nosorocoi quiyanta' topiraihuë', itopí.³¹ A'naquëni natanahuatona', no'huipi: “Ta'toco',” itopirinhüë', aquëtë chachin chiníquën nontopí.

—¡Onpopionta' Siniro nosorocoi quiyanta' topiraihuë'! itantapí.

³² Napotihuachinara, Quisososo chiniconahuaton:

—Sha'huitoco' huë'ina', itërin. Huë'pachinara:

—¿Ma'ta' iyaro'sa' onpochinquëma'? itërin.

³³ —Anoyarayatocoi Siniro quiyanta' ni'chii, itopí.

³⁴ Itohuachinara, nosoroaton, sē'huarayarín. A'naroáchin noya ni'topi. Inapotohuachina, Quisoso imapi huachi.

21

Quirosarinquē canconinso'

(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Nani Quirosarinquē ya'caritahuatona', Oriposē panēnquē canconpi. Ina ya'cariya a'na niano' ya'huērin, Pitipaqi itopiso'. Inaquē canconahuaton, cato' ca'tano'sanēnpita sha'huitērin:

²—Paso' ninanoquē paco'. Pēi' ya'natimarinquē canconpatama', mora hua'huinē chachin a'sonpinan quēnanconarama'. Hua'huinso', hui'napishin. Cato chachin i'quiritahuatoma', quēshico. ³ “¿Onpotaomata' i'quiritaramaso'?” itohuachinēnquēma', “Siniorori nohuantērin. Apira isēquē acoquiantarai,” itoco'. “Quēpaquē nipachin,” itohuachinēnquēma', quēshico, itērin.

⁴⁻⁵ Iráca Yosē nohuanton pēnēntona'piri ninshita-ton tapon:

“Quirosarinquē ya'huēpisopita sha'huitēquē':
 ‘Ní'co' iyaro'sa'. Hua'anēma' huē'sarin catahuainquēmaso marē', Yosē a'patimarinquēmaso'.
 Chiníquēn nanantaponahuē', topinan piyapi pochin cancantaton, mora hui'napishin aipi huēnsēriarin, itēquē',” tēnin.

Iráca ninorinso chachin Quisoso mora aipi paa-caso yonquirin.

⁶ Ca'tano'sanēnpitaso pa'sahuatona', Quisosori camairinso chachin nipi. ⁷ I'quiritahuatona', cato chachin quēntapi. Mora aipi a'mopiso' huētohuachinara, ina aipi Quisoso huēnsērahuaton,

pa'sarin. ⁸ Na'a piyapi'sa' quëchitahuatona', a'mopiso' iraquë huëtöpi. A'naquëonta' panpë mono pochin nininso' masahuatona', no'paquë huëtöpi. Inaquë Quisoso pa'sarin huachi. ⁹ A'naquën quëchitërapì. A'naquëonta' imasapi. Paponà pochin chiníquën nonsapi:

—¡Nicha'ëcoi Tata Yosë! ¡Ma noyacha Quisososo paya! Tapico shiin inaso'. ¡Quëmari chachin chiníquën nanan quëtëran! ¡Quëma nohuanton, israiro'sacoi hua'anëntaríncoi! itöpi.

¹⁰ Quirosarínquë canconpachina, ya'huëhuano'sa' pa'yanatona', noncaroapi.

—¿Ma piyapita' isoso'? topachinara, ¹¹ —Co'ta Quisoso, Cariria parti ya'huërinso'. Nasarito quëran huëcaton, na'con pënëntërin, itöpi.

Nipa'antopisopita Yosë chinotopiso pëi quëran a'parinso'

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹² Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paaton, ya'conconin. Inaquë na'a nipa'antopisopita quënanconahuaton, a'parin. A'naquën coriqui nicanpiarapirinahuë', misanënapitanta' pitara'piarin. Nëpë' pa'aninsopitanta' a'paton, huënsëpiso' pitarin.

¹³ —Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Ca nohuanto, pënëhuë ya'huërin piyapi'sa' nontinacoso marë',” ténin Yosë. Canpitaso nipirínhuë', ihuatëro'sa' ya'huëpíquë pochin nitërama', itërin Quisosori.

¹⁴ Ina quëran na'a cania'piro'sa' Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpi Quisosori anoyatacaso marë'. A'naquën somaraya nininso'.

A'naquëonta' apiaro'sa'. Inapita huë'pachinara, a'naroáchin anoyatërin. ¹⁵ Cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapitaso' ni'sápi. Hua'huaro'saso nipirinhüë' pa'yatatona', chiníquën nonsapi. “¡Ma noyacha Quisososo paya! Tapico' shiin inaso'. Yosë chachin a'patimarinpoaso',” tosapi. Ina natanahuatona', hua'ano'sari no'huipi. ¹⁶ No'huitona', Quisoso itopi:

—Isopita napopiso' ¿co natananhuë' ti? itopi.

—Natanahuë mini. No'tëquën nonsapi. Yosë quiricanënquë naporin:

“Quëma nohuanton, hua'huaro'sa' nóya nonapiarinënquën.

Sho'shopia'huaro'sa' niponaraihuë', ‘Ma noyanquëncha quëmaso paya,’ itarinënquën,” ténin, itërin Quisosori.

¹⁷ Ina tosahuaton, Pitaniaquë pa'nin. Inaquë huë'ëpatërin.

Iquirá nara ahuirinso'

(Marcos 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Tashiramiachin ninanoquë paantapon pochin, Quisoso tanarin. ¹⁹ Aquë quëran iquirá nara quënanin, ira yonsanquë huanirinso'. “Inaya tëranta' nitërinso' ma'to ca'i,” ta'ton pa'pirinhüë'. Na'con monohuanaponahuë', co manta' nitërinhuë'. Ina ni'sahuaton:

—Ama huachi iso nara nichinsohüë', ténin Quisoso. Napohuachina, nara a'naroáchin ahuirin. ²⁰ Ina ni'sahuatona', ca'tano'sanënpita pa'yanpi.

—¿Onporahuatonta' Maistro, iso nara a'naroáchin ahuirin? itopi.

21 —Tèhuënchachin Yosë ya'ipi nanitaparin. Ina nontohuatama', ya'ipi cancanëma quëran natëco'. “Co Yosë catahuarincohuë’,” ama tocosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëhuatama', sacai' nininso' nanitaparama' canpitanta'. “Yosë nohuanton, iso motopi nichihuincarahuaton marëquë niichin” tënama' naporini, ina nohuanton, inapo'itonhuë'. ²² Yosë nontohuatama', noya natëco'. “Tèhuënchachin Yosë catahuarinco,” topatama', na'con catahuarinquëma'. Ma'sona tëranta' nipatama', acotarinquëma', tënin.

Chiniquën nanantërinso'

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paantarin piyapi'sa' a'chintantacaso marë'. A'chinaquëya', cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', inapita huë'pi.

—¿Onporahuatonta' chiniquën nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quëtërinquën ina pochin nicacaso'? Sha'huitocoi, itopi.

²⁴ —Inta nipachin, carinquëmanta' natainquëma'. Ina sha'huitohuatamaco, nanan quëtërinco'so' sha'huitaranquëma'.

²⁵ ¿Incarita' Coansha nanan quëtërin piyapi'sa' aporintacaso marë'? ¿Yosëri nanan quëtërin, piyapi'sari nica? ¿Ma'ta' tënama' canpita? Sha'huitoco carinquëmanta' nanan quëtërinco'so' sha'huichinquëma', itërin Quisosori.

Natanahuatona', inahua capini ninontapi.

—¿Ma'ta' itahua'? “Yosëri nanan quëtërin aporintacaso’,” itohuatëhua', “¿Onpoatomata' nipachin

co natëramahuë'?" itarinpoa'. ²⁶ Nipirinhüë', "Co Yosëri nanan quëtërinhuë'. Piyapiri quëtërin," itohuatëhua', na'a piyapi'sa' no'huiarinënpoa'. "Yosëri a'parin pënëntacaso marë'," topi ya'ipiya, nitopi.

²⁷ Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona':

—Ahuën. Co quiyaso' nitotëraihuë'. ¿Incariso' Coansha nanan quëtomara? Co nitotëraihuë', toconpi.

—I'yan, napoahuarë' co carinquëmanta' insosona nanan quëtërinco'so' sha'huitaranquëmahuë', itërin Quisosori.

Cato' hui'napi'sa' napopiso'

²⁸ Ina quëran itaantarin:

—Apira iyaro'sa' a'chintaanta'inquëma' yonquico'. A'na quëmapi ya'huërin opa sha'na'pi. Inaso', Cato' hui'nin ya'huëtërin. A'naso' sha'huitërin: "Ipora tahuëri, conpa, iminquë sacatonquë'," itopirinhüë', ²⁹ "Inca tata, co yasacatërahuë'," itërin. Napotaponahuë', oshaquëran yonquiantarin. Noya cancantaton, sacatapon pa'nin. ³⁰ A'na hui'nionta' camairin iminquë sacatacaso'. "Noyahua'. Pa'i nipachin canta' sacachi," itaponahuë', co pa'ninhüë'. ³¹ Cato' hui'nin chachin sha'huitopirinhüë', ¿insoarita' natërinso'? itërin Quisosori.

—Ya'nan camairinso' pa'pin natëton, sacatërin, itopi.

—No'tëquën naporama'. A'naso' "Pa'i nipachin," taponahuë', co pa'ninhüë'. Inapochachin copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa', monshihuana'piro'sa', inapita co noyahuë' yonquipirinhüë', iporaso' ina naniantahuatona',

Yosë imasapi. Imatona', tēhuēnchachin hua'anēntērinquē ya'conapi. Canpitaso nipirinhue' co yaya'conamahuē'. ³² Coansha Paotista pēnēnpirinquēmahuē', co yanatēramahuē'. Noya cancantamaso marē' a'chintopirinquēmahuē', co yanatēramahuē'. Copirno marē' coriqui ma'patona'piro'sa', monshihuana'piro'sa', inapitaso nipirinhue' a'naroáchin natētona', noya cancantopi. Ina nicapomarahue', co yonquiramahuē'. Co natētochináchinhuē' cancantērama', itērin.

Inpriatoro'sa' co noyahuē' yonquipiso'
(*Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19*)

³³ Ina quēran itaantarín: “A'nanta' pēnēnto nanan, a'chinchinquēma', natanco'. A'na quēmapi pancana imianatērin. Inaquē oparachin sha'nin. Nani pairapirahuaton, na'pi quēran nanpi ninin opa to'poitona' huino nicacaiso marē'. Naporahuaton, tori ninin. Inaquē piyapinēn ya'huaton nocorarin ama ihuacaiso marēhuē'.

Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin a'paicaiso marē'. ‘Sacatēramaso marē' patoma nitērinso' canpitaoranquēn marē' maco'. Patomachin canta' acotoco,' itērin. Itahuaton, a'na parti pa'nin huachi. ³⁴ Ina quēran nani nitohuachina, aquē ya'huērin quēran piyapinēnpita a'parin patoma nitērinso' ma'pacaiso marē'. ³⁵ A'papiirinhue', inpriatonēnpitari masahuatona', ahuēpi. A'naso' tēpapi. A'nanta' na'piquē tē'yaratona', tēpapi. ³⁶ Naquēranchin hua'anēni a'napita a'paantarín. Na'a piyapinēnpita a'paantapirinhue', inachachin nitantapi. Ahuēantarahuatona', topinan a'paantapi.

37 Ina quëran hua'anënso' yonquiantarin. '¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'pahirahuë', co manta' quëtopihuë'. Hui'nahuë chachin nipachin a'pa'i. Ina tëhuënchinso' natëapona' nimara,' ta'ton, hui'nin chachin a'pahirinhuë'. 38 Ya'caritëraso', inpriatoro'sari quënanpi. 'Ni'cochi. Hui'nin chachin huë'sarin huachi. Pa'pin chiminpachin, iso no'pa chachin hua'anëntapon. Huëco' tëpa'ahua' ya'ipi ma'shanënpita matahua', nitopi. 39 Naporahuatona', hua'anën hui'nin mapi. Masahuatona', aipiran të'yatopi. Ina quëran tëpapi huachi.

40 Napotohuachinara, ¿ma'ta' onpotintapon hua'anëni, hui'nin chachin tëpatopi ni'quëhuarë'?" itërin Quisosori.

41 —Pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, chiniquën no'huiton, a'naroáchin tëpapon. Ina quëran nasha inpriatoro'sa' acoantarin. Inapitaso' opa nito-huachin, no'tëquën quëtapi huachi, itopi.

42 —Íráca Yosë quiricanënquë ninshitërinso' ¿co nontëramahuë' ti? Ninshitaton, naporin:

“Na'pi quëran yapëihuachina, a'na na'pi quënanpirinahuë', pëina'piro'sa' co nohuantopihuë'. 'Napoonin,' ta'tona', të'yatopirinahuë'.

Hua'anëni maantarahuaton, 'Iso na'pi na'con na'con nohuantërahuë pëica'huaso marë', ta'ton, noya acoantarin.

Yosëri chachin inapotërin. Napoaton 'ma noya' tënëhua',” tënin quiricanënquë.

43 Napoaton itaranquëma', Yosë yahua'anëntopirinquëmahuë', co nohuantëramahuë' ni'ton, a'poarinquëma'. Nisha piyapiro'sa'

piyapinēnpita pochin ni'sarin. Inapitaso' noya natēapi. [⁴⁴ Ina na'pi i'patohuatēra, anotate' ya'panē'. A'na tahuēriso nipirinhue' ina na'piri chachin anoantohuachin, a'naquēn ni'sharian,] itērin Quisosori.

⁴⁵ Natanahuatona', cotio hua'ano'sa', parisioro'sa', inapita yonquipi. “Canpoa' chinotatonpoa' pēnēnarinpoa',” ta'tona', no'huipi. ⁴⁶ No'huitona' tashinan pēiquē yapo'mopirinhue', piyapi'sa' tē'huatatona', co mapihue'. Notohuaro' piyapi'sa' Quisoso noya natanpi. “Yosēri chachin acorin pēnēnpoaso marē’,” topi. Napoaton cotio hua'ano'sa' co nanitopihue' Quisoso macacaiso'.

22

Coshatacaso marē' amatērinsopita (Lucas 14.15-24)

¹ Ina quēran a'na pēnēnto nanan ya'huērē', sha'huitaantarin:

“Yosē hua'anēntērinso' a'chintaanta'inquēma'.

² A'na copirno naporinso pochin ninin. Inaso', hua'huayātērahuē piyapi'sa' hua'anēntērin. Hui'nin yasa'apachina, panca pita nisarin.

³ Napoaton piyapinēnpita a'parin piyapi'sa' sha'huitacaiso marē'. Sha'huitopirinhue', co nohuantopihue' huēcacaiso'. ⁴ Copirnos

natanahuaton, a'napita piyapinēnpita a'paantarin:

‘Sha'huitonco' manóton huē'ina'. Nani ohuacaro'sa' amoshin nipisopita atēpatērahuē cacacaiso marē'.

Nani ya'ipi taparahue'. Huēco huachi ca'ahua', itonco', itahuaton a'parin. ⁵ Pa'sahuatona',

sha'huitaantapirinuë'. 'Co'chi nanitëraihuë paya,' toconpi a'naya a'naya. A'naso' iminquë pa'nin. A'nanta' ma'sha pa'anapon pa'nin. ⁶A'naquënisó', piyapinënpita masahuatona ahuëpi. Inapotatona' tēpapi. ⁷Copirnosó' natantahuaton, chiníquën no'huitërin. Sontaro'sa' a'parin ana'intacaiso marë'. Piyapinënpita tēpatopi ni'ton, inahuanta' sontaro'sari tēparin. Napotahuatona' pëinënapita ahuiquitopi. ⁸Piyapinënpita amatantarahuaton, sha'huitërin. 'Pita marë' nani tapapirahuë'. Amatërahuësopitaso' co inashitopihuë' isëquë nicacaiso ni'ton, co huachi inapita yonquirahuë. ⁹A'na ira a'na ira pa'tatoma', a'napita piyapi'sa' quënanpatama', sha'huitonco' huë'ina'. Inso tëranta' quënanpatama', sha'huitoco' huë'ina'. Hui'nahuë sa'acaso marë' noya pita nisarahuë', itërin. ¹⁰Piyapinënpita pa'sahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitëra'piapi. Noya nipisopita, co noyahuë' nipisopitanta' sha'huitëra'piapi. Pita pëi' noyá ya'sotopi.

¹¹Ya'conahuaton copirnosó', a'naya a'naya noya nontërin. A'na quëmapiso nipirinuë', co noya nitaparinhuë' pita pëiquë ya'conacaso marë'. ¹²Ina ni'sahuaton, copirnorí itërin: '¿Onpoatonta' iyasha co noya nitapaponahuë' ya'conan?' itërin. Napotopirinuë', co manta' tëninhuë'. Tapanaton, ta'tárin. ¹³'Iso quëmapi masahuatoma', tonpoco'. Pa'on, tanpaquën, inapita noyá tonpoco'. Nani tonporahuatoma', tashinanquë tē'yatoco'. Inatohua' piyapi'sa' na'nërapí, chiníquën parisitapi huachi,' itërin piyapinënpita. ¹⁴Inapochachin notohuaro' piyapi'sa' Yosëri amatërin huëntonënuë'

ya'conacaiso marë'. Na'a natanpirinahuë',
caraíchin huayonin," itërin.

Coriqui ma'patërinso'

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ Parisioro'sa' natanahuatona', ninontopi.
"Huëco' nonpintatëhua', nisha nisha
natahuan'. Co no'tëquën a'panihuachinpoahuë',
sha'huirapihua'," nitopi. ¹⁶ Napoaton
a'naquën a'papi Quisoso natanacaiso
marë'. Irotisë pa'yatopisopitanta' caraya
pa'pi. Canconahuatona', noyásha nontonpi
nonpintacaiso marë'.

—Quëmaso' Maistro, noyanquën. Co onporonta'
nonpinanhuë'. Yosë pënëninpoaso' no'tëquën
a'chintërancoi. Piyapi'sa' no'huipirinënquëonta',
co ina yonquiranhuë'. Co hua'an tëranta'
të'huatëranhuë'. ¹⁷ Napoaton yanatanainquën.
Noma copirnosos' nisha piyapi niponahuë',
ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Nani pi'ipi coriqui
ma'painpoaso marë' comisionënpita a'parin.
Huë'pachina, ¿noya ipora quëtacaso', ti? ¿Ma'ta' Yosë
nohuantërin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii,
itopi.

¹⁸ Yanonpintopiso' nitotaton, Quisosori itërin:

—¿Canpitaso' nonpintëinquëma'! ¿Ma'marëta'
yaatëhuëramaco? ¹⁹ Noma coriqui a'notoco ni'i,
itërin. Napotihuachina, a'notopi.

²⁰ —¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —
Noma copirno, itopi.

—¿Inta' nininëonta' isëquë ninshitopi? itantarin.

²¹ —Noma copirno chachin, itopi.

—Copirno coriquinën ni'quëhuarë', quëtantaco'. Naporahuaton, Yosë nininpoa' ni'ton, hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëcaso' ya'huërin, itërin.

²² Natanahuatona', pa'yanpi. “¡Ma noyacha a'panirinpoa paya!” ta'tona', patopi huachi.

Piyapi'sa' nantiantarapiso'

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³ Naporo' tahuëri a'napita cotio hua'ano'sa' huë'pi, satororo'sa' itopiso'. Inapitaso' nisha a'chinpi. “Piyapinpoa' chiminpatëhua', co onporonta' nantiantarihuahuë',” toconpi. Inapitanta' Quisoso yanonpintatona', huëcapaipi.

²⁴ —Íráca Maistro Moisésë pënëninpoa': “Quëmapi sa'aponahuë co hui'nin ya'huëyátërasohuë' sa'in ayananpihuachin, ina iini chachin imoroën maantacaso' ya'huërin. Hui'nahuanpachin, iinco' apoin inari ya'huëretacaso marë'. Ina quëran mashotohuachin, ma'shanën, no'panën, inapita maantarin,” ténin Moisésë. ²⁵ Canchisë iyaro'sa' iráca ya'huërin. Paninanso' sa'apirinhuë'. Co hui'nin ya'huëyátërasohuë', sa'in ayananpirin.

²⁶ Ina iini chachin maantarin. Moisésë téninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyátërasohuë', chimiantarin. A'na iionta' inapoantarin. Canchisë iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tëranta' hui'nina ya'huëchátërasohuë', ya'ipi taquipi. ²⁷ Ina quëran sanapinta' chiminin huachi. ²⁸ Canchisë chachin ina sanapiáchin mapirinahuë', nantiantacaso tahuëri nanihuachin, ¿inquën chachincha sa'in ninë'poya? itopi.

29 –Canpitaso' co no'tëquën yonquiramahuë'. Yosëso' chini chiníquën nanantopirinhüë', co nohuitëramahuë'. Quiricanëonta' co nitotëramahuë'. Napoaton co nanitëramahuë' no'tëquën yonquicamaso'. Yosëso' ya'ipiya nanitaparín. 30 Chiminpisopita nanpíantahuachina', co huachi sa'asapihuë'. Sanapi'santa' co huachi so'yaapihuë'. Anquëniro'sa pochín nisapi. 31 Chiminpisopita tëhuëñchachín nanpíantarapi. Moisésë nontohuachina, Yosëri chachín sha'huitërin. 32 “Caso' Yosëco. Apraan chinotarínco. Isaco, Cacopo, inapítanta' chinotarínaco,” itërin. Cara chachín iráca chimínpirinahüë', naporín. Nanpípisopítaráchín Yosë chinotapi. Napoaton inapítanta' chimínpirinahüë', Yosë marëso nanpírápi, itërin Quisosori.

33 Piyapi'sa' ina natanahuatona', pa'yanpi. “¡Ma noyacha a'chintërinpoa paya!” topi.

Yosë na'con na'con nohuantërinso'
(*Marcos 12.28-34*)

34 Natanahuatona', parisioro'santa' niyontonpi. “Quisoso no'tëquën a'panitaton, satsioro'sa' atapanín ni'ton, co huachi yanatanpihuë',” ta'tona', niyontonpi ina nontantacaiso marë'. 35 A'na maistro iráca nanan noya nitotërinso' huë'sahuaton, Quisoso nontiirin atëhuëcaso marë'.

36 –Pi'pian Maistro yanatananquën. Yosë na'con pënëninpoa'. ¿Ma'ta' na'con na'con nohuantërin nicacaso'? itiirin.

37 –Inta nipachín sha'huichinquën. Yosëso' Sinioro ni'ton, hua'anëntërinpoa'. Ina na'con nosorocaso' ya'huërin. “Ya'ipi cancanëma quëran,

ya'ipi hua'yanëma quëran, ya'ipi yonquinëma quëran, ya'ipi inaquëranpita nosoromiatoco'," tënin. ³⁸ Ina na'con na'con nohuantërin. ³⁹ Isonta' Yosë nohuantërin: "Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco'," tënin. ⁴⁰ Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapitaso' na'con pënëntopirinahuë', nosorocaso' na'con na'con nohuantopi. Napoaton nosorohuatama', Yosë yonquirinso chachin imasarama', itërin Quisosori.

Yosëri a'paimarinso'

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Parisioro'sa' nani niyontonpi ni'ton, Quisosorinta' natanarin no'tëquën ayonquicaso marë'.

⁴² —Iráca Yosë quiricanënquë sha'huitërinpoa'. "A'na tahuëri a'na quëmapi acoarahuë piyapi'sa' nicha'ëcaso marë'. Inaso' Cristo itopiso'," tënin Yosë. ¿Inta' shiin inaso'? itërin Quisosori.

—Tapico' shiin inaso', topi parisioro'sa'.

⁴³⁻⁴⁴ —Naporinchi paya. Inaso nipirinhuë', iráca Ispirito Santo nohuanton, Tapiri chachin Cristo ninoton, ninshitërin:

"Yosëri Sinioronëhuë sha'huitërin. 'Inchinanëhuë quëran huënsëquë' inimiconënpita cari minsëchinquën, itërin Yosëri," tënin Tapi.

⁴⁵ Shia'huain niponahuë', Cristo yonquiaton, "Sinioronëhuë," tënin. ¿Onpoatonta' naporin? itërin Quisosori.

⁴⁶ Natanaponaraihuë', co manta' a'panitopihuë'. "Yosë hui'nin chachin ni'ton, Tapiri Cristo chinotërin," ta'caiso nipirinhuë', co

yanatëpihuë'. Napoaton naporo quëran huarë' tapanatona', co huachi nohuantopihuë' Quisoso natanacaiso'.

23

Parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita chiníquën pënëninso'

(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin. Ca'tano'sanënpitanta' natanapi. ² “Tëhuënhachin iyaro'sa', cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita na'con a'chintatënënuëma': ‘Moisësë pënëninpoaso' no'tëquën a'chinchinquëma', topi. ³ Yosë nanamën a'chintohuachinënuëma', noya natëco'. Nipirinhüë', ama inapita nonancosohüë'. Inahuaso' pënënpirinënuëmahuë', co cancanëna quëran imapihuë'. ⁴ Ni'co'. Panca pë'pëto quëpahuatëra, sacai' iratacaso'. Inapitaso' inapochachin a'chintërinënuëma'. Co Yosë quiricanënáchin a'chinpihuë'. Inahuara yonquinëna quëraonta' nisha nisha pënëntopi. Panca pë'pëto apë'pëtëreso pochin nitërinënuëma'. A'chintopirinënuëmahuë', inahuara chachionta' co natëpihuë'. ⁵ Pi'pian Yosë quiricanën ninshitahuatona', të'yainaquë achinpipi piyapi'sari nicacaiso marë'. Naporahuatona', naporopi a'mopi nohuitacaiso marë'. ‘Inapohuatëhua', piyapi'sa' noya ni'sarinënpoa', ta'tona', napopi. Napoaponaraihuë', co aquëtë' Yosë yonquipihuë'. ⁶ Pita nipachina, huancánachin yahuënsëconpi. Niyontonpiso pëiquë ya'conpachinara, hua'ano'sapitarë' yahuënsëconpi. ⁷ Cachiquë pa'pachinara, na'a

piyapi'sari noya nontopi. 'Huë'cama maistro,' itohuachinara, pa'yatopi.

⁸ Canpitaso nipirihuë', ama maistro itiinëmaso nohuantocosohuë'. Ya'ipinquëma' iyama pochin nisarama'. Casáchin no'tëquën a'chintëranquëma'.

⁹ Ama a'na piyapi na'con na'con pa'yatocosohuë'. 'Quëmaso' tata pochin ni'nanquën. Natëaranquën huachi,' ama itocosohuë'. Yosëichin natëcaso' ya'huërin. Inaso' tatanënpoa' inápaquë ya'huërinso'.

¹⁰ Ama hua'an pochin chiníquën nanan nohuantocosohuë'. 'Ca natëco,' ama tocosohuë'. A'naíchin hua'an ya'huëtërinquëma',

Cristo itopiso'. ¹¹ Yosë huëntonënuquë ya'conpatëra, co chiníquën nanantacaso' ya'huërinhuë'.

Noya noya yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ¹² 'Caso' noya noyaco,' topatama',

Yosë atapanarinquëma'. Nipirihuë', 'Caora co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Catahuaco

Sinioro,' topatama', Yosë catahuaarinquëma'. Noya noya acoarinquëma', itërin.

¹³ Ina quëran Quisosori cotio maistro'sa', parisioro'sa inapita pënënaton itapon:

"Cotio maistro'sanquëma', parisioro'sanquëma', canpitaso nonpintënuquëma ni'ton, ¡ma'huantacha nisarama paya! Co no'tëquën a'chinamahuë'

ni'ton, Yosë iranën ya'copiatë pochin nitërama'.

Co no'tëquën Yosë imatomahuë', co canpita tëranta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'.

A'napitanta' yaya'conpirinahuë', co catahuaramahuë' ya'conacaiso'. Canpita nonaninënuquëma' ni'ton, inapitanta' co

ya'conpihuë'. [¹⁴ Canpitaso nonpintënuquëma ni'ton, ¡ma'huantacha nisarama paya! Quëyorono'sa'

nonpintërama'. Noya nontapomarahuë', a'naya a'naya nonpintatoma', ma'shanënapita matërama'. Ina quëran niyontonpiso pëiquë ya'conpatamara, hua'qui' Yosë nontapomarahuë', co cancanëma quëran imaramahuë'. Ina marë' aquë aquëtë' ana'intarinquëma'.]

¹⁵ Canpitaso' nonpintëinquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Nisha piyapi'sa' a'chintacamaso marë' ira iratërantarama'. Aquë paatoma', a'naya a'naya a'chintërama' canpita pochin yonquicaiso marë'. Natëhuachinëinquëma', aquë aquëtë' co noyahuë' cancantapi. Ya'ipinquëma' parisitopiquë pa'sarama huachi.

¹⁶ ¡Ma'huantacha nisarama paya! A'napita yaa'chintopiramahuë', co no'tëquën yonquiatomahuë', somaraya pochin cancantërama'. Somaraya nininso' co pi'pian tëranta' nanitërinhuë' a'napita quëpacaso'. Inapochachin canpitaso' co Yosë nohuitatomahuë', co nanitëramahuë' a'napita a'chintacamaso'. 'Yoscoarë' topatëra, no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topi ya'ipi piyapi'sa'. Canpitaso nipirinhüë' nisha nisha tënama'. 'Yosë chinotopiso pëi' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' itopiramahuë', nonpinpata-manta', 'Co ina marë' Yosë ana'intarinpohuë', toconama'. 'Yosë chinotopiso pëiquë oro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën, topatëra, naporo huarë' no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topiramahuë'. ¹⁷ Co no'tëquën yonquiramahuë'. Yosë chinotopiso pëi' mini oro quëran noya noya ninin. Oro inaquë ya'huërinso' co aquëtë' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Co chinotopiso' pëiquë ya'huërinhuë' naporini, co Yosëri noya ni'itonhuë'.

18 Yosë chinotopiso pëiquë artaro ya'huërin. Inaquë ma'sha acopi Yosë chinotacaiso marë'. 'Artaro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' tapomarahüë', nonpinpatamanta', 'Co ina marë' Yosë ana'intarinpoahuë', toconama'. 'Ma'sha inaquë acopiso' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën, topatëra, naporo huarë' no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topiramahuë'. Yanonpinatoma', naporama'. 19 Somaraya pochin cancantatoma', co no'tëquën yonquiramahuë'. Co ma'sha acopiso' aquëtë' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Artaro mini ma'sha acopi quëran noya noya ninin. Artaroquë acopi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. 20 'Artaro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatama', ya'ipi inaquë acopisopitanta' yonquicaso' ya'huërin. 21 'Yosë chinotopiso pëi' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatama', Yosë inaquë ya'huërintonta' yonquicamaso' ya'huërin. 22 Inapochachin 'Pi'iro'të' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatamanta', co pi'iro'tëáchin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë inaquë ya'huaton, hua'anëntarinpöa'. Inanta' yonquicamaso' ya'huërin.

23 Canpitaso nonpintëinquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! 'Nani ma'sha quëran, diesmo Yosë quëtacaso' ya'huërin,' itërinpoa' Moisësë. Ina natëpiramahuë', nonpintëinquëma' canpitaso'. Napoaton ma'sha sha'patamara, pi'pian quëtërama'. Ya'ipi cosharo apimotacaso marë' sha'nama' quëran huarë' diesmo quëtërama'. Inaso' noya nipirinhüë', Yosë na'con na'con nohuantërintososo' naniantërama'.

Co no'tëquën nonamahuë'. Co sa'ahuario'sa' nosororamahuë'. Naporahuaton, co cancanëma quëran huarë' Yosë natëramahuë'. Ina marë' ana'intarinquëma'.²⁴ Somaraya pochin cancantatoma', co no'tëquën a'chinamahuë'. Ni'co'. Canpitaso' yao'opatomara, ama o'oso tëranta' o'ocamaso marëhuë' noyá panshairama'. Napoapomarahuë', camiyo a'naroáchin mi'tëramaso pochin ninama'. Yosë na'con na'con nohuantërinso', co natëramahuë'.

²⁵ Canpitaso' nonpintëinquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Tëhuë'nchachin yanonpinama'. Ni'co'. A'naquën minë', sënan, inapita pa'mohuachinara, aipiáchin pa'mopi. Acoposo nipirinhüë', në'huënantëtërin. Inapochachin canpitaso' piyapi'sa' noya nicainëinquëmasoachin yonquipiramahuë', acopo' cancanëma quëranso', co noya yonquiramahuë'. Nonpinatoma', yaihuatërama'. Ma'sharáchin nohuantatoma', co Yosë nohuantërinso' ninamahuë'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'.

²⁶ Canpitaso parisioro'sanquëma', somaraya pochin cancantërama'. ¿Onporahuatomacha co no'tëquën yonquiramahuë' paya? Cancanëma'ton anoyatoco'. Ina quëran noya cancantatoma', noya nisarama huachi.

²⁷ Canpitaso' nonpintëinquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Yosë quiricanën a'chinpiramahuë', yanonpinama'. Ni'co'. Chimipi na'pi naninquë po'mohuatëra, aipiran quëran huiríchinquë pashitëre'. Noyápiachin ya'nopirinhüë', acoposo' nansë, nosha chanatërinso', inapita co nishinahuën' nisarin.

28 Inapochachin canpitaso' ninama'. Piyapi'sa' noya nicasatēnquēma': 'Ma noya maistro'sa' Yosē natēpi,' topirinahuē'. Acopo' cancanēma quēranso nonpinatoma', pa'pi co noyahuē' cancantērama'.

29 Canpitaso' nonpintēnquēma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Iráca Yosē piyap-inēnpita pēnēntohuachinara, shimashonēmapitari no'huitona', tēpapi. Ipora canpitaso', pa'pitopiquē pēirapirama'. Noya quēmapi'santa pa'pitopiso', yancoro'sa' sharapirama'. Ama naniantacaso marēhuē' napotērama'.³⁰ Inapotatoma' naporama': 'Iráca chachin ya'huērai naporini, co quiyariso' tēpa'itohuē', topiramahuē',³¹ shimashonēma' quēpatoma', canpitanta' tēpatona'piro'sa pochin cancantarama'.³² Inapita pochin cancantatoma', co noyahuē' nisarama'. Na'con na'con oshahuanarama'.

³³ ¡Ya'huan pochin cancantatoma', pa'pi co noyahuē' nisarama'! ¿Onporahuatomacha pēn quēran cha'ērē'ponquēmaya? Co cha'ēsaramahuē'.

³⁴ Napoaton pēnēntona'piro'sa' a'pataranquēma'. No'tēquēn yonquina'piro'sa', a'china'piro'sa' inapita a'pataranquēma' a'chintinēnquēmaso marē'. No'tēquēn pēnēnaponēnquēma' nipirinhue', no'huirama'. A'chintopirinēnquēmahuē', a'naquēn tēpaarama'. A'naquēn niyontonpiso pēiquē chiníquēn huihuirama'. Nisha nisha ninanoquē imatoma', aparisitarama'. A'naquēonta' corosēquē patanantatoma', tēpaarama'.³⁵ Iráca quēran huarē' noya quēmapi'sa' pēnēntopirinahuē', na'a tēpapi. Apiri'ton noya quēmapi nipirinhue', iini tēparin. Ina piquēran a'naya a'naya noya pēnēntopirinahuē', tēpara'piapi.

Na'a pi'ipi napopi. Napoin quëran Sacariasë tÛpapi anta'. Piriquiasë hui'nin inaso'. Yosë chinotopiso pÛi i'iratÛquë artaro ya'huërinso aquëcha tÛpapi. Canpitaso' ina nitotapomarahuë', co natantochináchinhuë' cancantërama'. Napoaton Yosë chiníquën ana'intarinquëma'.³⁶ Iráca quëran huarë' shimashonëmápi co noyahuë' cancantopi. Ipora canpitanta' inapita pochachin cancantarama' ni'ton, Yosë na'con ana'intarinquëma huachi, tÛnahuë," itërin.

*Quirosarinquë ya'huëpisopita yonquiaton,
Quisoso sëtërinso'*

(Lucas 13.34-35)

³⁷ Ina quëran taantaran: "¡Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëramasopita yonquiatÛnquëma', chiníquën sëtërahuë! Na'a pënëntona'piro'sa' Yosë a'patërinquëma' pënëinÛnquëmaso marë'. A'pápirinhuë', tÛparama'. A'naquën na'píquë tÛ'yaratoma', tÛparama'. Ya'ipínquëma' nosoroatÛnquëma', na'aro' yacatahuapíranquëmahuë', co ca tÛranta' nohuantëramacohuë'. Atari hua'huin to'cohuëtërinso pochin yapa'poyapíranquëmahuë', co nohuantëramacohuë'.³⁸ Napoaton Tata Yosë patarínquëma'. Chinotëramaso pÛinta' patarin. Co huachi catahuaarínquëmahuë' ni'ton, noquitarama huachi.³⁹ Canta', co huachi quënanaramacohuë'. O'manta'huaso' tahuëri huarë' quënantaramaco. Naporo': '¡Ma noyanquëncha quëmaso paya! Sinioro chachin a'pámarínquën,' itaramaco huachi," itërin Quisosori.

24

Yosë chinotopiso pëi' ohuatapiso'
(Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Ina quëran Yosë chinotopiso pëi quëran pipi-huachinara, ca'tano'sanënpitari itapona':

—Ni'quë' Maistro. Ma noyápiachin Yosë chinotopiso pëi', itopi.

² —Iporaso' ya'ipiya noyápiachin ni'piramahuë', a'na tahuëriso' ya'ipiya ohuatapi. Co a'na na'piya tëranta' nia'yhuiritarinhuë', itërin Quisosori.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'
(Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ Ina quëran Oriposë panënuë pa'sahuaton, inaquë huënsëconin. Ca'tano'sanënpitaráchin ya'huëpi. Inapitari huëcapairahuatona', itiipi:

—¿Onporota' Maistro ohuatapi? Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, ¿ma'ta' onporahuachina' nitotapoi? ¿Onporota' o'mantararan? Inapita sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itopi.

⁴ —Ni'cona iyaro'sa' nonpintochinënuëma'.

⁵ A'naquën huëcapona'. “Caso' Cristoco. Yosë chachin a'paimarinco,” tosapi. Nonpintë' nipirinuë', na'a piyapi'sari imasapi. ⁶ Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huiapi. Niahuërahuatona', quira nisapi. Ina natanpatama', ama pa'yancosohuë'. Yosë nohuanton, naporapi. Napoaponahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'. ⁷ Nisha nisha nananquë nonpisopita nino'huitona', quira nisapi. Copirnoros'a capini nino'huitona', piyapinënpita camairapi quira nicacaiso marë'. Nisha nisha parti cosharo' pahuanpachin, tanari piyapi'sa' tiquirarin. Naporahuaton,

a'na parti a'na parti ocohua pa'sarin. ⁸ Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, iquitárin, co a'naroáchin huairinhué'. Inapochachin ayaro' tahuéri ya'caritohuachin, piyapi'sa' parisitaponaraihué', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhué'.

⁹ "Naporó' tahuéri'sa' co noya piyapi'sahué' masarinënguëma'. Imaramacoso marë' aparisitarinënguëma'. Nisha nisha piyapi'sa' no'huiarinënguëma'. A'naquëma' tëpararinënguëma'.

¹⁰ Inapohuachina', na'a piyapi'sa' imasapirinacohué', co ahuantatonaraihué', Yosë naniantapi. Pipirahuatona', imarinosopita no'huitona', sha'huirapirapi.

¹¹ A'naquëonta' nonpin nanan pënëntapona'. Nonpinapirinahué', na'a piyapi'sari natëtona', nonpin nanan imasapi huachi.

¹² Piyapi'sa' pa'pi co noyahué' cancantatona', na'con na'con oshahuanapi. Co huachi ninosoroapihué'.

¹³ Canpitaso nipirinhue' noya ahuantoco'. Co a'pohuatamacohué', noya nicha'ësaranguëma huachi.

¹⁴ Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaso' a'chintëranquëma'. Ina nanan chachin ya'ipi parti a'chinacaso' ya'huërin. Ya'ipi piyapi'sa' nitochina'. Ya'ipi parti a'chintohuachina', naporo' ayaro' tahuéri naniarin huachi.

¹⁵ Iráca Naniri ninoton, ninshitërin. 'A'na tahuéri inimicoro'sa' Yosë pëinënguë ya'conahuatona', tapiapona'. Pa'pi co noyahué' nitatona' inapotohuachina', co huachi inaquë Yosë chinotapihué', tënin. No'tëquën ninorin ni'ton, ina quirica nontohuatama', noya yonquico'. ¹⁶ Naniri ninorinso' nanihuachin, Cotia parti ya'huëramasopita motopi'pa' manóton

ta'aco', chiníquën aparisitochinënquëma'.
 17 Pëinëma aipi ya'huëhuatama', ama
 ma'shanëmapita quëpacaso marë' ya'concosohuë'.
 A'naroáchin topinan ta'aco'. 18 Iminëmaquë
 sacatasënguëma' nipachin, ama a'moramaso
 tëranta' maquintacosohuë'. Manóton ta'aco'.
 19 Naporo' tahuëri'sa' cayorono'sa', sho'shopia'hua
 ya'huëtopiso', inapitaso' sacai quëran ta'arapi
 ni'ton, parisitapona'. ¡Ma'huantacha nisapi
 paya! 20 Yosë nontoco' ama o'nápiquë ta'acaso'
 ya'huë'insohuë'. O'napiquëhuë nipon, chinoto
 tahuërihuë nipon, saca sacai' ta'acaso'. 21 Ina
 quëran piyapi'sa' chini chiníquën parisitapi.
 Isoro'pa' ya'huërin quëran huarë' co ina
 pochin parisichátërapihuë'. Ina piquëraonta'
 co onporonta' ina pochin parisitantarapihuë'.
 22 Yosë nohuanton, co hua'qui' aparisitapihuë'.
 Hua'qui' aparisitapi naporini, ya'ipi piyapi'sa'
 taqui'itonahuë'. Nipirinhuë', piyapinënpita
 nosoroaton, co nohuantërinhuë' hua'qui'
 aparisitacaiso'. Huayoninsopita nicha'ësarín
 huachi.

23 Naporo' tahuëri'sa' nisha nisha
 sha'huitarinënquëma'. '¡Ni'cochi, Cristo nani
 huë'nin! Pasëquë ya'huarin,' itohuachinënquëma',
 ama natëcosohuë'. 24 Na'a nonpin nanan
 pënëntona'piro'sa' huëcaponá'. 'Caso' Cristoco'
 tosapi a'naquën. 'Caso' ninotona'pico,'
 tosapi a'naquëonta'. Sacai' nininsopita
 nisapi piyapi'sa' nonpintacaiso marë'.
 Huayoninsopitanta' nonpintochinaichin nisapi.
 25 Nani sha'huitëranquëma' ama naporo tahuëri
 nonpintinënquëmaso marëhuë'. 26 'Huëco' inotëro

parti pa'ahua'. Inatohua' Cristo ya'huarin,' itohuachinënquëma', ama pacosohuë'. 'Paso' pëiquë ya'huërarin,' itohuachinënquëmanta', ama natëcosohuë'. ²⁷ Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahuë. O'mantahuato, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco. O'cori' huënsha' topachina, ya'ipi parti a'pintërin. Inapochachin a'na tahuëri huënaráchin huënaráchin o'mantararahuë, ni'saramaco. ²⁸ Ma'sharo'sa' chiminpachina, a'naroáchin tamëro'sari huëcapairin," itërin Quisosori. (Cristo o'mantahuachin, ya'ipiya nitotapi, tapon naporin.)

O'mantacaso' tahuëri

(*Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30, 34-36; 21.25-33*)

²⁹ "Nani parisitohuachina', pi'i tashiarin. Yoquinta' co huachi a'pinarinhuë'. Naporahuaton, na'a tayloraro'sa' anotarín. Ya'ipi inápaquë ya'huërin sopitanta' nacon nacontapon. ³⁰ Naporo' o'mantararahuë. Yosë quëran quëmapico ni'to, inápa quëran o'mantararahuë huachi. Nisha nisha nananquë nonpisopita: 'Ana'intarinpoa',' ta'tona' pa'yanapi, na'nëapi, napoapi. Chiniquën nanantato, chitoro' huáncana o'mantararahuë, ni'sarinaco. Huënaráchin huënaráchin ya'noarahuë. ³¹ O'mantarahuato, na'a anquëniro'sa' a'pararahuë. Panca tronpita pihuitona', ya'ipi parti pa'sapi huayonahuësopita ayontonacaiso marë'.

³² Iquira nara papotërin quëran nitotoco'. Ta'amën monoantahuachina, 'Nani o'napi naniriarin huachi,' topi. ³³ Inapochachin nani ma'sha onporahuachina', nitotarama'. 'O'mantacaso'

tahuëri naniriarin huachi,' tosarama'.
³⁴ No'tëquën sha'huitëranquëma'. Co'huara
 cotioro'sa' huënton ta'huanchatërasoihuë', nani
 ma'sha onporapi. ³⁵ Isoro'pa' ta'huantarin.
 Pi'iro'tënta' ta'huantarin. Ca nanamëhuëso nipir-
 inhuë' co onporonta' ta'huantarinhuë'. No'tëquën
 nonahuë ni'ton, ya'ipi sha'huitëranquëmaso
 chachin naniarin huachi.

³⁶ Ma tahuërisona o'mantaca'huasoso nipirin-
 huë', co insonta' nitotërinhuë'. Anquëniro'santa'
 co nitotapihuë'. Yosë hui'ninco niporahuë', co ca
 tëranta' nitotërahuë'. Tata Yosëíchin nitotërinso'.

³⁷⁻³⁹ Iráca Noi nanpiso', na'a piyapi'sa' co
 Yosë natëpihuë'. Topinan ya'huëcaisoráchin
 cancantopi. Coshatápi, o'osápi, sa'asápi,
 hui'ninapítanta' aso'yarápi. Napoatona',
 co Yosë yonquipihuë'. Noiso nipirinhue',
 Yosë natëton, panca nancha ninin. Nani
 tinihuachina, inaquë ya'conin. A'napitaso'
 co yonquipirinhue', a'nanaya panca pama
 pa'sarin. Naporo' ya'ipiya chimiitopi huachi.
 Inapochachin canta' Yosë quëran quëmapico
 ni'to, a'nanaya o'mantararahue. Na'a piyapi'sa'
 co yonquipirinacohue', o'mantararahue.

⁴⁰ Naporo' cato' quëmapi'sa' ina iminquëáchin
 sacatapirinhue', a'nara' quëpantarahuë. A'naso
 nipirinhue' patarahue. ⁴¹ Cato' sanapi'sa'
 inaquëráchin shi'shi' pë'sanapirinhue', a'nara'
 quëpantarahuë. A'naso nipirinhue' patarahue.

⁴² Ama huë'erëso pochin cancantatoma',
 naniantocosohue'. Onporosona o'maca'huaso'
 tahuëri nanihuachin, co nitotaramahuë'.

⁴³ Ni'co'. Ihuatë' a'nanaya huë'pachina, pëiquë

ya'conin. Hua'anën co nicasohuë', ma'sha ihuarin. Onporosona huëcacaso' nitotërin naporini, hua'anëni ninaitonhuë', co pëinënquë ya'conacaso' nanichitonhuë'. ⁴⁴ Inapochachin canpitanta' ninatomaco, ya'huëco'. Hua'quihuato: 'Co yao'marinhuë', ama tocosohuë'. Co nitotasënquëmahuë', a'nanaya o'mantararahuë', itërin.

Inpriato naporin quëran a'chininso'
(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ Ina quëran itaantarin: "Ni'co', iyaro'sa'. O'maca'huaso' tahuëri a'na patron pochin nisarahuë. Inaso' aquë yapa'pachina, inpriatonën sha'huitërin. 'Piyapinëhuëpita noya ni'quë'. Cosharo', ma'sha, inapita pahuantohuachina', quëtëra'piaquë', itahuaton, pa'nin. ⁴⁶ Inpriatoso' noya yonquihuachin, no'tëquën natëtarin. Patronëni huëcapaintahuachin, noya ni'sarin. Ina marë' noya cancantarin. ⁴⁷ Noya natërin ni'ton, acoarin ya'ipi ma'shanënpita a'paicaso marë'. ⁴⁸ Nipirinhüë', inpriatonën co noyahuë' cancantohuachin, tapon: 'Patron hua'quirarin. Co a'naroáchin huënantaponhuë', ta'ton, ⁴⁹ piyapinënpita ahuëapon. Pita nicacasoáchin cancantapon. No'pirápon. ⁵⁰ Napoaso', patronëni quënanquintapon. Co nitotasohuë', a'nanaya canquipon. ⁵¹ Co natërinhuë' ni'ton, chiníquën ana'intarin. Nonpintëro'sa' ana'intopiso pochin nitapon. Inaquë co napion ancantaton, na'nërápon," tënin Quisoso.

25

Sanapi nipayarinsopita

¹ Naquëranchin Quisosori pënëantarin:

“Yosë hua'anëntërinso' a'chintanta'inquëma', noya natanco. Hua'an sa'arinso pochin ninin. Inaso aquë quëran huë'sarin. Onporosona canquicaso' co nitotopihuë'. Tahuëri nanihuachina, sanapi nipayarinsopita ninarapi hua'an huëcacaso'. ‘Hua'qui quëran canquipon nimara,’ ta'tona', shonca nano'sa' nanparinënarë chachin ninarapi. ²⁻⁴ A'natërâpo sanapiíchin noya yonquipi. Quirosin pochin orotërinso' ta'pantatona', mëntaiquë huarë' quëpapi. Naporahuatona', a'naya a'naya potiriaquë quëpapi. A'natërâpo sanapi'saso nipirinhüë' co yonquiatonahuë', co aquëtë' quëpapihuë'. ⁵ Hua'an hua'quirin ni'ton, tashitopi. Yahuë'ëtona', ya'ipimiáchin huë'ëpi. ⁶ Huë'ësoi', yono tashi' a'nanaya chiníquën noninso' natanpi. ‘¡Ma'tana, huë'sarin huachi! ¡Huënsëco' pa'ahua' nacapia'ahua!’ nitopi. ⁷ A'naroáchin shonca nano'sa chachin capayatahuatona', nanparinënapita taparapi noya orotacaso marë'. ⁸ Noya yonquirinsopitaso' ta'pantohuachinara, noya orotërin. A'napitaso nipirinhüë' i'chinpitopirinhüë', yatacopiconpi. Napohuachinara: ‘Ta'pantocoi quiyanta' i'chinpi'i. Nani quiyaso' tacopiarin,’ topirinhüë'. ⁹ ‘Co'chi nanitëraihuë' ta'panta'huainquëmaso paya. Inapohuatoi, co huachi quiyanta' orotarinhüë'. Ya'ipinpoa' tacopianarigua'. Manóton paatoma', pa'anconco', itopi.

10 Napotohuachinara, a'natërápo chachin manotona pa'pi quirosin pochin nininso' pa'anapona'. Pa'pirinahuë', co'huara huëntayátërasoihuë', hua'an canquirin. A'natërápo nano'sa' noya yonquirinsopitaso' imatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë sa'acaso marë' pita nisapi. Nani ya'compachinara, oncotopi. 11 Inaquëran co yonquirinsopitasohuë' huënantatona': 'jìl'soatocoi siniro quiyanta' ya'coin!' itopirinahuë'. 12 Hua'ani co nohuantërinhuë'. 'Co canpitaso' piyapinëhuëpitanquëmahuë'. Co nohuitëranquëmahuë', ta'ton co aya'coninhuë'.

13 Napoaton canpitanta' noya yonquiatoma', o'manta'huaso' tahuëri ninaco'. Onporoso' nanipon nimara, co nitotëramahuë'. Ni'cona patontatënuëma', itërin.

Canacaso marë' coriqui quëtërinso'
(Lucas 19.11-27)

14 Inaquëran itaantarin: "Isonta' iyaro'sa' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotamaso marë'. A'na quëmapi aquë yapa'sarinso pochin ninin. Yapa'pachina, inpriatonënpita amatërin camaicaso marë'. Huë'pachinara, itapon: 'Aquë pa'pato, oshaquëran huënantarahuë. Inatohua' ya'huasoco, noya sacatoco'. Apira coriqui quëchinquëma' ina quëran na'con na'con canaca'huaso marë'. Ma'sha pa'anatoma', oshaquëran ana'atoco', itërin. 15 Itahuaton, a'naya a'naya quëtëra'piarin. Co napopianachin quëtërinhuë'. Nanitinpichin tantiaton, nisha nisha quëtërin. A'naso' a'natërápo huaranca coriqui oro quëran nininso' quëtërin.

A'naso' cato huaranca quëtërin. A'nanta' huaranca quëtërin. Nani inpriatonënpita quëtahuaton, pa'nin huachi. ¹⁶ A'natërápo huaranca ma'patona'piso' a'naroáchin natërin. Paaton, na'a ma'sha pa'anin. Ina quëran inapita pa'anaton, na'con na'con coriqui canarin. Nani tahuëri inapoaton, oshaquëran a'natërápo huaranca aquëtë' canaantarin. ¹⁷ Cato huaranca quëtërintonta' noya sacatërin. Inanta' ma'sha pa'anahuaton, cato huaranca aquëtë' canantarin. ¹⁸ Huaranca ma'parinsoso' nipirinhüë', co yanatërinhuë'. No'paquë ihuatahuaton, coriquinën pa'pitërin inaquë tapacaso marë'.

¹⁹ Hua'qui quëran hua'anëna huënantarahuaton, inpriatonënpita amataantarin nontacaso marë'. ²⁰ A'natërápo huaranca ma'patona'piso huë'sahuaton, coriqui a'notiirin. 'Ni'quë' siniro, a'natërápo huaranca quëtopirancohuë', ina quëran a'natërápo huaranca aquëtë' nani canarahüë', itiirin. ²¹ '¡Ma noyacha sacatëran paya! Natëranco ni'quëhuarë', chiníquën nanan quëchinquën na'con hua'anëntamaso marë'. Pëinëhuëquë huëquë', noya cancantahua,' itërin hua'anëni. ²² Ina quëran a'nanta' huë'nin: 'Ni'quë' siniro, cato huaranca quëtopirancohuë', nani cato huaranca aquëtë' canarahüë', itiirin. ²³ '¡Ma noyacha quëmanta' sacatëran paya! Natëranco ni'quëhuarë', nanan quëchinquën na'con hua'anëntacaso marë'. Pëinëhuëquë huëquë', noya cancantahua,' itërin inanta' hua'anëni.

²⁴ Piquëran quëtërintsoso nipirinhüë', huë'sahuaton itiirin: 'Quëmaso' siniro co nosororancoihuë'. Co quëmaora shacaponahuë',

nitërinso' manan. Co sacataponahuë', canaran.
²⁵ Napoaton tē'huatatēnquēn, co sacatērahuë'. Coriqui quëtērancoso' acoporoquë po'orahuë. Ma'tana ya'huarin,' itahuaton, coriqui a'notërin.
²⁶ Napotohuachina, co noya ni'ninhuë'. 'Quëmaso' co noyanquēnhuë'. Chiroton, co natērancohuë'. Co no'tëquēn yonquiranhuë'. "Co sacataponahuë' canaran," ¿itēranco ti? ²⁷ ¿Onpoatonta' nipachin, co bancoquë acoranhuë'? Inaquë acoran naporini, pi'pian tēranta' canaitohuë', itërin.
²⁸ Ina quëran a'na piyapinën sha'huitërin. 'Iso quëmapi topinan quëran coriqui quëtërahuë. Osërëtahuaton, paso' quëmapi na'con na'con canarinso', quëtëquë'. ²⁹ Noya natërinco ni'ton, na'con na'con quëtantarahuë. Co manta' pahuantarinhuë'. Anaso nipirinhüë' co natërincohuë' ni'ton, pi'pian ya'huëtërinso tēranta' osërëtarahuë. ³⁰ Naporahuaton co noyahuë' ni'ton, aipiran tashinantërinquë tē'yatoco'. Inatohua co napion ancantaton na'nërápon,' tēnin," itërin Quisosori.

Nisha nisha nananquë nonpisopita ana'intërinso'

³¹ Ina quëran itaantarin: "Yosë quëran quëmapiico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahüë hua'anënta'huaso marë'. Ya'ipi anquëniro'sapitarë'co chachin o'mantararahüë. Huënaráchin huënaráchin ya'norahuato, hua'anënta'huaso' shiraquë huënsëarahüë coisë pochin nica'huaso marë'. ³² Yosë nohuanton, nisha nisha nananquë nonpisopita niyontonapi. Niyontonpachina', pë'tahuatona'pi pochin nisarahüë. Ni'co'. Tahuëri nipachina,

ohuicaro'sa', chiporo'sa' napopianachin
 pa'sapi coshatacaiso marë'. Inaquërächin
 ya'huëpirinahuë', tashihuachina, nisha nisha
 acorin huachi. ³³ Ohuicaro'sa' inchinanën quëran
 acorahuaton, chiporo'saso' ahuënanën quëran
 acorin. Inapochachin canta' ya'ipi piyapi'sa'
 nisha nisha acoarahuë. Noya cancantopisopita
 inchinanëhuë quëran acoarahuë. Co noyahuë'
 cancantopisopitaso nipirinhüë', ahuënanëhuë
 quëran acoarahuë. ³⁴ Ina quëran inchinanëhuë
 quëran acorahuësopita itarahuë: 'Ya'ipinquëma'
 huëcatoma', Yosë hua'anëntërinquë ya'conquico'.
 ¡Ma noyacha Tata Yosë nosororinquëma paya!
 Isoro'pa' ninin quëran huarë' yonquirinquëma'
 hua'anëntërinquë aya'coinquëmaso marë'.
³⁵ Canpitaso' noya nosororamaco. Tanahuatëra,
 a'caramaco. Yamorohuatëra, o'shitëramaco.
 Ya'huëramataquëchi na'huëpatëra, noya
 nontëramaco. Pëinëmaquë chachin aya'conamaco.
³⁶ Capa a'moca'huaso' nipachina, quëtëramaco.
 Caniohuatërantá', huëcatoma', nosoroquiramaco.
 Tashinan pëiquë ya'huasoconta', ni'quiramaco.
 Napoaton huëco huachi, noya ya'hua'ahua',
 itarahuë. ³⁷ Naporo' inapitaso' natanarinaco:
 '¿Onporota' Siniro tanaran nicatëinquën,
 a'carainquën? ¿Onporota' yamororan ni'ton,
 o'shitërainquën? ³⁸ ¿Onporota' pëinëhuëiquë
 aya'conainquën? ¿Onporota' a'mocamaso'
 pahuantërinquën ni'ton, quëtërainquën?
³⁹ ¿Onporota' canioran ni'ton, nosoroquirainquën?
 ¿Onporota' tashinan pëiquë parisitëran,
 ni'conainquën? ¿Onpórochana napotërainquën
 nicaya? Co yonquiraihuë', itarinaco.

40 'Co'ta, imarinacosopita parisitohuachinara, catahuarama'. Topinan piyapi'sa', sa'ahuario'sa', inapita ma'sha pahuantohuachinara, quëtërama'. Imatomaco, a'napita catahuarama' ni'ton, canta' catahuaramacoso pochin ni'nahuë', itarahuë'.

41 Ahuënanëhuë quëran acorahuësopitaso nipirinhüë', sha'huitarahuë: 'Ya'ipinquëma' paco huachi. Tata Yosë co noyahuë' ni'ninquëma' ni'ton, ana'intarinquëma huachi. Panca pën nani acorin sopairo'sa' ana'intacaso marë'. Inaquë pën co onporonta' tacopiarinhüë'. Inaquë paco' canpitanta'. 42 Tanapirahuë', co a'caramacohüë'. Yamoropirahuë', co o'shitëramacohüë'.

43 Ya'huëramataquëchin na'huëpatëra, co pëinëmaquë aya'conamacohüë'. Capa a'moca'huasonta' nipirinhüë', co quëtëramacohüë'. Caniopirahuë', co huëcatoma' nosororamacohüë'. Tashinan pëiquë ya'huëpirahuë', co ni'quiramacohüë', itarahuë.

44 Ina quëran natanarinaco: '¿Onporota' Sinioro tanapiranhuë' co a'carainquënhüë'? ¿Onporota' yamoropiranhuë' co o'shitërainquënhüë'? ¿Onporota' co pëinëhuëiquë aya'conainquënhüë'? ¿Onporota' a'mocaso' pahuantopirainquënhüë', co quëtërainquënhüë'? ¿Onporota' caniopiranhuë' co nosororainquënhüë'? ¿Onporota' tashinan pëiquë parisitopiranhuë' co catahuarainquënhüë'? Co onporonta' ina pochin ni'nainquënhüë', itarinaco.

45 'Co'ta imarinacosopita parisitopirinhüë', co catahuaramahuë'. Sa'ahuario'sa' ma'sha pahuantopirinhüë', co quëtëramahuë'. Co inapita nosororamahuë' ni'ton, co canta' nosororamacohüë', itarahuë'. Itahuato,

a'pararahuë huachi. ⁴⁶ Parisitopiquë pa'sahuatona', inaquë ya'huëmiatapi huachi. Noya nipisopitaso nipirinhüë', Yosë pochin nanpimiatapi huachi," itërin Quisosori.

26

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Nani a'chintohuachina, ca'tano'sanënpita itapon:

² —Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso', nani nitotërama'. Naporo' Yosë quëran quëmapico niporahuë', masarinaco. Masahuatonaco, corosëquë patanantarinaco, itërin.

³ Ina quëran corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapita Caihuasë pëinënquë niyontonpi. Inaso' corto hua'an, chini chiniquën nanantërin.

⁴⁻⁵ Inaquë niyontonahuatona', ninontapi Quisoso tëpacaiso marë'.

—Ama pita tahuëri chachin maahuasohuë', piyapi'sa' no'huihuachinënpoa'. Quisoso pa'yatapi ni'ton, ahüëarinënpoa'. Napoaton po'oana quëran maahua', nitopi.

Hua'saiquë opomototërinso'

(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶ Quisososo nipirinhüë' Pitaniaquë pa'nin. Simon pëinënquë coshatapatarin. Ina Simon chana caniori mapirinhüë', anoyatërinso'.

⁷ Misaquë coshataso', a'nara' sanapi huë'nin. Potiria'huaya huirina'pi quëran nipiso' quënin. Inaquë pimo hua'sai' na'con pa'tërinso' ya'huërin. Quisoso nosoroaton, opomototërin. ⁸ Ina nicatona

ca'tano'sanēnpitaso', no'huitopi. No'huitatona ninontopi.

—¿Onpoatonta' iso hua'sai' pa'ton nipirihuë' chiniarin? ⁹ Pa'anin naporini, na'con coriqui canaton sa'ahuario'sa' quëtacaso' ya'huëchitonhuë', nitopi.

¹⁰ Quisosori natanahuaton, itërin:

—¿Ma'marëta' iso sanapi no'huirama'? Tananpitoco'. Na'con nosoroatonco, inapotërinco. ¹¹ Nani tahuëri sa'ahuario'saso' ya'huërapí. Caso nipirihuë', co hua'quiyahuë' canpitaro'co ya'huarahüë. ¹² Co'huara chimiyantërasocohüë', nosoroatonco, nonëhuë hua'saiquë opotërinco pa'pitinacoso marë'. ¹³ No'tëquën itaranquëma'. Ya'ipi parti noya nanan sha'huihuachina', iso sanapi napotërinco'so' sha'huirapi anta'. Co naniantapihuë', itërin.

Cotasëri sha'huirapirinsó'

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Ina quëran, Cotasë Iscarioti pa'pi co noyahuë' yonquirin. Quisoso ca'tanaponahuë', yasha'huirapirin. Corto hua'ano'sa' ya'huërinquë pa'sahuaton, itoonin:

¹⁵ —Po'oana quëran Quisoso a'notohuatëinquëma', ¿onpo coriquita' quëtaramaco? itërin.

—Cara shonca coriqui prata quëran nininsó' quëchinquën, itopi. Itohuachinara:

—Noyahua'. Quëtoco nipachin a'nochinquëma', topachina, quëtopi. ¹⁶ Naporo quëran huarë' Cotasë yonquirarin po'oana quëran a'nocaso marë'.

Pascoa tahuëri coshatopiso'
(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30;
1 Corintios 11.23-26)

17 Pascoa tahuëri nipachina, nisha pan ca'pi, co ahuëpocatopisohuë'. Ina tahuëri nanihuachina, ca'tano'sanënpitari huëcapai.

—¿Intohuata' Maistro paatoi, Pascoa cosharo' nii capacaso marè'? itopi.

18 —Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmapi quënanconarama'. Ina quënanconpatama', sha'huitoco'. “Maistro a'parincoi ni'ton, huë'nai. Naporin: ‘Yosë ninorinso' nani naniriarin ni'ton, quëma pëinënquë Pascoa cosharo' ca'tano'sanëhuëpitarè'co chachin coshatarai, tënin, itonco',” itërin Quisosori.

19 Pa'pachinara, Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. Quëmapi quënanconahuatona', nontopi. Nani natanconpachinara, inaquë Pascoa cosharo' nipi capacaiso marè'.

20 Nani tashihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarè chachin huë'pi. Huë'sahuatona', misaquë huënsëquipi.

21 Coshatapona pochin itërin:

—No'tëquën ipora itaranquëma'. Shonca catonquëma' ca'tanpiramacohuë', a'naquëma' sha'huirapiramaco, itërin.

22 Natanahuatona', sëtopi. Sëtatona', a'naya a'nayari Quisoso natanpi.

—¿Incoita' Sinioro, yasha'huirapirainquën? ¿Co cahuë' nimara ti? itopi a'naya a'nayari.

23 —Tëhuëenchachin a'naquëma' yasha'huirapiramaco. Ina sënanquërächin

i'shiaton carë' caponahuë', yasha'huirapirincó.
²⁴ Yosë quiricanën quëran ninorincoso chachin chiminarahuë. Yasha'huirapirincoso nipirinhüë', ma'huantacha nicapon paya. Co nasitërinhuë' naporini, noya noya niitonhuë', itërin.

²⁵ Itohuachina, Cotasërinta' itërin:

—¿Incoita' Maistro, yasha'huirapirainquën? ¿Cocahuë' nimara ti? ito huachina, —Quëma chachin mini, itërin.

²⁶ Coshatasoi', pan masahuaton Yosë nontërin. “Yosparinquën, Sinioro” itahuaton, së'panin. Ina quëran ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Ca'co' iyaro'sa'. Ca nonëhuë pochin iso', itërin.

²⁷ Minënta' masahuaton, “Yosparinquën Sinioro,” itahuaton, inanta' quëtërin.

—Ya'ipinquëma' o'oco'. ²⁸ Ca huënainëhuë pochin iso'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso' sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Chiminarahuë na'a piyapi'sa' oshanëna' inquita'huaso marë'. ²⁹ Co huachi opai' o'oantarahuë'. Chiminarahuë huachi. A'na tahuëri Tata Yosë hua'anëntërinso' nanihuachin, canpitaro'co nasha pochin o'oantarahuë. Naporo' noya noya cancantarihua huachi, itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³⁰ Ina quëran Yosë cantanën cantarahuatona', pipipi. Pipirahuatona', Oriposë panënquë pa'pi huachi. ³¹ Inaquë Quisosori itërin:

—Íraca quiricanënquë ninoton, Yosë naporin: “Ca nohuanto, a'paitona'pi tēpaapi. Tēpahuachina',

ohuicanënpita yanquëërapi,” tënin. Inapochachin yatëpahuachinaco, ya'ipinquëma' co chiniquën cancantatomahuë', ta'ananpiaramaco. Ipora tashi chachin napoarama'. ³² Chiminaporahuë', Yosë ananpitaantarinco. Ananpitaantahuachinco, ca'ton Cariria'pa' pa'sarahuë. Inatohua' niquënantarihua', itërin.

³³ —A'napita ta'ananpipirinënuquëonta', co caso' ta'arahuë', tënin Pitro.

³⁴ —No'tëquën iyasha, itëranquën. Ipora tashi chachin co'huara atari përashatërasohuë', cararo' nonpinapiaranco. “Co caso' Quisoso nohuitërahuë',” toconapon, itërin Quisosori.

³⁵ —Co Sinioro napoarahuë'. Quëma imasaranquën ni'ton, yatëpapurinacohuënta' co onporonta' nonpinapiaranquënhuë', itaantarin Pitrori. Inachachin topi ya'ipiya.

*Quisoso sëtaton, Yosë nontërinso'
(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)*

³⁶ Ina quëran, Quisimani nararo itopiquë canconpi. Inaquë ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Isëquë huënsëtaco'. Pasëyáquë pa'sarahuë Yosë nontapo, itërin.

³⁷ Caraíchin ca'tano'sanën amashamiachin quëparin. Pitro, Sipitio hui'ninpita inapitaíchin quëparin. Naporo' sëtaton, co napion cancantërin.

³⁸ —Pa'pi sëtërahuë. Chiminchináchin sëtërahuë. Isëquë huënsëtaco'. Ama huë'ëtomarahuë', ni'táco', itërin.

³⁹ Amashamiachin pa'sahuaton, isonconin. No'paquë huarë' monshomarahuaton, Yosë nontërin: “Quëma nohuantohuatan Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohuë'. Main o'orëso pochin

parisita'huaso' ya'huërin. Co parisita'huaso' nohuantopirahuë', quëma nohuantohuatan, noya, ténahuë. No'tëquën yanatëranquën," itërin.

⁴⁰ Ina quëran huënantapirinhüë', cara chachin huë'ësápi quënanquintarin.

—Iya Pitro, ¿co a'na ora tëranta' nanitëramahuë' ni'tamaso' ti? ⁴¹ Ama huë'ëtomahuë', ni'táco'. Yosë nontoco' ama sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Cancanëma quëranso mini Yosë yanatëpiramahuë', co canpitaora chiníquën cancantaramahuë', itërin.

⁴² Ina quëran paantarahuaton, Yosë nontaan-tarin.

—Nohuantohuatan Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohuë'. Nipirinhüë' co nohuantohuatan-hüë', ma'sona yaonpotohuatanconta' noya, ténahuë. No'tëquën yanatëranquën, itaantararin.

⁴³ Ina quëran huënantapirinhüë', naquëranchin huë'ëantapi, quënanquinantarin. Huë'ëi' iquitatona', huë'ësápi. ⁴⁴ Tananpitahuaton, paantararin. Paantarahuaton, inachachin Yosë itantararin. Nani cararo' inachachin Yosë nontërin. ⁴⁵ Ina quëran huënantahuaton, itërin:

—¿Ipora huanta' huë'ësarama' ti? Nani ora nanirin huachi. Yosë quëran quëmapico nipirahuë', sha'huirapiarinco oshahuano'sa' macainacoso marë'. ⁴⁶ Huënsëco huachi pa'ahua'. Ni'co', sha'huirapirincoso' nani canquiarin, itërin.

Quisoso mapiso'

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Nontaso chachin, Cotasë canquirin. Inanta' Quisoso ca'tanaponahuë', yasha'huirapirin. Inarë' na'a piyapi'sa' huë'sapi, corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitari a'papisopita. Sahuëni,

shonqui, inapita sē'quërahuatona' huë'sapi.
⁴⁸ Co'huara canshatërasoihuë', Cotasëri nani sha'huitërin Quisoso nohuitacaiso marë'.

“Insosona apinohuato, ina Quisososo'. Máco huachi,” itërin.

⁴⁹ Ina quëran ya'yoranquirahuaton:

—Tashita Maistro, itiirahuaton, apinorin.

⁵⁰ —Ma'sona yaninanso' iyasha, manóton niquë', itërin Quisosori. Ina quëran piyapi'sari chiníquën masapì huachi.

⁵¹ Ca'tano'sanënpita inaquë huaniapi. A'nara' sahuëninën ocoirahuaton, corto hua'an inpria-tonën ahuërin. Ahuëaton, nishitëhuëratëtërin.

⁵² Quisososo nipirinhüë' co nohuantërinhuë'.

—Sahuëninën iyasha, po'moantaquë'. Hua'naquë tēpatohuatama', hua'na quëran chachin tēpainëmaso' ya'huërin. ⁵³ Tatahuë nontërahuë naporini, shonca cato huaranca anquëniro'sa' a'patimaitoncohuë'. A'naroáchin catahuaitonacohüë'.

¿Co ina nitotëranhuë' ti? ⁵⁴ Napoaponahuë', co nohuantërahuë' cha'ëca'huaso'. Nicha'ërinaco naporini, co huachi ninorinacoso' naniitonhuë'.

Yosë nohuanton, chimirahuë, itërin ca'tano'sanënpita.

⁵⁵ Ina quëran piyapi'sa' itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita sē'quërahuatoma', huëcapairamaco. Tēpatona'pi pochin cancantatomaco, ¿yamanamaco ti? Co'tana nani tahuëri

Yosë chinotopiso pëiquë huënsëato, a'chináruhuë. Nicapomaracohüë', co manamacohüë'.

⁵⁶ Napoaponahuë', Yosë nohuanton, iporaso' masaramaco. Quiricanën quëran ninorinacoso chachin masaramaco, itërin.

Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari ta'ananpipi huachi.

Corto hua'ano'saquë quëpapiso'

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Nani masahuatona', corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' ya'huërinquë quëpapi, Caihuasë itopiso'. Inaquë cotio maistro'sa', ansiano'sa', inapita nani niyontonpi. ⁵⁸ Pitroso nipirinhüë', aquë quëran imaquiarin. I'iratëquë huarë' imaquirin. Pairaanaquë ya'conahuaton, ponisiaro'sapitarë' huënsëquirin. “¿Ma'ta' onpotapona'? Tëpapon'a' nimara,” ta'ton, ni'sárin.

⁵⁹ Corto hua'ano'sa', cotio hua'ano'sa' inapitari yatëpapi ni'ton, a'naya a'naya yonípi Quisoso sha'huirapicaíso marë'. ⁶⁰ Na'a piyapi'sari nonpinapiponaraihuë', nisha nisha nonconpi. Napoyan quëran catoya'piri huë'sahuatona', sha'huirapipi.

⁶¹ —I'hua chachin Quisoso noninso' natanai. “Yosë chinotopiso pëi' ata'huantahuato, caora nanitërahuë anoyatanta'huaso'. Cara tahuëri quëran anoyatantarahuë,” toconin, itopi.

⁶² Corto hua'an chini chiniquën nanantërinsoari huanirahuaton, Quisoso itapon:

—¿Co manta' tënanhuë' ti? ¿Ma'ta' tapona' isopita nonapiarinënquën? itërin.

⁶³ Quisososo nipirinhüë' co manta' tëninhuë', ta'tárin. Ina quëran corto hua'ani itantarín:

—“Yosë ni'sárinco co nonpinahuë',” ta'ton, no'tëquën sha'huitocoi. ¿Quëmaso' Cristo, Yosë hui'ninquën chachin ti? itërin.

64 —Ca mini inaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri niantaramaco. Inápaquë pa'pato, Yosë inchinanën quëran ahuënsëarinco. Ina quëran chitoro' huancana o'mantararahuë niantaramaco, itërin.

65 Corto hua'anso natanahuaton, chiníquën no'huitërin. Inapoaton a'morinso osharin.

—“¿Caso' Yosë hui'ninco,” toconin! Nani natanama'. Inaora chachin sha'huitërinpoa' ni'ton, co a'napita sha'huitinpoaso' nohuantarihuahuë'. 66 ¿Ma'ta' onpotahua' Quisoso? tënin.

—Pa'pi co noya quëmapihuë' ni'ton, tēpacaso' ya'huërin, topi ya'ipiya.

67 Ina quëran ipirayatahuatona', ahuëpi. A'naquëninta' tonporayatahuatona', chiníquën panpirayapi.

68 —¿Inta' ahuërinquën? Quëmaso' Cristonquën nipatan, ninoton no'tëquën sha'huitocoi, itopi.

Pitrori nonpinapirinsó'

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-27)

69 Napotasoi, Pitroso' i'iratëquë huënsëarin. A'na cosonari huë'sahuaton, itiirin.

—Quëmanta' Quisoso Cariria quëran huë'ninso' ca'tanan, itopirinhuë'.

70 —¿Ma quëmapita' napotaranso'? Co caso' ina nohuitërahuë', itërin. Ya'ipiya natanpi.

71 Ina quëran pa'sahuaton, ya'coanaquë huaniso', a'na cosonarinta' quënanquiantarin. Quënanahuaton, huanipapisopita itapon:

—Iso quëmapi Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' ca'tanin anta', itaantapirinhuë'.

⁷² —¡Co'chi nohuitërahuë' paya! Yosë ni'sárinco, co nohuitërahuë', taantarín Pitro.

⁷³ Ina quëran hua'quimiachin nisahuaso', a'napitarinta' itaantapi:

—Tëhuëenchachin quëmanta' Quisoso ca'tanan. Cariria piyapi pochin nonan quëran nohuitërainquën, itopí.

⁷⁴ —¡Co'chi iyaro'sa' paya! Yosë ni'sárinco, co cariso' nohuitërahuë'. Nonpintohuatënuquëmaso', Yosë ana'inchinco, ténahuë, itërin.

Naporo chachin atari përarín. ⁷⁵ Ina natanahuaton, Quisosori napotërinso' yonquirin: “Co'huara atari përashatërasohuë', cararo' nonpinapiaranco,” itërinco, ta'ton, aipiran pipirin. Inaquë chiníquën sëtaton, na'nërin.

27

Piratoquë quëpapiso'

(Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32)

¹ Tahuërianpituachina, ya'ipi corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapita napopianachin yonquipi Quisoso atëpatacaiso marë'. ² Ina quëran noyá tonporahuatona', Pirato ya'huërinquë quëpapi. Inaso' hua'an, Noma copirnorí acorinso'.

Cotasë nitëparinso'

(Hechos 1.18-19)

³ Cotasëso' nani sha'huirapiponahuë', Quisoso tonpopinan quëpahuachinara, ni'sárin. Ina ni'sahuaton, yonquirin huachi. “Ma'tana tëpacaiso marë' quëparapi. ¿Onpoatocha sha'huirapirahuë paya?” ta'ton, sëtërin. Corto hua'ano'sa' ya'huëpiquë paantarahuaton, cara shonca

coriqui prata quëran nininso' quëtopiso' yayo'coantapirinhüë'.

⁴ —Co huachi iso coriqui nohuantërahuë'. Pa'pi co noyahuë' ninahuë. Quisoso nóya quëmapi nipirinhüë', sha'huirapirahuë. Ina marë' oshahuanahuë, itoonin.

—¿Ma'marëta' ina sha'huitërancoi? Co quiyaso' ina yonquiraihuë'. Quëma naporanso', itopi.

⁵ Napotohuachinara, Yosë chinotopiso pëiquë chachin coriqui të'yatonahuaton, pipirin. Pa'sahuaton, nihuënquëconorahuaton, nitëparin.

⁶ Ina quëran corto hua'ano'saso' coriqui maantarahuatona':

—Tëpacaiso marë' pahuërëtopiso' ni'ton, co Yosë marë' acocaso' ya'huërinhuë'. Inaquë acohuatëhua', co Yosë pënëntërinso' natëarihuahuë', ta'tona', co inaquë acopihuë'.

⁷ —Iso coriquiquë no'pa' pa'ahuan' nisha piyapi'sa' pa'pitacaso marë', topachinara:

—Noyahua', topi ya'ipiya. Napoaton pa'sahuatona', ina coriquiquë no'pa' pa'anpi. “Tëshitona'pi no'panën,” itopiso' pa'anpi. Inaquë nisharo'sa chiminpachinara, pa'pitopi.

⁸ Napoaton ipora huanta' ina po'oroso': “Huënai' No'pa',” itopi. ⁹ Iráca Irimiasë ninoton, Yosë quiricanënquë ninshitërin. “Cara shonca coriqui prata quëran nininso' quëtapi. Ina nápo' cotioro'sa' nohuantopi ni'ton, quëtapi. Ina coriqui chachin maantarahuatona', ¹⁰ tëshitona'pi no'panën pa'anapi. Yosë sha'huitërinco'so chachin napoapi,” tënin, ninshitaton. Naporinso chachin ina nápo' coriqui masahuatona', no'pa' pa'anpi.

*Pirato naporinso'**(Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38)*¹¹ Quisososo' Pirato notënanquë huaniárin.

—¿Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquën ti? itërin Piratori.

—Ca mini inaco, itërin Quisosori.

¹² Corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitari na'con nonpinapipirinahuë', co manta' téninhuë'.¹³ —Na'con nonapirinënuën, ¿co natananhuë' ti? itopirinhüë' Piratori.¹⁴ Co manta' téninhuë'. Co pi'pisha tëranta' a'panitërinhuë'. “Ma quëmapita' isoso' ni'ton, co manta' yaa'panitërinhuë',” ténin Pirato yonquia-ton.*Quisoso tēpacaiso' sha'huirinsō'**(Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)*¹⁵ Nani Pascoa tahuëri Piratoso', a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin. Insosona piyapi'sari nohuantopiso' ocoirin. ¹⁶ Tashinan pëiquë a'na apina'pi ya'huarin. Inaso' pa'pi co noyahuë'. Ya'ipi parti nahuiantërinso'. Parapasë itopi. ¹⁷ Piyapi'sa' huë'pachinara, Piratori itërin:

—Ipora Pascoaquënta' a'nara' apina'pi ocoianta'i, topirahuë'. ¿Insota' nohuantërama' ocoica'huaso'? Cato' ya'huapi. A'naso' Parapasë. A'nanta' Quisoso, Cristo itopiso'. ¿Insochachinta' nohuantërama' ocoica'huaso'? Canpita huayonco', itërin.

¹⁸ “Cotio hua'ano'sari co quë'yatonahuë', Quisoso mapi,” ta'ton, Piratori napotërin.¹⁹ Hua'an shiranënuë huënsëaso', sa'ininta' nanan a'patiirin Quisoso ocoicaso marë'. “Achin

tashi' a'ninquëchin hua'narahuë. Quisoso hua'nato, chiníquën pa'yanahuë. Inaso' noya quëmapi. Co manta' onporinhuë' ni'ton, nicha'ëquë'. Co tëpacaso' ya'huërinhuë' itërin sa'ini. Ina marënta' Piratori co yatëparinhuë'.

²⁰ Corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitaso nipirinhuë', a'naya a'naya piyapi'sa' sha'huitëra'piapi:

—“Parapasë ocoirahuaton, Quisoso atëpatëquë'” itoco', itëra'piapi. ²¹ Ina quëran Piratori natanin huachi.

—¿Insochachinta' ocoi'i? itaantarin. Napotaan-tahuachina:

—¡Parapasë ocoitocoi! itopi.

²² —¿Ma'ta' onpochi nipachin Quisoso, Cristo itopiso'? itohuachina:

—¡Corosëquë patanantëquë' chimi'in! tosapi ya'ipiya.

²³ —¿Ma'marëta' tëpa'i? ¿Ma'ta' onporin? itopirinhuë', aquëtë chachin chiníquën itantapi:

—¡Corosëquë patanantëquë' chimi'in! itaantapi.

²⁴ Napotohuachinara, nisha yonquirin huachi. “Piyapi'sa' co yanatërinacohuë'. Chiníquën no'huitatona', yaahuërinaco,” ta'ton, co huachi yonquirinhuë' Quisoso ocoicaso'. Napoaton i'sha masahuaton, piyapi'sa' ni'tërantapaquë hui'sërin.

—Iso quëmapi'so' noya. Co manta' onporinhuë', tënahüë. Co ca nohuanto, tëpaapihuë'. Co ina marë ana'intincoso' ya'huërinhuë'. Canpita yonquiramaso', itahuaton, hui'sërin.

²⁵ —Tëhuëenchachin quiya yonquirai tëpaca'huaiso'. Yosë yaana'intohuachincoi, hui'nahuëipitarë'coi chachin ana'inchincoi, topi.

²⁶ Napohuachinara, Pirato camaitërin Parapasë ocoicaiso'. Quisososo nipirinhue' chiniquën ahuihuitërin. Chiniquën huihuitona', pë'sha pë'shatopi. Nani huihuihuachinara, sha'huitërin corosëquë patanantacaiso marë'.

²⁷ Sha'huitoahuachina, Pirato pëinënquë quëpapi. Inaquë notohuaro' sontaro'sa' niyontopi tēcariatona' tēhuacaiso marë'.

²⁸ Ai'nampiratahuatona', quëhuanën miachin hua'an a'morinso pochin nininso' a'motopi tēhuacaiso marë'. ²⁹ Yancotënta' nahuan quëran nicatona', ayancotopi. Ina quëran tēhuacaiso marë napotopi:

—Ma'tana huaranën maquë huachi, itatona', piquiranan asë'quëëpi. Naporahuatona' ina notënanquë isonpi:

—Hua'qui tahuëri nanpiton cotioro'sa' hua'anëntëquë', itopi.

³⁰ Ina quëran iraiquë ipitopi. Piquirananta' matantarahuatona', ahuëmotopi. ³¹ Inapotatona', tēhuapi. Nani tēhuahuachinara, a'motopiso' ocoitahuatona', a'morinso chachin a'motantapi. Ina quëran corosëquë patanantacaiso marë' quëpapi huachi.

Corosëquë patanantopiso'

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Ninano quëran pipirahuatona', a'na quëmapi nacapipi, Siriniquë ya'huërinso'. Simon itopi. Ina masahuatona', corosë Quisososo quëparinso' sontaro'sari apitëntopi. Inari quëpatërin.

³³ Pa'sahuatona', panëa'hua Corocota, itopiquë canconpi. Corocotaso': "Nansë Moto'," tapon naporin. ³⁴ Inaquë canconahuatona', huino ma'sha pinshiinë' ayontahuatona', o'shitopirinahuë', pi'pisha pi'nirahuaton, co o'orinhüë'.

³⁵ Ina quëran sontaro'sari corosëquë patanantopi. Nani patanantahuatona', ninontopi. "Huëco', nicanatëhua' Quisoso a'morinsopita maahua'," nitatona', ya'nipirapi. Naporahuatona', a'naya a'naya mapi. ³⁶ Nani masahuatona', inaquë huënsëapi nicacaiso marë'.

³⁷ Onporinso marësona tëparapisonta' ninshitopi.

ISOSO' QUISOSO, COTIORO'SA' COPIRNO ta'caso', ninshitopi. Inapotahuatona', corosëquë chachin motën pëtëcha achinpitopi.

³⁸ Ina pirayan cato' apiro'santa' patanantopi. Nisha patanantopi. A'nara' inchinan quëran, a'nanta' ahuënan quëran acopi. ³⁹ Piyapi'sa' na'huëpona pochin, Quisoso tëcariatona', tëhuaconpi.

⁴⁰ —¿Nani ma'sha nanitaparan ti? I'hua naporan: "Yosë chinotopiso pëi' ata'huantohuato, cara tahuëri quëran anoyatantarahuë," tënan. Inta nipachin cha'ëquë'. Yosë hui'ninquën chachin nipatan, corosë quëran nohuararahuatón cha'ëquë', itoonpi.

⁴¹ Inapochachin corto hua'ano'sa', cotio maestro'sa', cotio ansiano'sa', inapitarinta' tëhuatona', itapona':

⁴² —A'napitaso' yanicha'ëponahuë', inaora chachinso' co nanitërinhuë' cha'ëcaso'. Israiro'sa' copirno nipachin, corosë quëran nohuarain

nicatëhua' natëahua'. ⁴³ “Yosë hui'ninco chachin ni'ton, catahuarinco,” topirinhüë'. Yacatahuahuachin, apiramiáchin nicha'ëin, nitopi.

⁴⁴ Ina pirayan patanantopisopitanta' Quisoso no'huipi.

Quisoso chiminonso'

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

⁴⁵ Camotëchin nisahuaso', ya'ipi parti tashirarin. I'huaraya huarë' yono tashi pochin nisarin.

⁴⁶ Naporo' Quisoso chiníquën nonin. *Iri, Iri, ¿nama sapacatani?* ténin. Inaora nananqué nonaton, naporin. “¿Onpoatonta' Tata patëranco?” tapon naporin.

⁴⁷ A'naquën huanipapisopita natanahuatona':
—Iniasë përasamara, topi.

⁴⁸ A'naso' manorahuaton, pi'shiro pochin nininso' maconin. Ina masahuaton, huino áin nininso' asë'cotëtahuaton, piquirananquë achinpitërin. Achinpitahuaton, ihuëtërin o'ocaso marë'. ⁴⁹ A'napitariso nipirinhüë' itapona':

—Tananpitëquë' nia'ahua'. Iniasëri o'maton nicha'ëpon nimara, nitopi.

⁵⁰ Quisososo nipirinhüë' chiníquën nonsahuaton, chiminin huachi. ⁵¹ Naporo' Yosë chinotopiso pëiquë tanontën në'mëtë' patonpiso' noshatërin. Inaora noshataton, catotë huarë' ninin. Inapa quëran no'paquë huarë' noshatomarin. Naporahuaton, panca ocohua pa'nin. Na'piro'sa' inaora nopaatërin. ⁵² Nopaatohuachina, a'naya a'naya pa'pitopiso' nii'soatërin. A'naquën Yosë imarin-sopita iráca ayapirinhüë', nantiantapi huachi.

⁵³ Quisoso nantiantarinso' piquëran inapitanta' pa'pitopi quëran pipirahuatona', Quirosarinquë pa'sapi. Na'a piyapi'sari quënanpi.

⁵⁴ Quisoso chiminpachina, capitanso sontaronënpitarë chachin ni'sapi. Ocohua pa'ninso', na'piro'sa' nopaatërinso', inapita ni'sahuatona', pa'pi pa'yanpi.

—Tëhuëenchachin iso quëmapiso', Yosë hui'nin, topi.

⁵⁵ Sanapi'sa' Cariria quëran huë'pisopitanta', aquë quëran notëërapì. Inapitaso' Quisoso imaquipi nocomacaiso marë'. Iporaso' chimininso' ni'sapi anta'. ⁵⁶ A'naso' Maria Mactarina itopiso'. A'nanta' Maria. Inaso' Santiaco, Così, inapita a'shin. A'nanta' Sipitio hui'ninpi a'shin. Inapitaso' aquë quëran notëërapì.

Na'pi naninquë po'mopiso'

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷ I'huararapaso', a'na ma'huan Così itopiso huë'nin. Inaso', Arimatiaquë ya'huërin. Quisoso imarin anta'. ⁵⁸ Pirato ya'huërinquë pa'nin Quisoso nonën natantacaso marë'. “Quëtoco cari quëpa'i,” itoonin. Napotihuachina, “Noyahua'. Quëpaquë' nipachin,” itahuaton, sontaro'sa' a'parin nonën anohuaratacaiso marë'. Anohuararahuatona', quëtopi. ⁵⁹ Nonën masahuaton, noya morinquë so'quëëtahuaton, ⁶⁰ na'pi nanin nasha nininquë po'morin. Inaora marë' pa'anpirinhuë', inaquë po'morin. Ina quëran pancara'pi masho pitarahuatona',

pa'copitopi. Pa'copitahuatona', patopi huachi.
⁶¹ Maria Mactarina, a'na Maria, inapitaso
 nipirinhüé' na'pi nanin notënanquë chachin
 huënsëapi.

Sontaro'sari a'paipiso'

⁶² Tahuëririnquë chinoto tahuëri marë' nani
 tapahuachinara, corto hua'ano'sa', parisioro'sa',
 inapita niyontonahuatona', pa'pi Pirato nonta-
 caiso marë'.

⁶³ —Sinioro hua'an, Quisosocoso' non-
 pintë', tënai. Nani yonquirai. Co'huara
 chimiyantëraponhuë', piyapi'sa' sha'huitërin.
 “Tëpahuachinaco, cara tahuëri quëran nan-
 piantarahuë,” toconin. ⁶⁴ Napoaton sontaro'sa'
 a'paquë' na'pi naninquë a'paicaiso marë'.
 Cara tahuëri chachin noya a'pai'ina', ama
 nonën quëpacaiso marëhuë'. Ca'taninsopitari
 quëpahuachina': “Nani nanopiantarin huachi,”
 toconapona'. Napohuachina', aquë aquëtë'
 piyapi'sa' nonpintapi, itopi.

⁶⁵ —Inta nipachin, sontaro'sa' ya'huarin. Can-
 pitari chachin paatoma', inapita quëpaco' noya
 ni'ina'. Ama piyapi'sari huëcatona' quëpacaiso
 marëhuë' inapo'ina', itërin Piratori.

⁶⁶ Napohuachina, pa'pi. Pancara'pi to'ni pochin
 nininquë noyá pa'pirapitopi. Napotahuatona',
 sontaro'sa' acopi.

—Noya a'paico', itahuatona' patopi huachi.

28

Quisoso nanopiantarinso'

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

1 Chinoto tahuëri piquëran Maria Mactarina, a'na Mariarë' naquëranchin paantapi po'mopiquë nicacaiso marë'. Tomio tahuëri tashíramiachin na'pi nanin'pa' pa'sapirinahuë'. 2 Ananaya panca ocohua pa'nin. Sinioro anquëninëni inápa quëran o'marahuatón, pancara'pi pa'copitopiso' chi'huincarin. Chi'huincarahuatón, ina aipi huënsërin. 3 Huënaráchin huënaráchin o'cori pochín ya'norin. Huiríchin a'morin. Pi'shiro quëran huiri huiríchin. 4 Ina ni'sahuatona', sontaro'sa' pa'yanpi. Pa'pi tē'huatopi. Ropa ropátahuatona', chimipi pochín no'paquë anotopi. 5 Ina quëran sanapi'santa' canquihuachinara, anquëniri itërin:

—Ama pa'yancosohuë'. Quisoso corosëquë patanantopiso' yonisaramaso', nitotërahuë. 6 Co huachi isëquë ya'huërinhuë'. Sha'huitërinquëmaso chachin nani nanopiantarin. Huëco' ni'quirico' po'mopiquë. Capa huachi. 7 Manóton paatoma', ca'tano'sanënpita sha'huitonco': “Nani nanopiantarin. Ina'ton Caririaquë pa'sarin. Inatohua' quënancoantarama',” itonco'. Nani sha'huitëranquëma', itërin anquëniri.

8 Natanahuatona', a'naroáchin na'pi nanin quëran pipipi. Pa'pi pa'yanpirinahuë'. Nóya cancantatona' ta'api ca'tano'sanënpita sha'huitacaiso marë'. 9 Pa'sapirinahuë', a'nanaya iraquë chachin Quisosori ya'notërin.

—Huë'cama imoyaro'sa', itërin. Ina nohuitatona', ya'carionpi. Monshorahuatona', nantën iporantërahuatona', chinotopi.

10 —Ama huachi pa'yancosohuë'. Paatoma', iyahuëpita sha'huitonco' Cariria'pa' pa'ina'. Inatohua' quënancoantarínaco, itahuatón, pa'nin huachi.

Sontaro'sa' napopiso'

¹¹ Sanapi'sa' paaso'i, sontaro'santa' ninanoquë pa'pi corto hua'ano'sa' sha'huitacaiso marë'. “Quisoso pa'pitopiquë noya ni'sapiraihuë', a'nanaya panca ocohua pa'nin. Naporo' anquëni ya'norahuaton, pancara'pi pa'copitopiso' chi'huincarín. Ni'piraihuë', Quisoso nonën capa huachi,” itonpi. ¹² Ina quëran corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa' inapita niyontonahuatona', ninontápi. Nani ninontohuachinara, sontaro'sa' amatantarahuatona', na'con coriqui quëtopi.

¹³ —Piyapi'sa' sha'huitoco': “Yono tashi' Quisoso ca'tano'sanënpita huë'pi. Huë'ësocoi, nonën quëpapi,” itoco'. ¹⁴ Hua'anëma' natantaton ina marë' no'huihuachinquëma', quiyari anoyatarai ama ana'intinquëmaso marëhuë', itopi.

¹⁵ —Noyahua'. Napo'i nipachin, tosahuatona', coriqui ma'patopi. Pa'sahuatona', piyapi'sa' non-pintopi. Cotio hua'ano'sari sha'huitopiso chachin nonpinpi. Ipora huanta' na'a cotioro'sa' ina non-pin nanan natëpi.

*Ca'tano'sanënpita   a'chinacaiso   marë'
sha'huitërinso'
(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)*

¹⁶ Ina quëran shonca a'na ca'tano'sanënpitaso' pa'pi Cariria'pa'. A'na panënuquë pa'pi, Quisosori sha'huitërinquë chachin. ¹⁷ Inaquë Quisoso quënanconahuatona', chinotopi. A'naquënso nipirinhue' pi'pian co natërinhuë'. “Co inahuë' nimara,” topirinahuë'. ¹⁸ Quisosori ya'carirahuaton, itapon:

—Tata Yosë nohuanton, chini chiníquën nanantërahuë. Inápaquë ya'huërsopita, isoro'paquë ya'huërsopita, ya'ipiya hua'anëntarahuë. ¹⁹ Napoaton canpita paatoma', ya'ipi piyapi'sa' a'chintoco'. Nisha nisha nananquë nonpisopita a'chintoco' imainaco. Insosona natëhuachinaco, i'quë aporintoco'. “Tata Yosë, Hui'nin, Ispirito Santo inapita nanan quëtërincoi ni'ton, aporintaranquën,” itahuatoma', aporintoco'. ²⁰ Ina quëran ya'ipi sha'huitëranquëmaso' a'chintoco' natëinaco. Insëquësona pa'patama', carinquëma' ca'tanaranquëma'. Nani tahuëri catahuanquëma'. Ayaro' tahuëri naniquë huarë' ca'tanaranquëma'. Co onporonta' pataranquëmahuë', itërin Quisosori. Nani huachi.

clix

Yosë nanamën
New Testament in Chayahuita (PE:cbt:Chayahuita)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chayahuita

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chayahuita

cbt

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chayahuita

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

2b907844-bec1-5cc7-a0e4-401d867c40e7